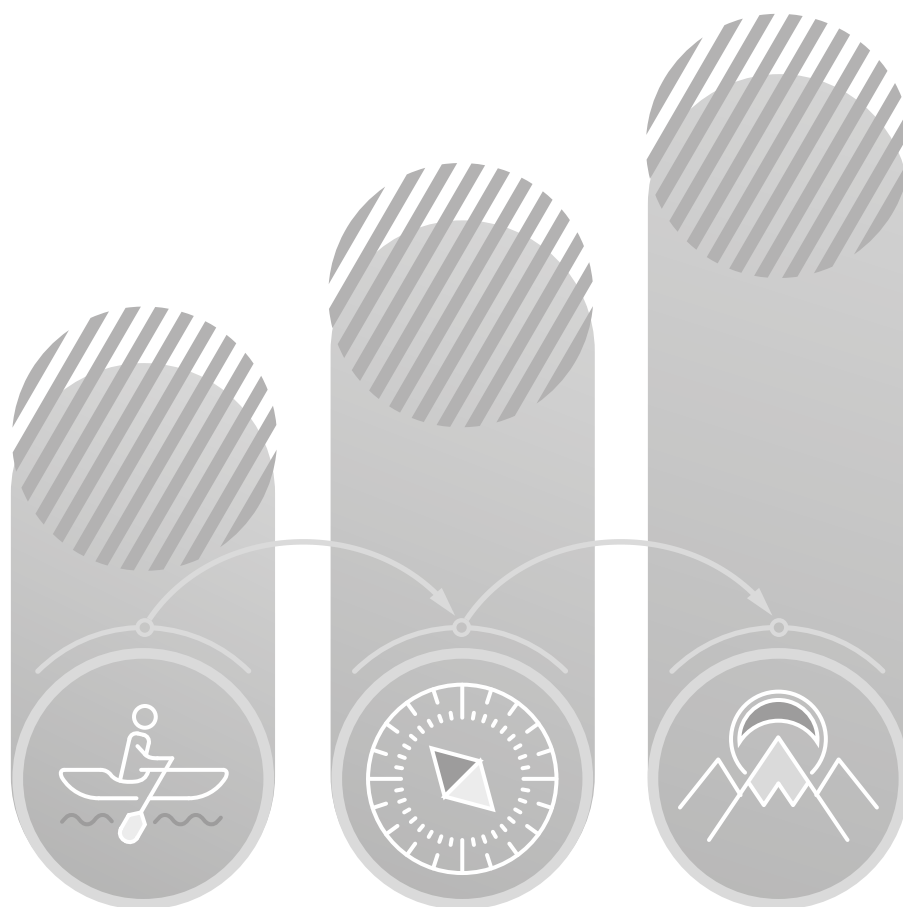

Turystyka w województwie małopolskim w latach 2018 i 2019

Turystyka w województwie małopolskim w latach 2018 i 2019

Tourism in Małopolskie Voivodship in 2018 and 2019

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Krakowie, Oddział w Nowym Sączu

Statistical Office in Kraków, Branch in Nowy Sącz

pod kierunkiem

supervised by

Agnieszki Szlubowskiej

Zespół autorski

Editorial team

Bogusław Bubula, Dorota Król

Prace redakcyjne

Editorial work

Agnieszka Czekaj, Dorota Król, Maria Penpeska, Halina Zelek

Tłumaczenie

Translation

Marcin Łacic

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Klaudia Truchan-Dziedzic

Opracowanie graficzne okładki

Graphic design of the cover

Karolina Rudnik

ISSN 2082-4122

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website

<http://krakow.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Przekazuję Państwu opracowanie pt. „Turystyka w województwie małopolskim w latach 2018 i 2019” z najważniejszymi informacjami o turystyce w województwie małopolskim przed pandemią koronawirusa.

Publikacja prezentuje dane statystyczne odnoszące się do okresu kiedy stan epidemii i związane z nim ograniczenia nie miały jeszcze wpływu na małopolską branżę turystyczną.

W opracowaniu opisaliśmy potencjał branży turystycznej w województwie małopolskim, poddaliśmy analizie stan, strukturę, rozmieszczenie i wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych, z uwzględnieniem charakterystyki na tle pozostałych województw. Opracowanie wzbogaciliśmy informacjami o turystyce w parkach narodowych stanowiących unikatowy zasób wartości przyrodniczych i krajobrazowych.

Większość informacji w części tabelarycznej zaprezentowaliśmy w układzie: województwo, podregiony, powiaty, a podstawowe dane o bazie noclegowej również w układzie gminnym. Cennym uzupełnieniem danych pochodzących z badań statystycznych prezentowanych w niniejszym opracowaniu są informacje, które udostępniły PTTK, GOPR, TOPR oraz podmioty organizujące spływy rzekami Dunajec i Poprad za co serdecznie dziękujemy.

Mam nadzieję, że opracowanie będzie dla Państwa wsparciem informacyjnym przy planowaniu rozwiązań i działań dotyczących wsparcia na rzecz przedsiębiorców i organizacji działających w branży turystycznej.

W tym trudnym czasie pragniemy wyrazić solidarność z podmiotami działającymi w branży turystycznej w województwie małopolskim i zachęcić do korzystania z danych statystycznych charakteryzujących wpływ COVID-19 na gospodarkę i branżę turystyczną dostępnych na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego <https://stat.gov.pl/covid/> przy podejmowaniu przez Państwa działań pobudzających branżę turystyczną w województwie małopolskim.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Krakowie

Agnieszka Szlubowska

Preface

I am pleased to present you the publication entitled "Tourism in Małopolskie Voivodship in 2018 and 2019" with the most important information about tourism in Małopolskie Voivodship before the coronavirus pandemic.

The publication presents statistical data referring to the period when the state of the epidemic and related restrictions have not yet had an impact on tourism industry in Małopolskie Voivodship.

In the study, we described the potential of the tourism industry in the Małopolskie Voivodship, we analyzed the condition, structure, distribution and use of tourist accommodation facilities, including characteristics against the background of other voivodships. The study has been enriched with information about tourism in national parks, which are a unique resource of natural and landscape values.

Majority of information in tabular part we presented in voivodship, subregion and powiat terms. Basic data on accommodation establishments are also presented in gmina terms. A valuable supplement to data from statistical surveys presented in this study are information that has been made available to us by the following organizations: PTTK, GOPR, TOPR, institutions organizing rafting on the Dunajec and Poprad rivers, for which we would like to thank.

I hope that the study will provide you with information support when planning solutions and activities related to support for entrepreneurs and organizations operating in the tourism industry.

During this difficult time, we would like to express solidarity with the entities operating in the tourism industry in Małopolskie Voivodship and encourage the use of statistical data characterizing the impact of COVID-19 on the economy and tourism industry available on the website of Statistics Poland <https://stat.gov.pl/covid/> when taking action by you to stimulate the tourism industry in the Małopolskie Voivodship.

Director
of the Statistical Office in Kraków

Agnieszka Szlubowska

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych	10
Symbols	10
Ważniejsze skróty.....	10
Main abbreviations.....	10
Synteza.....	11
Executive summary.....	12
Rozdział 1. Potencjał turystyczny województwa małopolskiego	13
Chapter 1. Tourist potential of Małopolskie Voivodship.....	13
Rozdział 2. Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie	18
Chapter 2. Tourist accommodation establishments and occupancy rate.....	18
2.1. Baza turystycznych obiektów noclegowych.....	18
2.1. Tourist accommodation establishments.....	18
2.2. Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych.....	21
2.2. Occupancy rate in tourist accommodation establishments.....	21
2.3. Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych	35
2.3. Catering units in tourist accommodation establishments.....	35
Rozdział 3. Turystyka w województwie małopolskim w przekroju powiatowym	36
Chapter 3. Tourism in Małopolskie Voivodship by powiats.....	36
Rozdział 4. Turystyka w województwie małopolskim na tle kraju i innych województw.....	47
Chapter 4. Tourism in Małopolskie Voivodship against a background of the country and other voivodships.....	47
Rozdział 5. Turystyka w parkach narodowych	57
Chapter 5. Tourism in national parks	57
5.1. Informacje wstępne	57
5.1. Preliminary information	57
5.2. Babiogórski Park Narodowy	58
5.2. Babia Góra National Park	58
5.3. Gorczański Park Narodowy	59
5.3. Gorce National Park	59
5.4. Ojcowski Park Narodowy	60
5.4. Ojców National Park.....	60
5.5. Pieniński Park Narodowy	61
5.5. Pieniny National Park.....	61
5.6. Tatrzański Park Narodowy	63
5.6. Tatra National Park	63
5.7. Ruch turystyczny w parkach narodowych	64
5.7. Tourist traffic in national parks	64
Uwagi metodologiczne	66
Methodological notes.....	71

Źródła i zakres danych.....	66
Source and scope of data.....	71
Statystyczne źródła informacji.....	66
Statistical sources of information.....	71
Pozastatystyczne źródła informacji.....	66
Non-statistical sources of information.....	71
Objaśnienia podstawowych pojęć.....	66
Main definitions.....	71
Pozostałe uwagi.....	69
Other notes.....	74

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1. Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miesiący.....	22
Chart 1. Tourists accommodated in tourist accommodation establishments by months.....	22
Wykres 2. Struktura korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miesiący.....	23
Chart 2. Structure of tourists accommodated in tourist accommodation establishments by months.....	23
Wykres 3. Zmiana liczby korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miesiący.....	23
Chart 3. Change of the number of tourists accommodated in tourist accommodation establishments by months.....	23
Wykres 4. Udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych według miesiący.....	25
Chart 4. Overnight stays in tourist accommodation establishments by months.....	25
Wykres 5. Struktura udzielonych noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miesiący.....	26
Chart 5. Structure of overnight stays in tourist accommodation establishments by months.....	26
Wykres 6. Zmiana liczby udzielonych noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miesiący.....	26
Chart 6. Change of the number of overnight stays in tourist accommodation establishments by months.....	26
Wykres 7. Średnia długość pobytu w turystycznych obiektach noclegowych według miesiący.....	27
Chart 7. Average length of stay of tourists in tourist accommodation establishments by months.....	27
Wykres 8. Struktura korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miejsca stałego zamieszkania turystów w 2019 r.....	28
Chart 8. Structure of tourists accommodated in tourist accommodation establishments by place of permanent residence of tourists in 2019.....	28
Wykres 9. Turyści krajowi i zagraniczni korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miesiący.....	29
Chart 9. Domestic and foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments by months.....	29
Wykres 10. Udzielone noclegi turystom krajowym i zagranicznym w turystycznych obiektach noclegowych według miesiący.....	30
Chart 10. Overnight stays of domestic and foreign tourists in tourist accommodation establishments by months.....	30

Wykres 11.	Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miejsca stałego zamieszkania	31
Chart 11.	Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments by place of permanent residence	31
Wykres 12.	Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów obiektów.....	32
Chart 12.	Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments by type of establishments	32
Wykres 13.	Stopień wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych według miesięcy	33
Chart 13.	Occupancy rate of tourist accommodation establishments by months.....	33
Wykres 14.	Stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych według rodzajów obiektów i miesięcy	34
Chart 14.	Occupancy rate of rooms in hotel facilities by type of facilities and months	34
Wykres 15.	Struktura placówek gastronomicznych w turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów placówek w 2019 r.	35
Chart 15.	Structure of catering establishments in tourist accommodation establishments by type of establishments in 2019.....	35
Wykres 16.	Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w Krakowie według miesięcy	36
Chart 16.	Tourists accommodated in tourist accommodation establishments in Kraków by months..	36
Wykres 17.	Udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych w Krakowie według miesięcy	37
Chart 17.	Overnight stays in tourist accommodation establishments in Kraków by months.....	37
Wykres 18.	Stopień wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych w Krakowie według miesięcy	37
Chart 18.	Occupancy rate of tourist accommodation establishments in Kraków by months.....	37
Wykres 19.	Struktura turystycznych obiektów i miejsc noclegowych według powiatów w 2019 r.	40
Chart 19.	Structure of tourist accommodation establishments and bed places by powiats in 2019	40
Wykres 20.	Struktura korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów w 2019 r.	43
Chart 20.	Structure of tourists accommodated in tourist accommodation establishments by powiats in 2019	43
Wykres 21.	Udział miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych w województwie małopolskim w liczbie miejsc noclegowych w Polsce według rodzajów obiektów w 2019 r.....	49
Chart 21.	Share of bed places in tourist accommodation establishments in Małopolskie Voivodship in the number of bed places in Poland by type of establishments in 2019.....	49
Wykres 22.	Udział korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w województwie małopolskim w liczbie korzystających z noclegów w Polsce według rodzajów obiektów w 2019 r.....	51
Chart 22.	Share of tourists accommodated in tourist accommodation establishments in Małopolskie Voivodship in the number of tourists accommodated in Poland by type of establishments in 2019.....	51
Wykres 23.	Wskaźnik gęstości bazy noclegowej według województw.....	53
Chart 23.	Density of accommodation establishments rate by voivodships	53
Wykres 24.	Wskaźnik funkcji turystycznej Deferta według województw	53
Chart 24.	Tourist function rate (Defert's rate) by voivodships.....	53
Wykres 25.	Wskaźnik funkcji turystycznej Baretje'a-Deferta według województw	54
Chart 25.	Tourist function rate (Baretje's-Defert's rate) by voivodships	54
Wykres 26.	Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Schneidera według województw	54
Chart 26.	Tourist traffic intensity (Schneider's rate) by voivodships	54
Wykres 27.	Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Charvata według województw	55
Chart 27.	Tourist traffic intensity (Charvat's rate) by voivodships.....	55

Wykres 28. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych według województw	55
Chart 28. Occupancy rate of bed places by voivodships	55
Wykres 29. Udział turystów zagranicznych w ogólnej liczbie turystów według województw.....	56
Chart 29. Share of foreign tourists in the total number of tourists by voivodships	56
Wykres 30. Zwiedzający Jaskinię Łokietka i Zamek w Ojcowie	61
Chart 30. Visitors of King Łokietek Cave and Ojców Castle	61
Wykres 31. Uczestnicy spływu tratwami „Przełomem Dunajca”	62
Chart 31. Participants in rafting along Dunajec Ravine.....	62
Wykres 32. Sprzedaż biletów wstępu w wybranych wejściach do Tatrzańskiego Parku Narodowego	63
Chart 32. Sale of admission tickets at selected entrances to Tatra National Park.....	63
Wykres 33. Turyści w parkach narodowych.....	65
Chart 33. Tourists in national parks.....	65

Spis map

List of maps

Mapa 1. Średnia liczba miejsc noclegowych na 1 turystyczny obiekt noclegowy według powiatów w 2019 r.	43
Map 1. Average number of bed places per tourist accommodation establishment by powiats in 2019	43
Mapa 2. Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej według powiatów w 2019 r.....	44
Map 2. Rate of accommodation establishments development by powiats in 2019.....	44
Mapa 3. Wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej według powiatów w 2019 r.....	44
Map 3. Rate of accommodation capacity disposition by powiats in 2019	44
Mapa 4. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów w 2019 r.....	45
Map 4. Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments by powiats in 2019	45
Mapa 5. Udział turystów zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów w 2019 r.	45
Map 5. Share of foreign tourists in total number of tourists accommodated in tourist accommodation establishments by powiats in 2019.....	45
Mapa 6. Średnia długość pobytu turysty w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów w 2019 r.	46
Map 6. Average length of stay of a tourist in tourist accommodation establishments by powiats in 2019.....	46

Spis tablic

List of tables

Tablica 1.	Turystyczne obiekty noclegowe według rodzajów.....	19
Table 1.	Tourist accommodation establishments by type	19
Tablica 2.	Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów obiektów.....	20
Table 2.	Bed places in tourist accommodation establishments by type of establishments	20
Tablica 3.	Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych.....	21
Table 3.	Tourists accommodated in tourist accommodation establishments.....	21
Tablica 4.	Udzielone noclegi i średnia długość pobytu w turystycznych obiektach noclegowych.....	24
Table 4.	Overnight stays and average length of stay in tourist accommodation establishments	24
Tablica 5.	Turystyczne obiekty noclegowe według powiatów	38
Table 5.	Tourist accommodation establishments by powiats	38
Tablica 6.	Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów	39
Table 6.	Bed places in tourist accommodation establishments by by powiats	39
Tablica 7.	Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów	41
Table 7.	Tourists accommodated in tourist accommodation establishments by powiats	41
Tablica 8.	Udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów	42
Table 8.	Overnight stays in tourist accommodation establishments by powiats	42
Tablica 9.	Turystyczne obiekty noclegowe według województw w 2019 r.....	47
Table 9.	Tourist accommodation establishments by voivodships in 2019	47
Tablica 10.	Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych według województw w 2019 r.....	48
Table 10.	Bed places in tourist accommodation establishments by voivodships in 2019	48
Tablica 11.	Podstawowe dane o wykorzystaniu turystycznej bazy noclegowej według województw w 2019 r.....	50
Table 11.	Basic data on occupancy rate in tourist accommodation establishments by voivodships in 2019.....	50
Tablica 12.	Turystyka w parkach narodowych w 2018 r.....	64
Table 12.	Tourism in national parks in 2018	64

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol	Opis
Symbol	Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót	Znaczenie
Abbreviation	Meaning
tys.	tysiąc
mln	milion
ha	hektar hectare
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
n.p.m.	nad poziomem morza above the sea level
tabl.	tablica table
Dz. U.	Dziennik Ustaw
MP	Monitor Polski

Synteza

Województwo małopolskie jest jednym z najatrakcyjniejszych i najchętniej odwiedzanych regionów turystycznych w Polsce. Zainteresowanie województwem, zarówno ze strony turystów krajowych jak i zagranicznych, wynika nie tylko z unikatowego dziedzictwa kulturowego oraz wyjątkowych warunków krajobrazowych i przyrodniczych, ale również z różnorodnej i konkurencyjnej oferty usługowej w obszarze turystyki.

W końcu lipca 2019 r. – niezmiennie od lat – województwo małopolskie zajmowało 3 miejsce wśród innych województw pod względem liczby miejsc noclegowych, a 1 – pod względem liczby miejsc wyłącznie całorocznych. Również 1 miejsce w rankingu wojewódzkim dawała liczba miejsc w obiektach hotelowych. Wskaźnik gęstości bazy noclegowej, odzwierciedlający relację miejsc noclegowych do powierzchni, wyniósł 6,9 i był o 4,3 wyższy niż średnio w kraju. Liczba osób korzystających z noclegów uplasowała województwo na 1 pozycji w kraju, a liczba udzielonych noclegów – na 2. Zarówno stopień wykorzystania miejsc noclegowych jak i stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych były wyższe niż średnio w kraju. W województwie małopolskim od lat utrzymuje się wysoki udział turystów zagranicznych. W 2019 r. co 4 obcokrajowców przybywający do Polski skorzystał z zakwaterowania w obiekcie zlokalizowanym w województwie małopolskim. Liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym była kolejną cechą, której wartość ulokowała województwo na 1 miejscu w kraju.

W 2019 r. (według stanu w dniu 31 lipca) w województwie małopolskim sprawozdawczością z zakresu turystyki objęto 1,5 tys. turystycznych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji gości dostępnych było 104,9 tys. miejsc noclegowych. Pokoje gościnne i kwatery prywatne, które stanowiły 30,9% obiektów noclegowych w województwie, posiadały 13,4% miejsc noclegowych. Na hotele, które stanowiły 25,3% obiektów, przypadało 43,4% miejsc.

Z noclegów we wszystkich turystycznych obiektach noclegowych skorzystało łącznie 5,6 mln osób, w tym 1,7 mln turystów zagranicznych. Ponad 66% osób wybrało nocleg w hotelach – 60,8% turystów krajowych i 79,8% obcokrajowców. Liczba udzielonych noclegów wyniosła 14,9 mln, przy czym 4,1 mln udzielono turystom zagranicznym.

Rok 2019 był kolejnym rokiem rosnącego znaczenia turystyki w województwie małopolskim. Ogólna liczba miejsc noclegowych, w porównaniu z poprzednim rokiem, zwiększyła się o 3,8% (w obiektach hotelowych – o 4,7%, a w pozostałych – o 2,8%). Liczba turystów wzrosła o 7,5%, przy czym turystów krajowych było więcej o 5,7%, a zagranicznych – o 12,0%. We wszystkich turystycznych obiektach noclegowych w ciągu roku udzielono o 6,7% więcej noclegów. W przypadku turystów zagranicznych wzrost wyniósł 12,4% i był o 7,7 p. proc. wyższy niż dotyczący gości krajowych. W obiektach hotelowych wynajęto o 8,2% więcej pokoi (turystom krajowym – o 6,4%, a zagranicznym – o 11,2%). Stopień wykorzystania miejsc noclegowych wzrósł o 1,3 p. proc. i ukształtował się na poziomie 43,0%, a wykorzystanie pokoi wynoszące 57,7% zwiększyło się o 1,6 p. proc.

Centrum turystycznym województwa jest Kraków. W 2019 r. (w końcu lipca) w Krakowie zlokalizowanych było 32,0% miejsc noclegowych województwa, z których 73,3% znajdowało się w hotelach. W Krakowie zatrzymało się prawie 49% ogólnej liczby turystów przybyłych do województwa, a w przypadku turystów zagranicznych udział ten wyniósł prawie 80%.

Poza Krakowem ruch turystyczny koncentrował się w zasadzie w 3 powiatach: tatrzańskim, nowosądeckim i nowotarskim. Na ich terenie znajdowało się 48,7% miejsc noclegowych w województwie. Z miejsc tych skorzystało 34,0% turystów nocujących we wszystkich obiektach województwa, a udzielone im noclegi stanowiły 45,2% ogólnej liczby noclegów.

Executive summary

Małopolskie Voivodship is one of the most attractive and most visited tourist regions in Poland. The interest in Małopolska, both from domestic and foreign tourists, results not only from the unique cultural heritage and exceptional landscape and natural conditions, but also from the diverse and competitive service offer in the field of tourism.

At the end of July 2019 – invariably for years – Małopolskie Voivodship occupied 3rd place among other voivodships as regards the number of bed places and 1st place as regards only year-round bed places. The voivodship was also ranked 1st as regards the number of bed places in hotel facilities. Accommodation density indicator which reflects relation of bed places to the area was 6.9 and was higher by 4.3 than average for the country. The voivodship was also ranked 1st in the country as regards tourists accommodated and 2nd as regards overnight stays. Both occupancy rate of bed places and occupancy rate of rooms in hotel facilities were higher than the national average. In Małopolskie Voivodship a high percentage of foreign tourists has been held for years. In 2019 every 4th foreigner visiting Poland was accommodated in establishments located in Małopolskie Voivodship. The number of overnight stays for foreign tourists was another feature which value placed the voivodship on the 1st place in the country.

In 2019 (as of 31 July) in Małopolskie Voivodship tourism reporting covered 1.5 thousand tourist accommodation establishments, in which there were 104.9 thousand bed places available for guests. Rooms for rent and guest rooms which constituted 30.9% of accommodation establishments in the voivodship, possessed 13.4% of bed places. Hotels, which constituted 25.3% of total establishments, accounted for 43.4% of bed places.

A total of 5.6 million people was accommodated in all tourist accommodation establishments, of which 1.7 million foreign tourists. More than 66% chose their overnight stay in hotels – 60.8% of domestic tourists and 79.8% of foreigners. The number of overnight stays amounted to 14.9 million, of which 4.1 million were provided to foreign tourists.

The year 2019 was another one of growing importance of tourism in Małopolskie Voivodship. The total number of bed places was 3.8% higher in comparison with a previous year (4.7% higher in hotel facilities and 2.8% higher in other facilities). The number of tourists increased by 7.5%. The number of domestic tourists grew by 5.7% and foreign tourists – by 12.0%. The number of overnight stays in all tourist accommodation establishments was higher by 6.7% during the year. In case of foreign tourists, the increase was 12.4% and was by 7.7 percentage points higher than for domestic guests. The number of rented rooms in hotel facilities grew by 8.2% (for domestic tourists – by 6.4%, for foreign tourists – by 11.2%). Occupancy rate of bed places increased by 1.3 percentage points and shaped at a level of 43.0%, whereas occupancy of rooms augmented by 1.6 percentage points to 57.7%.

Kraków is a centre of tourism in the voivodship. In 2019 (at the end of July) 32.0% of beds in the voivodship were located in Krakow, of which 73.3% were in hotels. Almost 49% of the total number of tourists who came to the voivodship stopped in Kraków, and in the case of foreign tourists, this share amounted to almost 80%.

Apart from Kraków, tourist traffic was concentrated mainly in three powiats: Tatrzański, Nowosądecki and Nowotarski. On their area there were 48.7% of total bed places in the voivodship. These places were used by 34.0% of tourists accommodated in all the voivodship's facilities, and the overnight stays of these tourists accounted for 45.2% of the total number of overnight stays.

Rozdział 1

Chapter 1

Potencjał turystyczny województwa małopolskiego

Tourist potential of Małopolskie Voivodship

Położone w południowej części Polski województwo małopolskie ze względu na występowanie różnorodnych walorów przyrodniczych i kulturowych jest obszarem bardzo atrakcyjnym pod względem turystycznym. Według stanu w dniu 1 stycznia 2019 r. zajmowało powierzchnię 15,2 tys. km², co stanowiło 4,9% powierzchni kraju. Ponad 60% tej powierzchni zajmowały użytki rolne, 29,0% – lasy, 6,6% – grunty zabudowane i zurbanizowane (w tym: 1,7% – tereny mieszkaniowe, 0,5% – tereny przemysłowe, 0,2% – tereny rekreacji i wypoczynku) a 1,5% – grunty pod wodami powierzchniowymi¹. Obszar województwa w końcu 2019 r. zamieszkiwało 3,4 mln osób – 8,9% ludności kraju.

Obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione

Area of special nature value under legal protection

- W końcu 2018 r. obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione obejmowały 804,5 tys. ha (53,0% powierzchni województwa i 7,9% powierzchni chronionej w Polsce). Najwięcej było obszarów chronionego krajobrazu – 572,0 tys. ha (37,3% powierzchni województwa). Parki krajobrazowe zlokalizowane były na 175,8 tys. ha (11,6% powierzchni województwa), parki narodowe zajmowały 38,0 tys. ha (2,5%), a rezerwy przyrody – 3,4 tys. ha (w tym: leśne – 2,0 tys. ha, krajobrazowe – 0,8 ha, przyrody nieożywionej – 0,1 ha).
- Na terenie województwa znajdowały się obszary zaliczane do ekologicznej sieci obszarów Natura 2000. W 2018 r. obszary specjalnej ochrony ptaków zajmowały 133,4 tys. ha (8,8% powierzchni województwa), a specjalnej ochrony siedlisk – 153,0 ha (10,1%).
- W województwie, do końca 2018 r., ustanowiono 20,2 tys. pomników przyrody (6,3% ich ogólnej liczby w kraju). Większość z pomników to pojedyncze drzewa (1,7 tys.) i grupy drzew (0,2 tys.). Znaczną ilość stanowiły obiekty zgrupowane jako „skałki, grotty, jaskinie i inne” (0,3 tys.).

Dogodne warunki do rozwoju turystyki aktywnej i rekreacyjnej

Convenient conditions for development of active and recreational tourism

- Ze względu na ukształtowanie terenu w województwie małopolskim dominują wyżyny i góry. Ponad 90% jego powierzchni leży powyżej 200 m n.p.m. Góry, czyli miejsca powyżej 500 m n.p.m., zajmują natomiast około 30% obszaru. Najbardziej popularnym pasmem górskim są Tatry ze szczytami sięgającymi ponad 2000 m n.p.m. – najwyższy to Rysy o wysokości 2499 m n.p.m. Innymi często odwiedzanymi pasmami są: Beskid Żywiecki z najwyższym szczytem – Babią Górą sięgającą 1723 m n.p.m., Gorce z Turbaczem – 1314 m n.p.m., Beskid Sądecki z Radziejową – 1267 m n.p.m., Pieniny z Wysokimi Skałkami – 1050 m n.p.m., Beskid Mały z Leskowcem – 918 m n.p.m. oraz Beskid Makowski z Lubomirem – 904 m n.p.m.¹. Zdobycie tych 7 szczytów to dobry początek do uzyskania miana zdobywcy turystycznej „Korony Gór Polski”. Znajdują się one na liście 28 najwyższych szczytów poszczególnych grup górskich w Polsce, których zdobycie jest warunkiem niezbędnym do przyznania tego tytułu².

¹ Dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

² <https://kgp.info.pl/regulamin-klubu/>.

W celu propagowania uprawiania turystyki górskiej ustanowione zostały także różne odznaki. Wędrując po tatrzańskich szczytach turyści mogą zdobyć chociażby odznakę „Tatrzańskie dwutysięczniki”³ lub „Schroniska Tatrzańskie”⁴. Bardziej wytrwali i wprawieni w górskich wędrówkach odwiedzając najwyższe szczyty i przełęcze tatrzańskie mają możliwość zdobycia polskiej części „Turystycznej Korony Tatr”⁵. Poznając walory krajobrazowe Beskidów warto rozważyć dotarcie na szczyty, których zdobycie uprawnia do uzyskania odznaki „Korona Polskich Beskidów”⁶.

- Atrakcją turystyczną, nie tylko dla grotolazów, są liczne jaskinie. Długość niektórych z nich przekracza 10,0 tys. m. Najdłuższa to Wielka Litworowa, której korytarze ciągną się przez 23,7 tys. m. Jej głębokość dochodzi do 824 m⁷. Kilka z jaskiń zostało przystosowanych do ruchu turystycznego, posiadają odpowiednią infrastrukturę lub prowadzi przez nie szlak turystyczny. Większość z jaskiń turystycznych znajduje się w Tatrach (np. Jaskinia Mroźna, Jaskinia Mylna). Bardzo popularna, szczególnie wśród wycieczek szkolnych, jest Grota Łokietka w Ojcowskim Parku Narodowym. Według danych parku frekwencja roczna w tym obiekcie w 2019 r. wyniosła prawie 120 tys. osób. Dużym zainteresowaniem cieszy się także, położona w Krakowie, Smocza Jama, którą odwiedza prawie każdy turysta zwiedzający Wzgórze Wawelskie.
- Turystów przyciągają, odpowiednio zagospodarowane do celów turystycznych, obszary zlokalizowane nad wodami i sztucznymi zbiornikami. Duże znaczenie ma Wisła (długość na terenie województwa 228 km) wraz ze swoimi dopływami. Niektóre z nich przepływają wyłącznie przez teren województwa, a są to np.: Dunajec (249 km), Raba (131 km), Skawa (98 km) i Szreniawa (87 km)⁸. W 2019 r. „Splywem Dunajca” na tratwach przepłynęło prawie 325 tys. osób, a łodziami „Doliną Popradu” – 2,5 tys.⁹.
- Chociaż główny cel utworzenia sztucznych zbiorników na rzece Dunajec (Czorsztyn-Niedzica, Rożnów, Czchów) oraz Ropa (Klimkówka) był inny, to z pewnością w dużej mierze wpływają one na rozwój branży turystycznej w okolicznych miejscach.
- Unikatową atrakcją dla wszystkich przyjeżdżających do województwa małopolskiego są tatrzańskie jeziora. Największe pod względem powierzchni i głębokości to Wielki Staw (34,14 ha; 79,3 m) i Czarny Staw (20,64 ha; 76,4 m), a najpopularniejsze to Morskie Oko (34,54 ha; 50,8 m)¹⁰. Do wielu tatrzańskich jezior można dotrzeć znakowanymi szlakami turystycznymi. Pasjonaci tatrzańskiej przyrody mogą zatem pokusić się o zdobycie odznaki „Tatrzańskie Stawy” przyznawanej za dotarcie do określonej liczby stawów¹¹.
- Ukształtowanie powierzchni i liczne atrakcje krajobrazowe sprzyjają rozwojowi sieci szlaków turystycznych. Województwo małopolskie posiada najdłuższą sieć szlaków wśród wszystkich województw. Według danych Zarządu Głównego PTTK w dniu 31 grudnia 2018 r. na jego obszarze było 9,4 tys. km wyznakowanych szlaków (11,9% sieci krajowej). Były to między innymi szlaki: górskie (3,4 tys. km), konne (2,5 tys. km), rowerowe (1,8 tys. km), nizinne (1,2 tys. km) oraz narciarskie (0,3 tys. km). Dla zwolenników spokojnych wędrówek przygotowano też szlaki spacerowe, a dla osób chcących zdobywać wiedzę – ścieżki dydaktyczne.
- W województwie realizowany jest projekt budowy tras rowerowych VeloMałopolska, współfinansowany ze środków unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020. Docelowo ma powstać 1000 km dobrze oznakowanych tras

³ http://pttkhts.hg.pl/odznaki/tatrzańskie_2tys.html.

⁴ <http://pttkhts.hg.pl/odznaki/schroniska.html>.

⁵ <http://www.bielsko.ptt.org.pl/turystyczna-korona-tatr/>.

⁶ <http://bochnia.pttk.pl/page/korona-polskich-beskidow>.

⁷ Dane Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk o Ziemi.

⁸ Dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie.

⁹ Dane Polskiego Stowarzyszenia Flisaków Pienińskich na rzece Dunajec w Sromowcach Niżnych oraz P.P.H.U „Centrum” sp. z o.o. w Nowym Sączu.

¹⁰ Dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

¹¹ <http://www.pttkhts.hg.pl/odznaki/stawy.html>.

o europejskim standardzie. W 2018 r. ścieżki rowerowe w województwie małopolskim (będące pod nadzorem gminy, powiatu bądź województwa) miały długość 541,8 km (3,9% ogólnej długości ścieżek rowerowych w kraju). Na 100 km² powierzchni przypadają 3,57 km (w kraju – 4,45 km), a na 10 tys. ludności – 1,59 km (w kraju – 3,62 km).

- Aktywnemu wypoczynkowi sprzyja baza obiektów sportowych składająca się z (w końcu 2018 r., nie wliczając obiektów przyszkolnych): 262 stadionów (w tym 197 piłkarskich), 714 boisk do gier wielkich (713 piłkarskich), 213 boisk do gier małych (w tym: 60 do koszykówki, 17 do piłki ręcznej, 57 do piłki siatkowej), 311 boisk uniwersalnych wielozadaniowych, 208 kortów tenisowych, 85 hal sportowych, 108 sal gimnastycznych, 92 pływalni, 18 torów sportowych, 33 lodowisk sztucznych.
- Dla wielbicieli narciarstwa (w sezonie zimowym 2019/2020) funkcjonowało 60 stacji narciarskich z licznymi wyciągami i trasami zjazdowymi o różnym stopniu trudności. Dostępnych było 28 stacji utrzymujących trasy biegowe i 21 – trasy skitourowe¹².
- Z terenów zieleni ogólnodostępnej (w końcu 2018 r.) uwagę turystów mogły zwrócić 152 parki spacerowo-wypoczynkowe o powierzchni 1,4 tys. ha oraz zieleńce – 1600 miejsc zajmujących powierzchnię 0,7 tys. ha.

Miejsce dla turystyki uzdrowiskowej

A place for health and spa tourism

- Województwo małopolskie jest doskonałym miejscem dla rozwoju turystyki uzdrowiskowej. W końcu 2019 r. znajdowało się tu 9 miejscowości o statusie uzdrowiska (z 45 w Polsce): 5 uzdrowisk górskich (Krynica-Zdrój, Rabka-Zdrój, Szczawnica, Wysowa-Zdrój, Żegiestów-Zdrój), 3 uzdrowiska podgórskie (Muszyna, Piwniczna-Zdrój, Wapienne) oraz 1 uzdrowisko nizinne (Swoszowice). Poza tym w Wieliczce funkcjonowało sanatorium w podziemnym wyrobisku górniczym. Na dodatek Czarny Dunajec posiadał status obszaru ochrony uzdrowiskowej.
- Turystycy ceniący sobie świeże powietrze, wspaniały mikroklimat oraz lecznicze właściwości bogatych zasobów wód mineralnych, przybywający do gmin uzdrowiskowych mogli zatrzymać się w wielu obiektach tworzących rozbudowaną turystyczną bazę noclegową. W szczególności mogli skorzystać z noclegu w 37 zakładach uzdrowiskowych oferujących 5,1 tys. miejsc (w końcu lipca 2019 r.). W 2019 r. w tych obiektach odnotowano 111,0 tys. turystów, których wypoczynek miał na celu nie tylko rekreację, ale także poprawę kondycji zdrowotnej.

Bogata oferta dla turystyki kulturalnej

A rich offer for cultural tourism

- W końcu 2019 r. w województwie małopolskim funkcjonowało 135 muzeów (wraz z oddziałami) mieszczących 5310,7 tys. szt. muzealiów. Pod względem liczby placówek województwo zajmowało 2 miejsce w kraju (14,1% muzeów w kraju) – po mazowieckim (14,9%). Najwięcej było muzeów historycznych (40 placówek), artystycznych (20), regionalnych (20) i biograficznych (10). We wszystkich muzeach w 2019 r. prezentowano 387 wystaw stałych. Zorganizowano także wystawy czasowe – 416 własnych (w kraju) i 77 obcych (krajowych i zagranicznych). W ciągu roku odnotowano 11126,8 tys. zwiedzających.
- Szczególnymi miejscami rekreacji przyciągającymi turystów były obiekty paramuzealne. Do takich zaliczały się 2 ogrody botaniczne o powierzchni 9,8 ha, które w 2019 r. odwiedziło 66,9 tys. osób. Do tej grupy zakwalifikowano również ogród zoologiczny o powierzchni 16,8 ha, który zwiedziło 504,3 tys. osób.

¹² Do Małopolski www.domalopolski.pl.

- Szeroka oferta kulturalna, z której mogli skorzystać turyści, była proponowana przez teatry. W 2019 r. w województwie małopolskim siedzibę miało 17 teatrów (5,2 tys. miejsc na widowni w stałej sali). Odbyło się w nich 4,7 tys. przedstawień, w których uczestniczyło 836,0 tys. widzów. Niewątpliwą atrakcją było 5 teatrów muzycznych (1,4 tys. miejsc, 0,6 tys. przedstawień i koncertów) a także filharmonia (0,7 tys. miejsc, 0,7 tys. koncertów). W 2019 r. odnotowano tam ponad 303 tys. melomanów.
- Uzupełnieniem oferty teatralnej mogą być propozycje zgłaszane przez kina. W końcu 2019 r. w województwie działało 45 kin stałych, w których znajdowało się 25,0 tys. miejsc na widowni. We wszystkich w ciągu roku wyświetlono 199,0 tys. seansów, które obejrzało 5384,2 tys. widzów.
- Warto zwrócić uwagę na galerie sztuki. W końcu 2019 r. było ich 61 (591 wystaw i 602 ekspozycje w kraju) i w ciągu roku przyjęły 1302,4 tys. zwiedzających.
- Województwo małopolskie pod względem zagęszczenia zabytków zajmowało 2 miejsce w Polsce – po dolnośląskim. W 2018 r. na 1000 km² przypadało tu 349 zabytków (obiektów nieruchomych) przy średniej dla kraju wynoszącej 235. Szczególną formą ochrony zostało objętych 6 zespołów zabytkowych wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, 9 zespołów zabytkowych uznanych za Pomniki Historii, 1 obiekt uhonorowany Znakiem Dziedzictwa Europejskiego. Województwo posiadało też 1 wpis na Reprezentatywną Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO¹³ oraz 6 wpisów na listę dziedzictwa niematerialnego związanych z małopolskimi tradycjami¹³.
- Przez województwo przebiegają liczne szlaki tematyczne. Wymienić tu można chociażby: Szlak Architektury Drewnianej, Szlak Frontu Wschodniego I Wojny Światowej, Szlak Orlich Gniazd, Szlak Renesansu w Małopolsce, Szlak Cystersów, Szlak Św. Jakuba oraz Małopolski Historyczny Szlak Pamięci¹⁴. W celu zachęcenia do uprawiania turystyki aktywnej budzącej równocześnie zamiłowanie do historii danego regionu ustanowiono na przykład odznakę krajoznawczą „Szlakiem Cmentarzy Wojennych”¹⁵. Wędrówki takie znajdują wielu pasjonatów.

Dostępność komunikacyjna terenu

Transport accessibility of the area

Z punktu widzenia turysty, przy wyborze miejsca wypoczynku, istotne kryterium stanowi dostępność danego terenu, zarówno możliwość dotarcia jak i przemieszczania się.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r. w województwie małopolskim odnotowano:

- 1,1 tys. km linii kolejowych normalnotorowych eksploatowanych – na 100 km² powierzchni ogólnej przypadało 7,2 km (średnio w kraju – 6,2 km),
- 174 krajowe linie regularnej komunikacji autobusowej (7,4 tys. km), w tym 5 dalekobieżnych (1,4 tys. km) i 15 regionalnych (1,2 km) – realizowane przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej,
- 5,2 tys. km linii komunikacji miejskiej – 4,9 tys. km sieci autobusowej i 0,3 tys. km linii tramwajowych.

¹³ Województwo Małopolskie 2019, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków 2019 www.malopolska.pl.

¹⁴ Na podstawie: https://miip.geomalopolska.pl/mapa/szlaki_tematyczne.html.

¹⁵ http://www.msw-pttk.org.pl/odznaki/reg_odznak/reg_okszcmmw.html.

Jakość transportu w dużej mierze uwarunkowana była ilością jak i stanem technicznym dróg. W województwie w końcu 2018 r. było:

- 25,8 tys. km dróg publicznych o nawierzchni twardej – 170,2 km na 100 km² (w kraju – 97,2 km), przy czym odsetek długości dróg publicznych o nawierzchni twardej ulepszonej wyniósł 74,6% przy średniej krajowej 66,4%,
- 25,9 km dróg ekspresowych i 151,0 km autostrad – łącznie na 1000 km² przypadało 11,65 km (w kraju 11,88 km), a w przypadku autostrad wskaźnik wyniósł 9,95 km (w kraju 5,23 km).

Wielu turystów (zwłaszcza biznesowych) preferuje podróż samolotem. Duże możliwości w tym względzie stwarza Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jan Pawła II Kraków-Balice, gdzie w 2018 r. (bez ruchu tranzytowego) obsłużono 6766,9 tys. pasażerów (3367,0 tys. przylotów i 3399,9 tys. odlotów) – 14,8% ruchu pasażerów w Polsce. W ruchu krajowym odnotowano 498,9 tys. pasażerów (252,1 tys. odlotów i 247,0 tys. przylotów), a w ruchu zagranicznym – 6268,0 tys. (3147,8 tys. odlotów i 3120,2 tys. przylotów).

Branża turystyczna

Tourism industry

- W województwie w końcu 2019 r. w rejestrze REGON w ramach sekcji „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi” zarejestrowanych było 15,8 tys. podmiotów gospodarczych (11,1% zarejestrowanych w kraju), w tym 5,9 tys. (14,4% krajowych) działających głównie w zakresie „Zakwaterowania” (o 7,8% więcej niż w 2018 r.), a – 9,9 tys. (9,8% krajowych) prowadzących „Działalność usługową związaną z wyżywieniem” (wzrost o 4,2%).
- W ramach sekcji „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” 2,4 tys. podmiotów (17,3% zarejestrowanych w kraju) prowadziło działalność określoną jako „Działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane” (o 6,8% więcej niż w 2018 r.).
- Według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r. w Ewidencji Przewodników Górskich Marszałka Województwa Małopolskiego figurowało 2310 uprawnień przewodników górskich, w tym: 1581 uprawnień przewodników górskich beskidzkich, 724 – przewodników górskich tatrzańskich oraz 5 – przewodników górskich sudeckich.

Dochody i wydatki budżetu województwa na Dział Turystyka

Revenue and expenditure of the voivodship's budget on tourism

Wydatki budżetu województwa małopolskiego na Turystykę (Dział 630 – według klasyfikacji dochodów i wydatków ustalonej przez Ministra Finansów) w 2018 r. wyniosły 12,1 mln zł i stanowiły 13,5% ogólnej liczby wydatków w Polsce. W porównaniu z 2017 r. wydatki te wzrosły o 76,3%. Większy udział odnotowano jedynie w województwie zachodniopomorskim.

Dochody budżetu województwa z turystyki w 2018 r. wyniosły 485,6 tys. zł – 5,6% dochodów krajowych, co dało 4 miejsce wśród wszystkich województw.

Rozdział 2

Chapter 2

Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie

Tourist accommodation establishments and occupancy rate

Informacje o stanie i wykorzystaniu bazy noclegowej turystyki pochodzą ze stałego badania statystycznego prowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny z częstotliwością miesięczną na formularzach KT-1 (Sprawozdanie o wykorzystaniu turystycznego obiektu noclegowego). Badaniem objęte są turystyczne obiekty noclegowe posiadające 10 lub więcej miejsc noclegowych.

2.1. Baza turystycznych obiektów noclegowych

2.1. Tourist accommodation establishments

Z informacji uzyskanych z badania statystycznego KT-1 wynika, że w końcu lipca 2019 r. w województwie małopolskim działało 1,5 tys. turystycznych obiektów noclegowych, w których znajdowało się 104,9 tys. miejsc noclegowych. W odniesieniu do stanu wykazanego przed rokiem liczba obiektów wzrosła o 36, a miejsc noclegowych – o 3,9 tys. Obiekty całoroczne stanowiły 84,9% jednostek objętych badaniem i oferowały 90,6% ogólnej liczby miejsc noclegowych w województwie.

Turyści odwiedzający województwo małopolskie mogli skorzystać z zakwaterowania w 567 obiektach hotelowych (tj. hotelach, motelach i pensjonatach oraz innych obiektach tego rodzaju), w których mieściło się 55,3 tys. miejsc noclegowych zlokalizowanych w 25,6 tys. pokoi. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba tego typu obiektów wzrosła o 15, co spowodowało wzrost liczby miejsc o 2,5 tys., a liczby pokoi – o 1,0 tys.

W strukturze obiektów hotelowych według ich rodzajów największy udział wynoszący 69,0% przypadają na hotele. Znajdowało się w nich 82,4% miejsc noclegowych i 84,3% pokoi zaliczonych do tej grupy obiektów. Najwyższy standard usług oferowano w 18 hotelach oznaczonych 5-cio gwiazdkową kategorią, w których do dyspozycji turystów było 3,3 tys. miejsc noclegowych w 1,7 tys. pokoi. Najwięcej było hoteli, które w ramach kategoryzacji obiektów uzyskały 3 gwiazdki – 221 obiektów mieszczących 19,8 tys. miejsc noclegowych w 9,3 tys. pokoi.

Turystyczne obiekty noclegowe nie wchodzące w skład hotelowych tworzyły grupę określoną jako „pozostałe” złożoną z 16 rodzajów obiektów. W końcu lipca 2019 r. funkcjonowało 979 takich obiektów i znajdowało się w nich 49,7 tys. miejsc noclegowych. W porównaniu z 2018 r. wystąpił wzrost liczby obiektów – o 21 (o 2,2%) oraz liczby miejsc – o 1,4 tys. (o 2,8%).

Prawie 49% pozostałych obiektów stanowiły pokoje gościnne/kwatery prywatne. Ponieważ nie są to obiekty duże, analogiczny udział dotyczący miejsc noclegowych był mniejszy i wyniósł 28,3%. Liczba tych obiektów była o 30 (o 6,7%) większa niż w końcu lipca 2018 r. W związku z tym wzrosła także liczba znajdujących się w nich miejsc noclegowych – o 1,2 tys. (o 9,3%).

Według stanu w końcu lipca 2019 r. turystyczny obiekt noclegowy dysponował przeciętnie 68 miejscami. Największymi obiektami były zakłady uzdrowiskowe, w których na 1 obiekt przypadało 137 miejsc noclegowych. Przeciętną wynoszącą ponad 100 miejsc odnotowano poza tym w hotelach i hostelach. Najmniejsze okazały się kwatery agroturystyczne i pokoje gościnne/kwatery prywatne.

Tablica 1. Turystyczne obiekty noclegowe według rodzajów

Stan w dniu 31 lipca

Table 1. Tourist accommodation establishments by type

As of 31st July

Rodzaje obiektów Type of facilities	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers		W odsetkach In percent	
	2018	2019	2018	2019
Ogółem Total	1510	1546	100,0	100,0
Obiekty hotelowe Hotel facilities	552	567	36,6	36,7
hotele hotels	374	391	24,8	25,3
motele motels	5	7	0,3	0,5
pensjonaty boarding houses	84	83	5,6	5,4
inne obiekty hotelowe other hotel facilities	89	86	5,9	5,6
Pozostałe obiekty Other facilities	958	979	63,4	63,3
domy wycieczkowe excursion hostels	7	7	0,5	0,5
schroniska shelters	20	20	1,3	1,3
schroniska młodzieżowe youth hostels	5	5	0,3	0,3
szkolne schroniska młodzieżowe school youth hostels	26	25	1,7	1,6
ośrodki wczasowe holiday centres	107	105	7,1	6,8
ośrodki kolonijne holiday youth centres	12	12	0,8	0,8
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe training-recreational centres	60	56	4,0	3,6
domy pracy twórczej creative arts centres	10	9	0,7	0,6
zespoły domków turystycznych complexes of tourist cottages	17	19	1,1	1,2
kempingi camping sites	11	11	0,7	0,7
pola biwakowe tent camp sites	8	9	0,5	0,6
hostele hostels	32	31	2,1	2,0
zakłady uzdrowiskowe health establishments	37	37	2,5	2,4
pokoje gościnne/kwatery prywatne rooms for rent/guest rooms	448	478	29,7	30,9
kwatery agroturystyczne agrotourism lodgings	83	80	5,5	5,2
pozostałe niesklasyfikowane other not classified facilities	75	75	5,0	4,8

Tablica 2. Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów obiektów

Stan w dniu 31 lipca

Table 2. Bed places in tourist accommodation establishments by type of establishments

As of 31st July

Rodzaje obiektów Type of facilities	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers		W odsetkach In percent		Przypadające na 1 obiekt Per 1 facility	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Ogółem Total	101065	104921	100,0	100,0	66,9	67,9
Obiekty hotelowe Hotel facilities	52776	55263	52,2	52,7	95,6	97,5
hotele hotels	43504	45516	43,0	43,4	116,3	116,4
motele motels	223	291	0,2	0,3	44,6	41,6
pensjonaty boarding houses	3728	3722	3,7	3,5	44,4	44,8
inne obiekty hotelowe other hotel facilities	5321	5734	5,3	5,5	59,8	66,7
Pozostałe obiekty Other facilities	48289	49658	47,8	47,3	50,4	50,7
domy wycieczkowe excursion hostels	407	450	0,4	0,4	58,1	64,3
schroniska shelters	1121	1118	1,1	1,1	56,1	55,9
schroniska młodzieżowe youth hostels	385	375	0,4	0,4	77,0	75,0
szkolne schroniska młodzieżowe school youth hostels	1532	1472	1,5	1,4	58,9	58,9
ośrodki wczasowe holiday centres	8937	8965	8,8	8,5	83,5	85,4
ośrodki kolonijne holiday youth centres	869	949	0,9	0,9	72,4	79,1
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe training-recreational centres	5047	5007	5,0	4,8	84,1	89,4
domy pracy twórczej creative arts centres	303	298	0,3	0,3	30,3	33,1
zespoły domków turystycznych complexes of tourist cottages	1172	1227	1,2	1,2	68,9	64,6
kempingi camping sites	811	804	0,8	0,8	73,7	73,1
pola biwakowe tent camp sites	530	575	0,5	0,5	66,3	63,9
hostele hostels	3077	3134	3,0	3,0	96,2	101,1
zakłady uzdrowiskowe health establishments	4943	5052	4,9	4,8	133,6	136,5
pokoje gościnne/kwatery prywatne rooms for rent/guest rooms	12844	14034	12,7	13,4	28,7	29,4
kwatery agroturystyczne agrotourism lodgings	1397	1457	1,4	1,4	16,8	18,2
pozostałe niesklasyfikowane other not classified facilities	4914	4741	4,9	4,5	65,5	63,2

2.2. Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych

2.2. Occupancy rate in tourist accommodation establishments

W 2019 r. z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych skorzystało 5597,5 tys. osób. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba turystów wzrosła o 390,1 tys. (o 7,5%).

Tablica 3. Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych
Table 3. Tourists accommodated in tourist accommodation establishments

Rodzaje obiektów Type of facilities	W tysiącach In thousands		W odsetkach In percent		Na 1 miejsce noclegowe Per 1 bed place	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Ogółem Total	5207,4	5597,5	100,0	100,0	52	53
Obiekty hotelowe Hotel facilities	3891,6	4225,9	74,7	75,5	74	76
hotele hotels	3437,0	3725,1	66,0	66,6	79	82
motele motels	12,6	11,7	0,2	0,2	57	40
pensjonaty boarding houses	140,6	146,9	2,7	2,6	38	39
inne obiekty hotelowe other hotel facilities	301,3	342,1	5,8	6,1	57	60
Pozostałe obiekty Other facilities	1315,8	1371,6	25,3	24,5	27	28
domy wycieczkowe excursion hostels	4,2	4,1	0,1	0,1	10	9
schroniska shelters	93,2	91,3	1,8	1,6	83	82
schroniska młodzieżowe youth hostels	18,3	15,9	0,4	0,3	47	42
szkolne schroniska młodzieżowe school youth hostels	37,0	33,0	0,7	0,6	24	22
ośrodki wczasowe holiday centres	223,7	219,6	4,3	3,9	25	24
ośrodki kolonijne holiday youth centres	21,1	28,4	0,4	0,5	24	30
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe training-recreational centres	158,6	164,3	3,0	2,9	31	33
domy pracy twórczej creative arts centres	7,5	6,8	0,1	0,1	25	23
zespoły domków turystycznych complexes of tourist cottages	23,7	28,7	0,5	0,5	20	23
kempingi camping sites	19,7	19,4	0,4	0,3	24	24
pola biwakowe tent camp sites	3,2	4,2	0,1	0,1	6	7
hostele hostels	201,4	206,1	3,9	3,7	65	66
zakłady uzdrowiskowe health establishments	106,9	111,0	2,1	2,0	22	22
pokoje gościnne/kwatery prywatne rooms for rent/guest rooms	248,4	281,5	4,8	5,0	19	20
kwatery agroturystyczne agrotourism lodgings	15,3	15,4	0,3	0,3	11	11
pozostałe niesklasyfikowane other not classified facilities	133,7	141,9	2,6	2,5	27	30

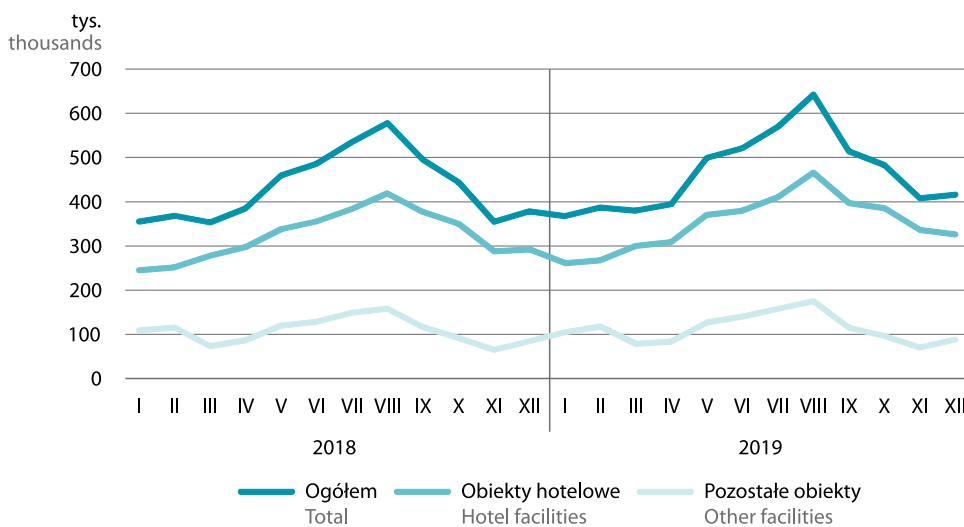
W obiektach hotelowych zatrzymało się 4225,9 tys. turystów – o 334,3 tys. (o 8,6%) więcej niż w poprzednim roku. Większość z nich (88,2%) wybrało nocleg w hotelach. W pozostałych obiektach noclegowych z zakwaterowania skorzystało 1371,6 tys. osób – o 55,8 tys. (o 4,2%) więcej niż rok wcześniej. Nocowali oni głównie w: pokojach gościnnych/kwaterach prywatnych (20,5%), ośrodkach wczasowych (16,0%) oraz hostelach (15,0%).

Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej:

$$\frac{\text{liczba korzystających z noclegów}}{\text{liczba miejsc noclegowych}}$$

W 2019 r. średnio z 1 miejsca noclegowego skorzystało 53 turystów – w poprzednim roku 52. Wyższy wskaźnik odnotowano w: hotelach – 82, schroniskach – 82 i hostelach – 66.

Wykres 1. Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy
Chart 1. Tourists accommodated in tourist accommodation establishments by months

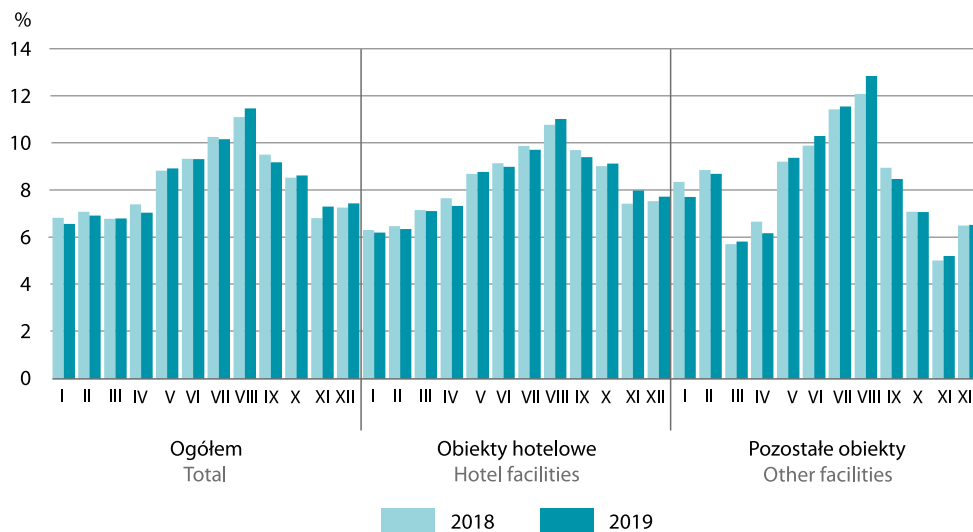

Sezonowy charakter zmian liczby korzystających z noclegów dotyczył zarówno obiektów hotelowych jak i pozostałych. W przypadku pozostałych obiektów występowało większe zróżnicowanie. Wynikało ono głównie z bardziej znaczącego udziału obiektów (miejsc noclegowych) o charakterze sezonowym. W 2019 r. udział ten wyniósł 23,3% (16,1% miejsc), podczas gdy w obiektach hotelowych – 1,1% (3,4%).

We wszystkich turystycznych obiektach noclegowych najwięcej osób korzystających z noclegów odnotowano w lipcu i sierpniu. W miesiącach tych w 2019 r. odnotowano 21,7% ogólnej liczby korzystających z noclegów w ciągu całego roku, przy czym w obiektach hotelowych – 20,8%, a w pozostałych – 24,5%.

W obiektach hotelowych w 2019 r. najmniejsze udziały wystąpiły w styczniu i lutym (odpowiednio 6,2% i 6,4%). W grupie pozostałych obiektów udział korzystających w tych miesiącach wskazywał na większe znaczenie sezonu zimowego (7,7% i 8,7%) i był wyższy niż w miesiącach o najniższym obłożeniu – marcu i listopadzie (5,8% i 5,2%).

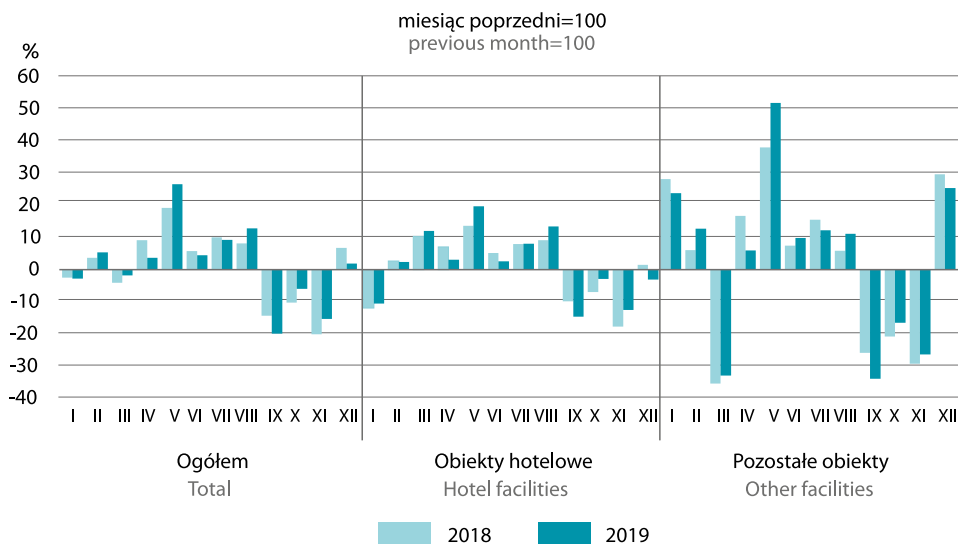
Wykres 2. Struktura korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy
Chart 2. Structure of tourists accommodated in tourist accommodation establishments by months

W obiektach hotelowych (zarówno w 2018 jak i w 2019 r.) wzrost liczby korzystających z noclegu w ciągu miesiąca (w odniesieniu do miesiąca poprzedniego) rozpoczął się w lutym i utrzymał się do sierpnia. Największe zmiany wystąpiły w marcu (w 2019 r. wzrost o 12,0%), maju (o 19,6%) i sierpniu (o 13,4%). W pozostałych obiektach liczba korzystających z noclegów wzrastała od kwietnia do sierpnia, ale także w miesiącach zimowych: styczniu, lutym i grudniu. Największy wzrost wystąpił w maju (w 2019 r. wyniósł 51,8%) a następnie w styczniu i grudniu (więcej o 23,8% i o 25,4%). W tej grupie obiektów dynamika zmian miesięcznych była większa niż w przypadku obiektów hotelowych. W 2019 r. różnica pomiędzy największym wzrostem w pozostałych obiektach wyniosła 45,9 p. proc., natomiast w obiektach hotelowych – 17,3 p. proc. Spadek liczby korzystających z noclegów w obiektach hotelowych mieścił się w granicach od 2,9% do 14,7%, a w pozostałych obiektach – od 16,5% do 34,0%.

Wykres 3. Zmiana liczby korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy

Chart 3. Change of the number of tourists accommodated in tourist accommodation establishments by months

W turystycznych obiektach noclegowych w 2019 r. udzielono 14855,5 tys. noclegów – o 936,7 tys. (o 6,7%) więcej niż rok wcześniej. Ponad połowę stanowiły noclegi udzielone w hotelach. Dużą liczbą udzielonych noclegów charakteryzowały się także: zakłady uzdrowiskowe, ośrodki wczasowe oraz pokoje gościnne/kwatery prywatne.

Tablica 4. Udzielone noclegi i średnia długość pobytu w turystycznych obiektach noclegowych
Table 4. Overnight stays and average length of stay in tourist accommodation establishments

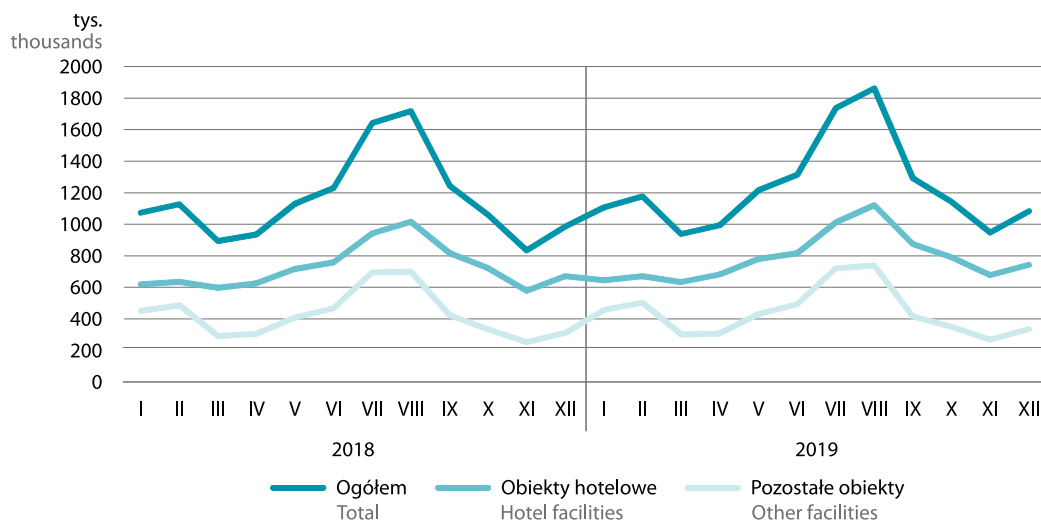
Rodzaje obiektów Type of facilities	W tysiącach In thousands		W odsetkach In percent		Średnia długość pobytu turysty w nocach Average length of stay of tourists in nights	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Ogółem Total	13918,8	14855,5	100,0	100,0	2,7	2,7
Obiekty hotelowe Hotel facilities	8745,2	9492,0	62,8	63,9	2,2	2,2
hotele hotels	7510,6	8171,4	54,0	55,0	2,2	2,2
motele motels	25,5	26,5	0,2	0,2	2,0	2,3
pensjonaty boarding houses	460,4	468,0	3,3	3,2	3,3	3,2
inne obiekty hotelowe other hotel facilities	748,7	826,1	5,4	5,6	2,5	2,4
Pozostałe obiekty Other facilities	5173,6	5363,5	37,2	36,1	3,9	3,9
domy wycieczkowe excursion hostels	23,6	21,1	0,2	0,1	5,6	5,2
schroniska shelters	147,2	139,2	1,1	0,9	1,6	1,5
schroniska młodzieżowe youth hostels	40,7	34,2	0,3	0,2	2,2	2,2
szkolne schroniska młodzieżowe school youth hostels	87,2	83,2	0,6	0,6	2,4	2,5
ośrodki wczasowe holiday centres	953,5	928,1	6,9	6,2	4,3	4,2
ośrodki kolonijne holiday youth centres	102,3	107,5	0,7	0,7	4,9	3,8
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe training-recreational centres	548,8	584,1	3,9	3,9	3,5	3,6
domy pracy twórczej creative arts centres	34,6	30,0	0,2	0,2	4,6	4,4
zespoły domków turystycznych complexes of tourist cottages	77,8	75,6	0,6	0,5	3,3	2,6
kempingi camping sites	44,5	44,1	0,3	0,3	2,3	2,3
pola biwakowe tent camp sites	11,2	13,0	0,1	0,1	3,5	3,1
hostele hostels	427,7	434,7	3,1	2,9	2,1	2,1
zakłady uzdrowiskowe health establishments	1367,1	1425,1	9,8	9,6	12,8	12,8
pokoje gościnne/kwatery prywatne rooms for rent/guest rooms	854,0	980,6	6,1	6,6	3,4	3,5
kwatery agroturystyczne agrotourism lodgings	49,6	51,0	0,4	0,3	3,2	3,3
pozostałe niesklasyfikowane other not classified facilities	403,6	411,8	2,9	2,8	3,0	2,9

Wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej:

$$\frac{\text{liczba udzielonych noclegów}}{\text{liczba miejsc noclegowych}}$$

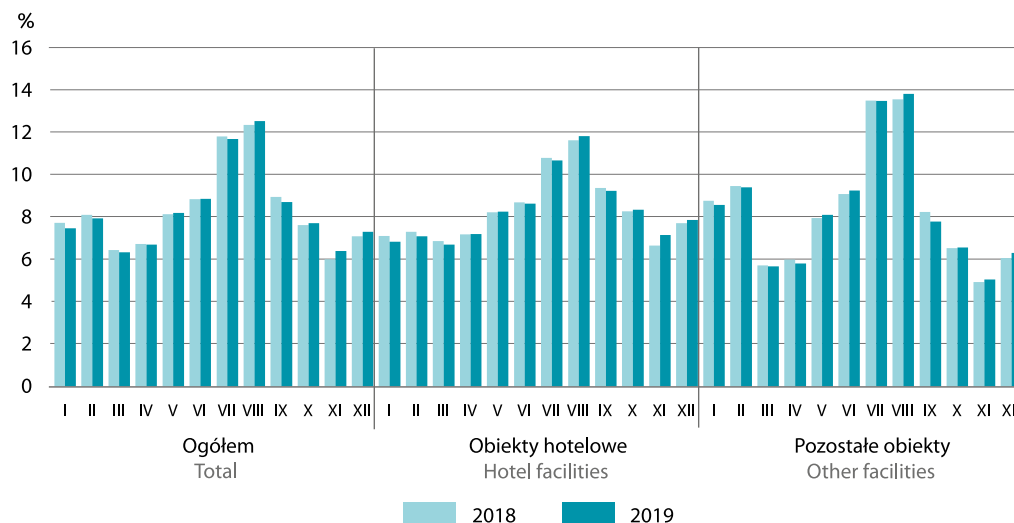
Wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej, będący miarą natężenia ruchu turystycznego, wyniósł 142 i był o 4 wyższy niż w 2018 r. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w zakładach uzdrowiskowych, gdzie na 1 miejsce noclegowe przypadają 282 udzielone noclegi. Wartość wyższa od przeciętnej dla województwa wystąpiła poza tym w hotelach (180) oraz w obiektach określonych jako inne obiekty hotelowe (144).

Wykres 4. Udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy
Chart 4. Overnight stays in tourist accommodation establishments by months

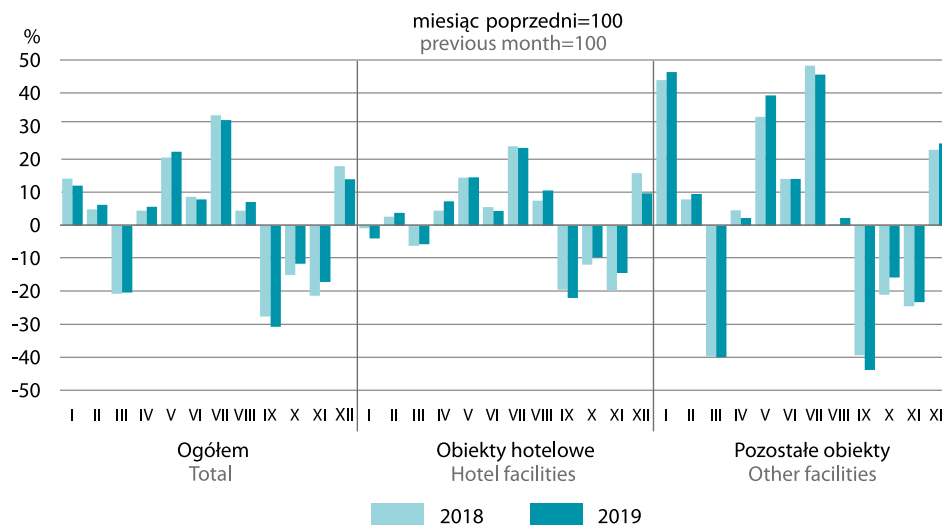
W strukturze udzielonych noclegów według miesięcy znacznie bardziej niż w przypadku struktury korzystających z noclegów zauważalne są zmiany sezonowe. Udział noclegów udzielonych w miesiącach wakacyjnych (lipiec i sierpień) wyniósł 24,3%; w obiektach hotelowych – 22,5%, a w pozostałych – 27,4%.

Wykres 5. Struktura udzielonych noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy
Chart 5. Structure of overnight stays in tourist accommodation establishments by months

W 2019 r. we wszystkich turystycznych obiektach noclegowych maksymalna miesięczna liczba udzielonych noclegów jaka wystąpiła w sierpniu była 2 razy większa niż w marcu i listopadzie, kiedy to udzielono ich najmniej. W obiektach hotelowych liczba udzielonych noclegów od marca do sierpnia wzrosła o 76,3%. Po systematycznym spadku w kolejnych miesiącach liczba ta w listopadzie była o 39,4% mniejsza od jej maksymalnej wartości osiągniętej w sierpniu. W pozostałych obiektach liczba noclegów udzielonych w sierpniu była 2,4 raza większa niż w marcu, a 2,7 raza większa niż w listopadzie.

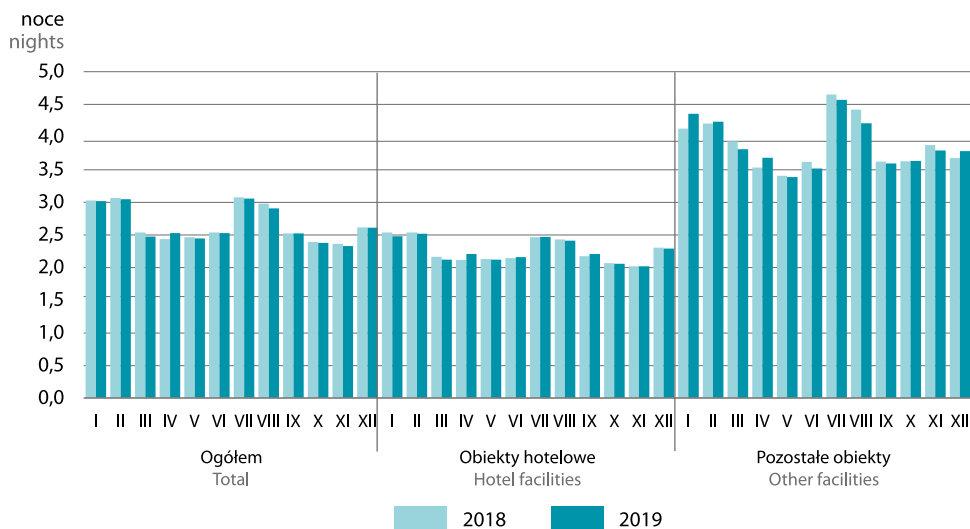
Wykres 6. Zmiana liczby udzielonych noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy
Chart 6. Change of the number of overnight stays in tourist accommodation establishments by months

Największą dynamikę miesięcznych zmian liczby udzielonych noclegów, odzwierciedlającą zmiany sezonowe, można zaobserwować w grupie pozostałych obiektów. W styczniu 2019 r. w porównaniu z poprzednim miesiącem (z grudniem 2018 r.) odnotowano największy wzrost wynoszący 46,5%. Na zbliżonym poziomie wzrosła liczba udzielonych noclegów w lipcu (w odniesieniu do czerwca) – o 45,8%.

Zakończenie sezonu zimowego symbolizował spadek o 39,7% w marcu (w porównaniu z lutym) i podobnie sezon letni zakończył się dużym spadkiem we wrześniu – o 43,7% mniej udzielonych noclegów niż w sierpniu.

Wykres 7. Średnia długość pobytu w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy
Chart 7. Average length of stay of tourists in tourist accommodation establishments by months

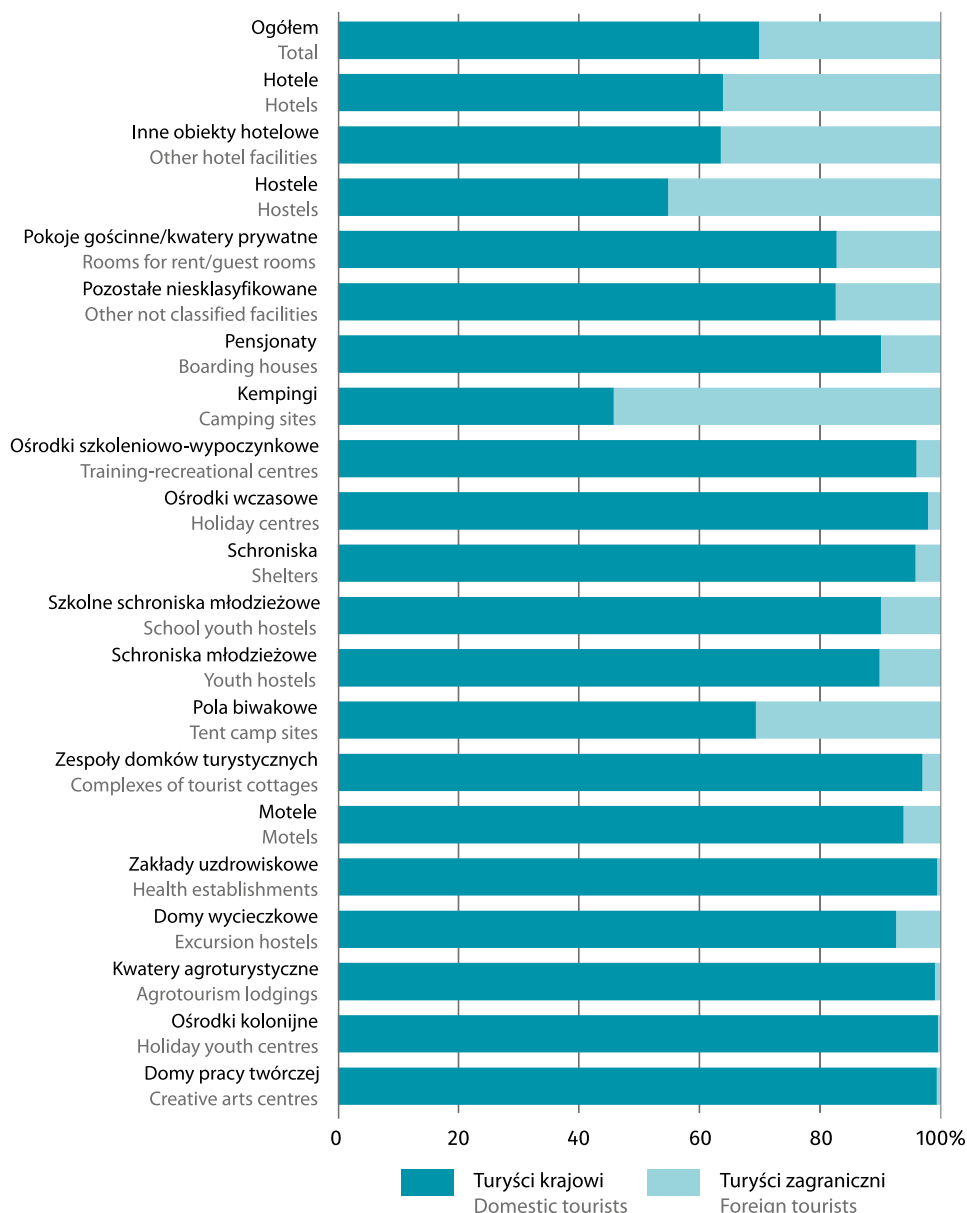

W 2019 r. (tak jak i w 2018 r.) średni czas pobytu 1 turysty w obiekcie noclegowym wyniósł niespełna 3 noce. W obiektach hotelowych 1 osoba skorzystała średnio z nieco ponad 2 noclegów, a w pozostałych – prawie z 4. Najdłużej – prawie 13 nocy, przebywali turyści w zakładach uzdrowiskowych, a najkrócej w schroniskach – 1,5 nocy (decydująca była tu także specyfika działalności jednych i drugich obiektów).

Zarówno sezon wakacyjny jak i zimowy, sprzyjają pobytom długookresowym. W styczniu i lutym oraz lipcu i sierpniu odnotowano więcej udzielonych noclegów na 1 osobę niż w pozostałych miesiącach. Najbardziej widoczne było to w pozostałych obiektach noclegowych, w których średnia w wymienionych 4 miesiącach mieściła się w przedziale od 4,2 do 4,6 nocy, podczas gdy w pozostałych miesiącach – od 3,4 do 3,8.

Wykres 8. Struktura korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miejsca stałego zamieszkania turystów w 2019 r.

Chart 8. Structure of tourists accommodated in tourist accommodation establishments by place of permanent residence of tourists in 2019

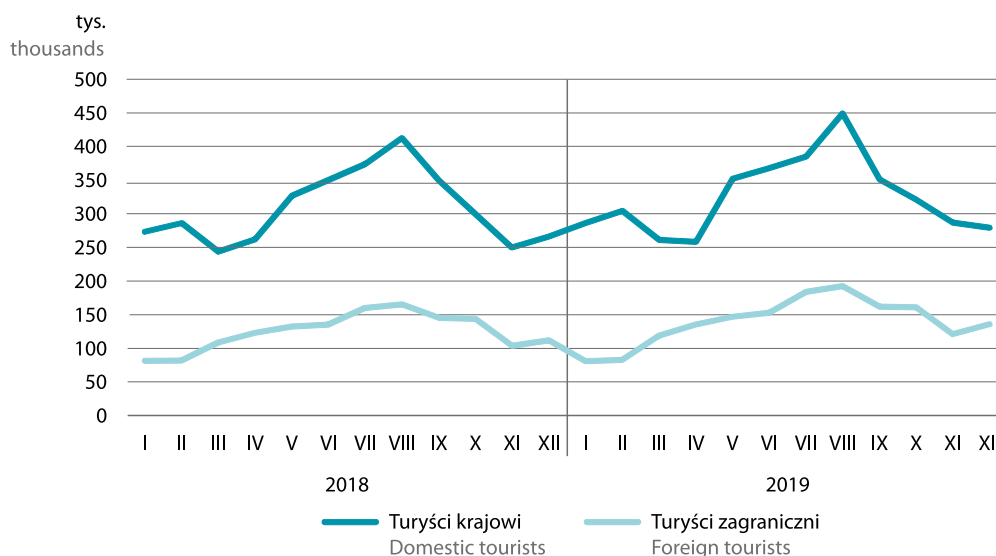
Uwaga. Rodzaje obiektów posortowano malejąco według liczby turystów zagranicznych.
Note. Type of facilities were sorted descending by the number of foreign tourists.

W 2019 r. w województwie małopolskim wśród korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych było 3913,3 tys. turystów krajowych (69,9%). Ich liczba w stosunku do poprzedniego roku wzrosła o 210,2 tys. (o 5,7%). Turystom przybyłym z innego miejsca w kraju udzielono 10750,5 tys. noclegów (72,4% ogólnej liczby udzielonych noclegów) – o 484,4 tys. (o 4,7%) więcej niż w 2018 r. Średnio turysta

krajowy spędził w turystycznym obiekcie 2,7 nocy. Większość z nich – 2380,7 tys. osób (60,8%) – na miejsce noclegu wybrało hotele. W obiektach tych udzielono im 4967,3 tys. noclegów – o 312,0 tys. więcej niż rok wcześniej. Liczba pokoi wynajętych turystom krajowym w hotelach wyniosła 2707,1 tys. i w porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła o 159,4 tys. (o 6,3%). W grupie pozostałych obiektów stosunkowo dużo turystów krajowych odnotowano w pokojach gościnnych/kwaterach prywatnych – 233,0 tys. (6,0% ogólnej liczby turystów krajowych), a także w ośrodkach wczasowych – 215,0 tys. (5,5%). Największą liczbę noclegów udzielonych turystom z kraju odnotowano natomiast w zakładach uzdrowiskowych – 1422,5 tys. (13,2% ogólnej liczby noclegów udzielonych turystom krajowym) i ośrodkach wczasowych – 914,7 tys. (8,5%).

Wykres 9. Turyści krajowi i zagraniczni korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy

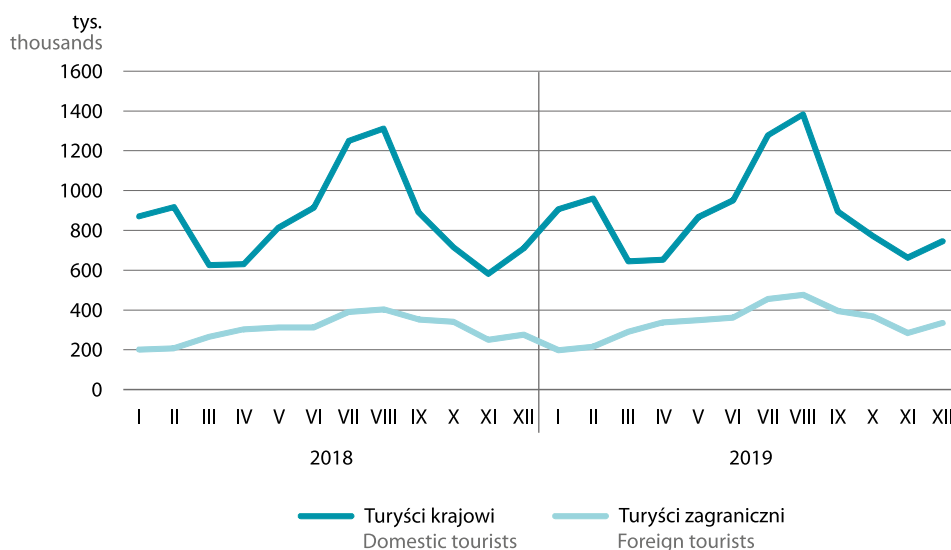
Chart 9. Domestic and foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments by months

Województwo małopolskie w 2019 r. odwiedziło 1684,2 tys. turystów zagranicznych (30,1% ogólnej liczby turystów), tj. o 179,9 tys. (o 12,0%) więcej niż w roku poprzednim. Liczba noclegów udzielonych obcokrajowcom wyniosła 4105,1 tys. (27,6% ogólnej liczby udzielonych noclegów) i była o 452,3 tys. (o 12,4%) większa niż w 2018 r. Turysta z zagranicy przebywał w turystycznym obiekcie noclegowym przeciętnie przez 2,4 nocy. Turyści zagraniczni, podobnie jak i krajowi, w zdecydowanej większości nocowali w hotelach – 1344,4 tys. osób (79,8% ogólnej liczby turystów zagranicznych). W obiektach tych wynajęto im 1809,1 tys. pokoi, w których udzielono 3204,0 tys. noclegów (78,1% noclegów udzielonych obcokrajowcom). W porównaniu z rokiem poprzednim liczby te wzrosły odpowiednio o 169,4 tys. (o 10,3%) i o 348,9 tys. (o 12,2%). Popularne wśród obcokrajowców były też inne obiekty hotelowe – 124,6 tys. turystów (7,4%) i 320,3 tys. udzielonych noclegów (7,8%). W hostelach zatrzymało się na nocleg 93,1 tys. turystów spoza terytorium kraju (5,5%), którym udzielono 221,3 tys. noclegów (5,4%).

Wykres 10. Udzielone noclegi turystom krajowym i zagranicznym w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy

Chart 10. Overnight stays of domestic and foreign tourists in tourist accommodation establishments by months

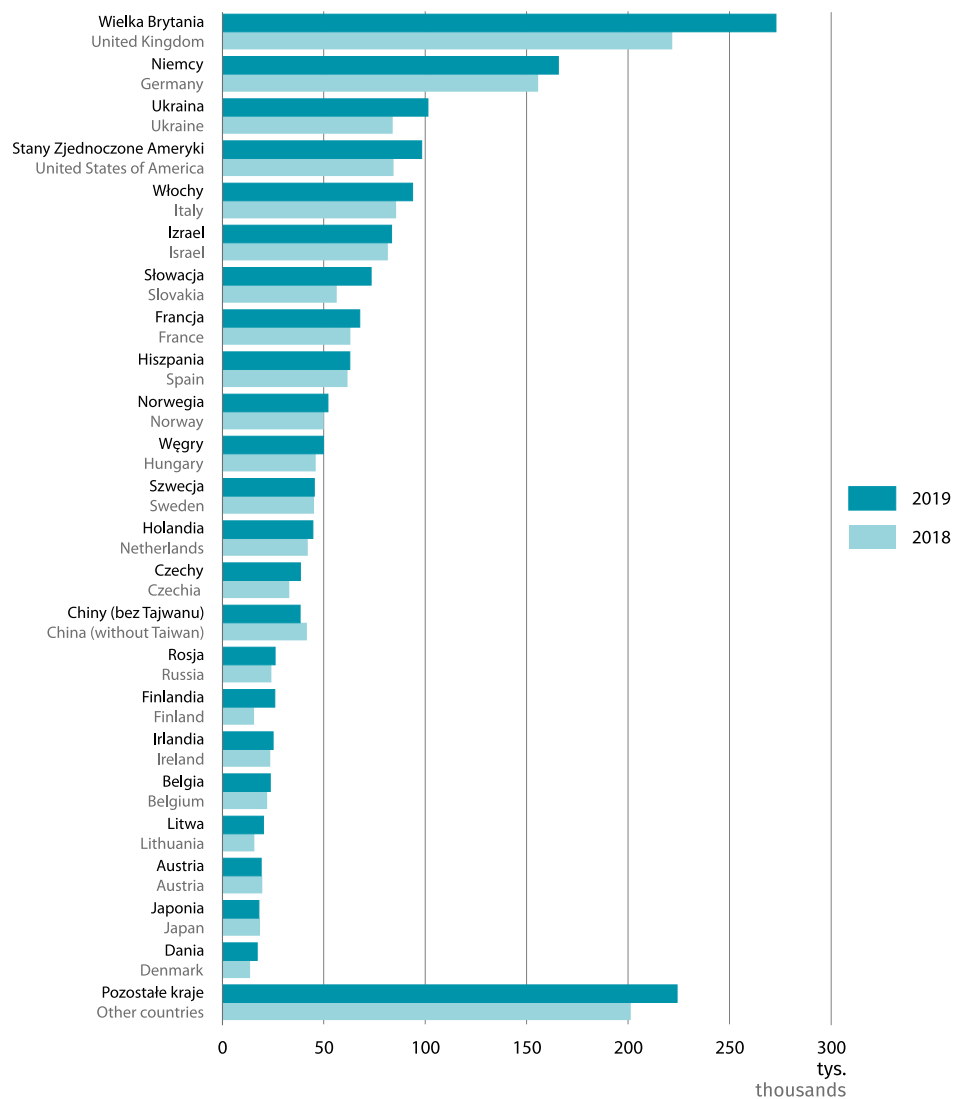
W 2019 r. wśród turystów zagranicznych, przybyłych do województwa małopolskiego, 78,6% (1324,5 tys.) stanowiły osoby, które na stałe mieszkały na kontynencie europejskim. Większość z nich – 83,7% (1108,8 tys.), pochodziła z krajów członkowskich Unii Europejskiej. W tej grupie największy udział mieli turyści z Wielkiej Brytanii – 24,6% (272,7 tys. osób) oraz Niemiec – 14,9% (165,4 tys.). W porównaniu z rokiem poprzednim liczba turystów z Unii Europejskiej wzrosła o 129,9 tys. (o 13,3%). Największy wzrost odnotowano w przypadku osób, których stałym miejscem pobytu były: Wielka Brytania – o 51,0 tys. (o 23,0%), Słowacja – o 16,9 tys. (o 30,0%) oraz Finlandia – o 10,1 tys. (o 64,9%). Największy spadek dotyczył liczby turystów z Chorwacji – o 0,7 tys. (o 10,8%) oraz Austrii – o 0,5 tys. (o 2,8%). Z pozostałych krajów europejskich najliczniejsze grupy turystów przybyły z Ukrainy – 7,6% korzystających z noclegów Europejczyków (101,3 tys.) oraz Norwegii – 3,9% (52,0 tys.).

Województwo małopolskie było atrakcyjnym miejscem pobytu także dla turystów, których stałym miejscem zamieszkania były kraje położone w Azji. W 2019 r. w turystycznych obiektach noclegowych zlokalizowanych w województwie skorzystało z noclegu 202,4 tys. osób z tego kontynentu – o 12,3 tys. więcej niż w poprzednim roku. Stanowili oni 12,0% ogólnej liczby obcokrajowców przybyłych do województwa. Najliczniej reprezentowani byli przez mieszkańców Izraela – 83,4 tys. osób (41,2% turystów z Azji) oraz Chin (bez Tajwanu) – 38,3 tys. (18,9%).

W obiektach turystycznych województwa podejmowano także turystów z Ameryki Północnej – 108,7 tys. osób (6,5% ogólnej liczby turystów zagranicznych). Przybyli oni głównie ze Stanów Zjednoczonych Ameryki – 98,1 tys. turystów oraz Kanady – 10,4 tys. Wśród korzystających z noclegów byli także mieszkańcy Ameryki Południowej – 17,1 tys. osób reprezentowanych głównie przez Brazylijczyków, którzy stanowili 41,7%. Z Australii i Oceanii przybyło 16,0 tys. osób, a z Afryki – 3,9 tys.

Wykres 11. Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miejsca stałego zamieszkania

Chart 11. Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments by place of permanent residence

Uwaga. Kraje posortowano malejąco według liczby turystów zagranicznych w 2019 r.
 Note. Countries were sorted descending by the number of foreign tourists in 2019.

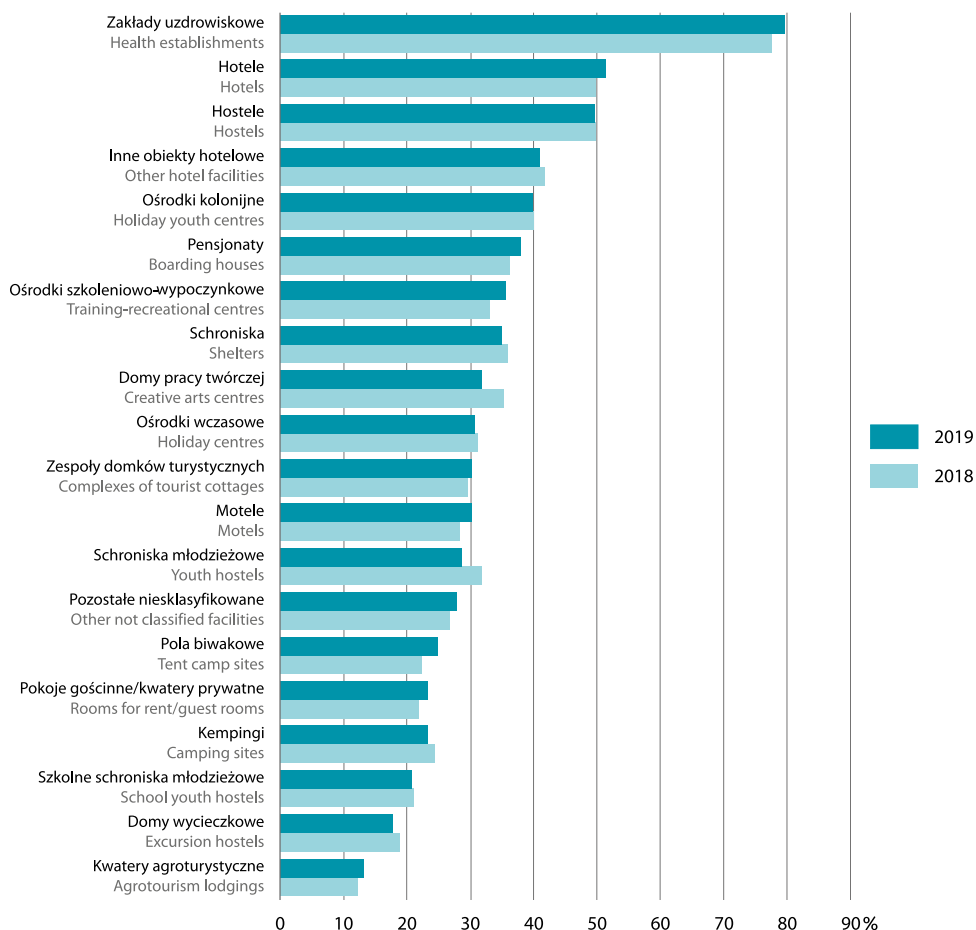
Stożenie wykorzystania miejsc noclegowych:

$$\frac{\text{liczba udzielonych noclegów}}{\text{nominalna liczba miejsc noclegowych}}$$

W 2019 r. stopień wykorzystania miejsc noclegowych łącznie we wszystkich turystycznych obiektach noclegowych wyniósł 43,0% (rok wcześniej 41,7%). W przypadku grupy obiektów hotelowych odnotowano wskaźnik – 49,3%, przy czym w samych hotelach – 51,3%. Wykorzystanie pozostałych obiektów ukształtowało się na poziomie 35,0%, czyli o 8,0 p. proc. niższym od średniej dla ogólnej liczby obiektów w województwie. Najwyższe wykorzystanie miejsc odnotowano w zakładach uzdrowiskowych – 79,5% oraz hostelach – 49,6%. Najniższy wynik uzyskały kwatery agroturystyczne – 13,2% oraz domy wycieczkowe – 17,7%.

Wykres 12. Stożenie wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów obiektów

Chart 12. Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments by type of establishments

Uwaga. Rodzaje obiektów posortowano malejąco według stopnia wykorzystania miejsc w 2019 r.
Note. Type of facilities were sorted descending by the occupancy rate of bed places in 2019.

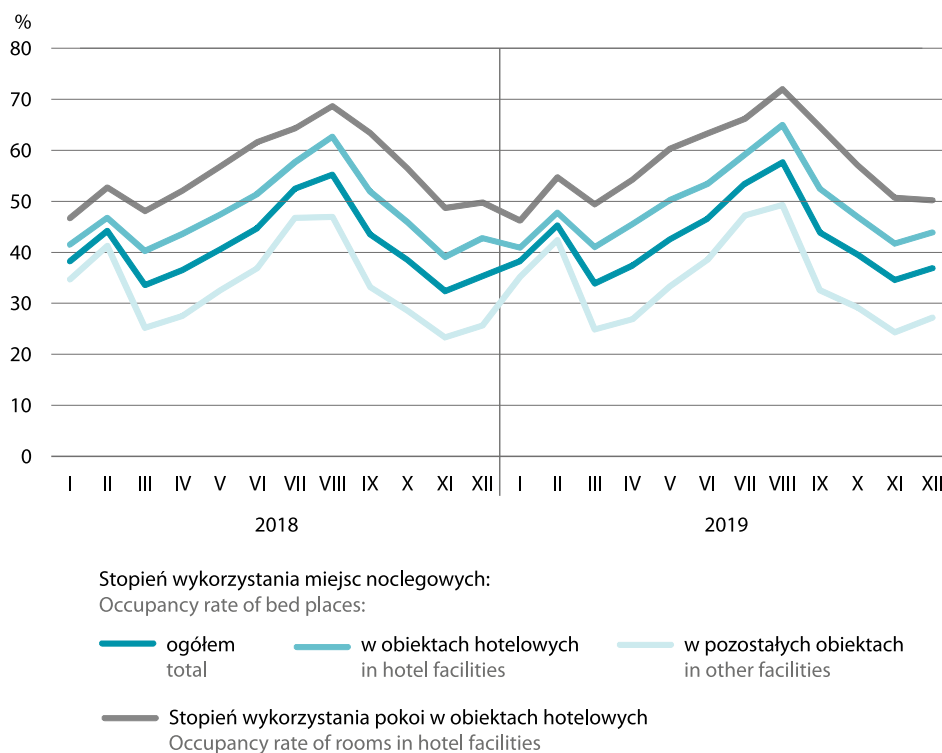
W 2019 r. najwyższy stopień wykorzystania miejsc noclegowych (liczony dla wszystkich obiektów ogółem) uzyskano w sierpniu – 57,8%. W obiektach hotelowych najwyższe wykorzystanie miejsc, również w tym miesiącu, wyniosło 65,1%. Stopień powyżej przeciętnej odnotowano w hotelach – 66,5%. Dla grupy pozostałych obiektów omawiany wskaźnik osiągnął sierpniową wartość maksymalną na niższym poziomie – 49,4%. Jednak w tej grupie znajdowały się obiekty, w których wykorzystanie miejsc przekroczyło nie tylko przeciętną dla pozostałych obiektów, ale także średnią dla obiektów ogółem. Były to: zakłady uzdrowiskowe – 88,8%, domy pracy twórczej – 61,1% oraz schroniska – 60,8%.

Rozpiętość pomiędzy najwyższym sierpniowym stopniem wykorzystania miejsc noclegowych a najniższym jaki odnotowano w marcu wyniosła 23,8 p. proc. W obiektach hotelowych różnica ta wyniosła 24,1 p. proc., przy czym wykorzystanie miejsc na najniższym poziomie wystąpiło w styczniu. W pozostałych obiektach najniższy stopień wykorzystania miejsc uzyskano w listopadzie i był o 25,0 p. proc. niższy od maksymalnego.

Rozpatrując poszczególne rodzaje obiektów można zauważyć, że w obiektach hotelowych największa rozpiętość pomiędzy najniższym a najwyższym stopniem wykorzystania miejsc (prawie 39 p. proc.) wystąpiła w motelach i pensjonatach – wartości minimalne uzyskano w kwietniu (odpowiednio: 11,3% i 21,0%), a maksymalne w sierpniu (50,0% i 59,9%). Wśród pozostałych obiektów największa różnica pomiędzy najniższym a najwyższym wykorzystaniem (ponad 50 p. proc.) charakteryzowała: kempingi (pomiędzy 0,7% w marcu, a 54,6% w sierpniu), domy pracy twórczej (8,7% w listopadzie i 61,1% w sierpniu) i ośrodki kolonijne (17,0% w grudniu i 68,8% w lipcu).

Wykres 13. Stopień wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych według miesięcy

Chart 13. Occupancy rate of tourist accommodation establishments by months

Stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych:

$$\frac{\text{liczba wynajętych pokoi}}{\text{nominalna liczba pokoi}}$$

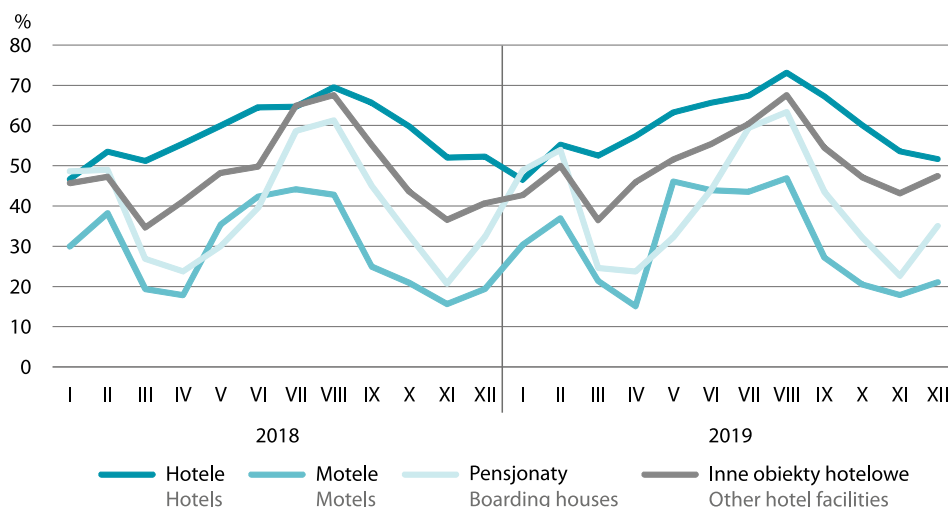
W przypadku obiektów hotelowych do opisu ruchu turystycznego może posłużyć także informacja na temat wynajętych pokoi i stopnia ich wykorzystania. Liczba wynajętych pokoi w hotelach, motelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych stanowi sumę pokoi wynajętych w każdym dniu działalności obiektu, bez względu na liczbę turystów nocujących w tych pokojach.

W 2019 r. we wszystkich obiektach hotelowych wynajęto 5157,9 tys. pokoi. Liczba ta była o 391,9 tys. (o 8,2%) większa niż w 2018 r. W hotelach wynajęto 4516,3 tys. pokoi co stanowiło 87,6% ogólnej liczby pokoi wynajętych w obiektach hotelowych. Dla innych obiektów hotelowych udział ten wyniósł 7,9%, dla pensjonatów – 4,3%, a dla moteli – 0,3%.

Stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych w 2019 r. wyniósł 57,7% i był o 1,6 p. proc. wyższy niż rok wcześniej. Najwyższy wskaźnik odnotowano dla hoteli – 59,8%, a najniższy dla moteli – 31,2%. Dla innych obiektów hotelowych średnia roczna wyniosła 50,4%, a dla pensjonatów – 41,1%.

W 2019 r. największe wykorzystanie pokoi w obiektach hotelowych na poziomie 72,1%, uzyskane w sierpniu, było o 25,8 p. proc. wyższe od najmniejszego w styczniu. Miesięczne wykorzystanie pokoi w hotelach mieściło się w zakresie od 46,6% (w styczniu) do 73,3%, w innych obiektach hotelowych – od 36,6% (w marcu) do 67,7%, w pensjonatach – od 22,8% (w listopadzie) do 63,5%, w motelach – od 15,2% (w kwietniu) do 47,0%. We wszystkich poszczególnych obiektach podane maksymalne miesięczne wykorzystanie osiągnięto w sierpniu.

Wykres 14. Stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych według rodzajów obiektów i miesięcy
Chart 14. Occupancy rate of rooms in hotel facilities by type of facilities and months

2.3. Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych

2.3. Catering units in tourist accommodation establishments

Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych obejmują wszystkie restauracje, bary, stołówki i punkty gastronomiczne zlokalizowane na terenie danego obiektu, bez względu na właściciela i dostępność (ogólnodostępne, tylko dla gości). Do barów zalicza się także: kawiarnie, winiarnie, piwiarnie, jadłodajnie itp. Do punktów gastronomicznych zalicza się inne placówki gastronomiczne, np.: smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety (w tym podawanie śniadań).

W końcu lipca 2019 r. na terenie turystycznych obiektów noclegowych funkcjonowało 1146 placówek gastronomicznych – o 6 więcej niż rok wcześniej. Zwiększyła się liczba barów (o 17) i restauracji (o 2), a liczba stołówek zmniejszyła się (o 13). Nie zmieniła się liczba punktów gastronomicznych.

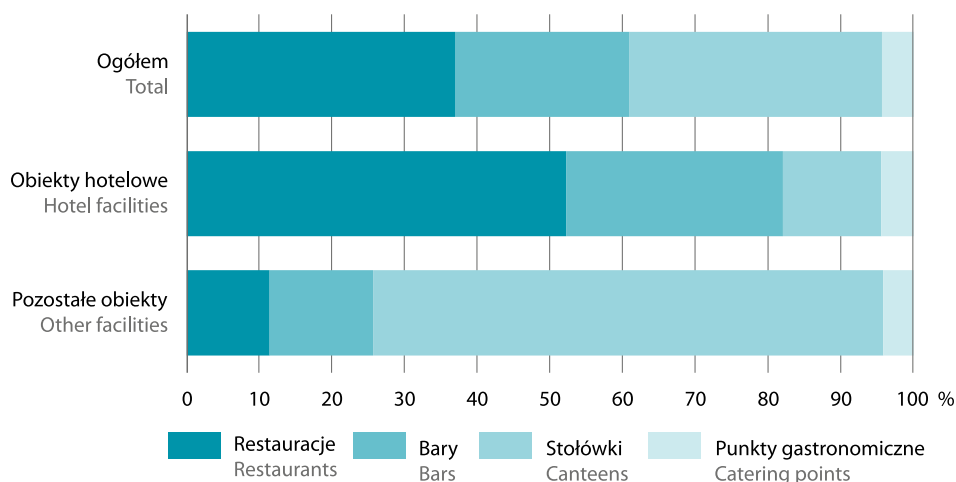
W strukturze placówek gastronomicznych według ich rodzajów największy udział miały restauracje – 36,9% (423) oraz stołówki – 34,7% (398). Bary obejmowały 24,0% (275), a punkty gastronomiczne – 4,4% (50). Na terenie obiektów hotelowych znajdowało się 717 placówek gastronomicznych (62,6% ogólnej liczby w województwie), wśród których restauracje stanowiły 52,2%. W grupie obiektów sklasyfikowanych jako pozostałe działało 429 placówek gastronomicznych i w większości były to stołówki – 70,2%.

Średnio na 100 turystycznych obiektów noclegowych przypadały 74 placówki gastronomiczne, przy czym w przypadku obiektów hotelowych – 126, a pozostałych obiektów – 44.

Wykres 15. Struktura placówek gastronomicznych w turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów placówek w 2019 r.

Stan w dniu 31 lipca

Chart 15. Structure of catering establishments in tourist accommodation establishments by type of establishments in 2019
As of 31st July

Rozdział 3

Chapter 3

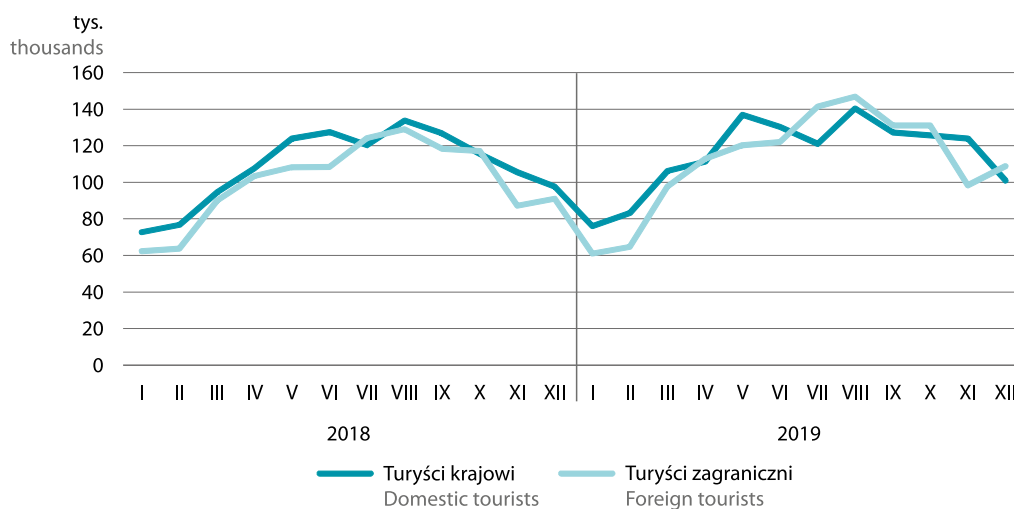
Turystyka w województwie małopolskim w przekroju powiatowym

Tourism in Małopolskie Voivodship by powiat

Centrum turystycznym województwa jest Kraków, który przyciąga turystów bogactwem wielowiekowych zabytków architektury, najwyższej klasy pamiątek historycznych, ale też potencjałem kulturalnym i gospodarczym. W końcu lipca 2019 r. na terenie stolicy województwa działalność prowadziło 275 turystycznych obiektów noclegowych (17,8% bazy noclegowej województwa), w których znajdowało się 33,6 tys. miejsc noclegowych (32,0% miejsc w województwie). Większość (60,7%) stanowiły hotele – 167 obiektów (24,6 tys. miejsc noclegowych, 11,9 tys. pokoi), z których 13 (2,5 tys. miejsc, 1,3 tys. pokoi) oznaczonych było najwyższą 5-gwiazdkową kategorią. Najwięcej było hoteli o standardzie 3-gwiazdkowym – 81 obiektów (8,8 tys. miejsc, 4,2 tys. pokoi) i 4-gwiazdkowym – 49 obiektów (8,6 tys. miejsc, 4,3 tys. pokoi).

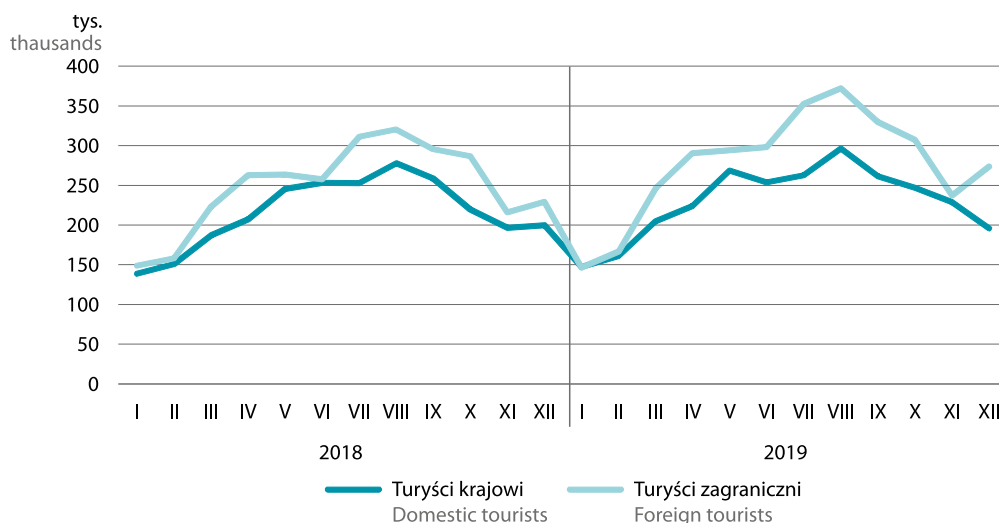
W 2019 r. w turystycznych obiektach noclegowych w Krakowie zatrzymało się 2727,2 tys. osób (o 213,4 tys., tj. o 8,5% więcej niż w 2018 r.), co stanowiło 48,7% wszystkich turystów korzystających z noclegów w województwie małopolskim. Nocleg w Krakowie wybrało 1387,1 tys. turystów krajowych i 1340,1 tys. – zagranicznych, odpowiednio o 6,2% i o 11,0% więcej niż w poprzednim roku. Udział turystów zagranicznych wśród ogółu osób korzystających z bazy noclegowej w Krakowie wyniósł 49,1%, a wśród wszystkich obcokrajowców przybyłych do województwa – 79,6%. Najwięcej było turystów: z Wielkiej Brytanii – 240,8 tys. (18,0% turystów zagranicznych korzystających z noclegu w Krakowie), z Niemiec – 122,7 tys. (9,2%), z Włoch – 81,0 tys. (6,0%), ze Stanów Zjednoczonych – 79,9 tys. (6,0%), z Ukrainy – 76,0 tys. (5,7%) oraz z Izraela – 70,3 tys. (5,2%).

Wykres 16. Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w Krakowie według miesięcy
Chart 16. Tourists accommodated in tourist accommodation establishments in Kraków by months

Wykres 17. Udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych w Krakowie według miesięcy

Chart 17. Overnight stays in tourist accommodation establishments in Kraków by months

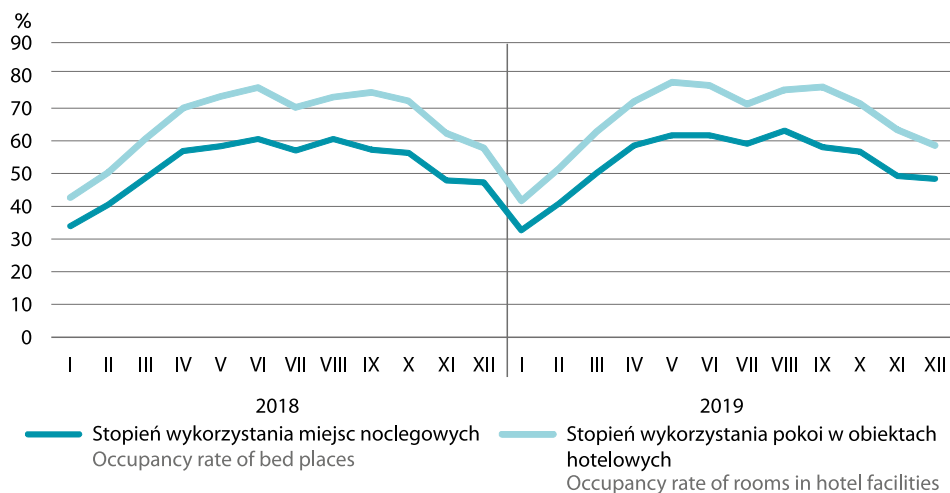

W turystycznych obiektach noclegowych w Krakowie w 2019 r. udzielono 6082,9 tys. noclegów, czyli o 503,6 tys. (o 9,0%) więcej niż w 2018 r. Liczba noclegów udzielonych turystom krajowym wyniosła 2759,1 tys. i była wyższa o 6,2%, a zagranicznym – 3323,7 tys. i wzrosła o 11,4%. Noclegi udzielone turystom zagranicznym stanowiły 54,6% ogólnej liczby noclegów udzielonych w Krakowie i 81,0% noclegów udzielonych obcokrajowcom w województwie. Przeciętnie 1 turysta spędził w Krakowie 2,2 nocy, przy czym turysta krajowy – 2,0, a zagraniczny – 2,5.

W obiektach hotelowych udzielono 5266,7 tys. noclegów (2997,3 tys. wynajętych pokoi) przy czym 91,4% stanowiły noclegi udzielone w hotelach (92,3% wynajętych pokoi). Prawie 56% noclegów (ponad 55% wynajętych pokoi) udzielono turystom zagranicznym. Wśród pozostałych obiektów dużą liczbą udzielonych noclegów charakteryzowały się hostele (418,3 tys., tj. 6,9% noclegów udzielonych w Krakowie), które stanowiły 39,7% tej grupy obiektów w Krakowie.

Wykres 18. Stopień wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych w Krakowie według miesięcy

Chart 18. Occupancy rate of tourist accommodation establishments in Kraków by months

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych w Krakowie w 2019 r. wyniósł 53,9% i był wyższy niż wskaźnik obliczony dla województwa o 10,9 p. proc. W porównaniu z 2018 r. wskaźnik ten wzrósł o 1,3 p. proc. W obiektach hotelowych wykorzystanie miejsc było na poziomie 56,3% – o 13,9 p. proc. wyższym niż w pozostałych.

Wykorzystanie pokoi w obiektach hotelowych zlokalizowanych w mieście wojewódzkim ukształtowało się na poziomie 67,1% – o 9,4 p. proc. wyższym niż średnio w województwie. Wykorzystanie to było też o 1,3 p. proc. wyższe niż w 2018 r.

W końcu lipca 2019 r. poza Krakowem zlokalizowanych było 1271 obiektów turystycznych o łącznej liczbie miejsc noclegowych wynoszącej 71,3 tys., co stanowiło 82,2% obiektów i 68,0% miejsc w województwie. Baza ta koncentrowała się głównie w 3 powiatach: tatrzańskim, nowosądeckim oraz nowotarskim. Na ich terenie znajdowało się 73,2% obiektów i 71,6% miejsc noclegowych z analizowanego obszaru. W odniesieniu do całej wojewódzkiej bazy turystycznej udziały te wyniosły odpowiednio 60,2% i 48,7%.

Tablica 5. Turystyczne obiekty noclegowe według powiatów

Stan w dniu 31 lipca

Table 5. Tourist accommodation establishments by powiats

As of 31st July

Powiaty Powiats	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers		W odsetkach In percent		Rok poprzedni=100 Previous year=100	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Województwo Voivodship	1510	1546	100,0	100,0	98,6	102,4
powiat: powiat:						
Bocheński	17	17	1,1	1,1	89,5	100,0
Brzeski	10	9	0,7	0,6	100,0	90,0
Chrzanowski	6	7	0,4	0,5	100,0	116,7
Dąbrowski	3	3	0,2	0,2	75,0	100,0
Gorlicki	31	33	2,1	2,1	96,9	106,5
Krakowski	35	35	2,3	2,3	97,2	100,0
Limanowski	34	36	2,3	2,3	87,2	105,9
Miechowski	6	6	0,4	0,4	100,0	100,0
Myslenicki	24	24	1,6	1,6	96,0	100,0
Nowosądecki	182	167	12,1	10,8	99,5	91,8
Nowotarski	211	215	14,0	13,9	95,5	101,9
Olkuski	11	12	0,7	0,8	110,0	109,1
Oświęcimski	18	20	1,2	1,3	112,5	111,1
Proszowicki	5	5	0,3	0,3	100,0	100,0
Suski	36	39	2,4	2,5	97,3	108,3
Tarnowski	19	20	1,3	1,3	100,0	105,3
Tatrzański	518	549	34,3	35,5	98,7	106,0
Wadowicki	24	24	1,6	1,6	104,3	100,0
Wielicki	26	27	1,7	1,7	100,0	103,8
miasto na prawach powiatu: city with powiat status:						
Kraków	270	275	17,9	17,8	101,5	101,9
Nowy Sącz	12	10	0,8	0,6	100,0	83,3
Tarnów	12	13	0,8	0,8	100,0	108,3

Tablica 6. Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów

Stan w dniu 31 lipca

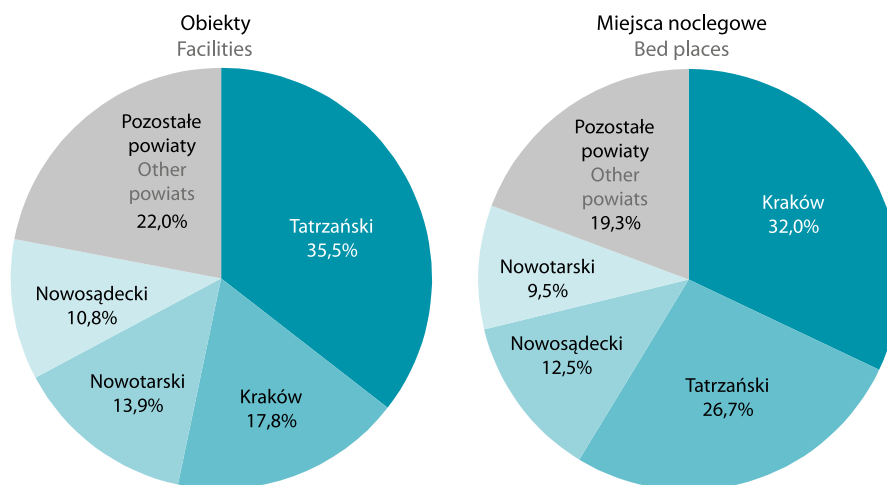
Table 6. Bed places in tourist accommodation establishments by by powiats

As of 31st July

Powiaty Powiats	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers		Rok poprzedni=100 Previous year=100		Na 1 km ² Per 1 km ²	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Województwo Voivodship	101065	104921	101,6	103,8	6,7	6,9
powiat: powiat:						
Bocheński	1350	1317	97,1	97,6	2,1	2,0
Brzeski	505	468	99,8	92,7	0,9	0,8
Chrzanowski	223	237	93,3	106,3	0,6	0,6
Dąbrowski	120	120	101,7	100,0	0,2	0,2
Gorlicki	1521	1525	103,6	100,3	1,6	1,6
Krakowski	1922	1916	96,7	99,7	1,6	1,6
Limanowski	1755	1839	93,6	104,8	1,8	1,9
Miechowski	501	501	100,8	100,0	0,7	0,7
Mysłenicki	1112	1144	91,8	102,9	1,7	1,7
Nowosądecki	13277	13121	98,5	98,8	8,6	8,5
Nowotarski	9787	9982	98,5	102,0	6,6	6,8
Olkuski	413	462	105,6	111,9	0,7	0,7
Oświęcimski	1644	1721	114,2	104,7	4,0	4,2
Proszowicki	166	154	100,0	92,8	0,4	0,4
Suski	2227	2133	111,5	95,8	3,2	3,1
Tarnowski	1045	987	102,1	94,4	0,7	0,7
Tatrzański	25918	27991	101,9	108,0	54,9	59,3
Wadowicki	2512	2521	113,8	100,4	3,9	3,9
Wielicki	1788	1856	105,7	103,8	4,4	4,5
miasto na prawach powiatu: city with powiat status:						
Kraków	31861	33601	102,7	105,5	97,4	102,8
Nowy Sącz	579	523	100,5	90,3	10,0	9,0
Tarnów	839	802	108,7	95,6	11,7	11,1

Wykres 19. Struktura turystycznych obiektów i miejsc noclegowych według powiatów w 2019 r.
Stan w dniu 31 lipca

Chart 19. Structure of tourist accommodation establishments and bed places by powiats in 2019
As of 31st July

W 2019 r. z noclegów w turystycznych obiektach położonych poza Krakowem skorzystało 2870,2 tys. osób, co stanowiło 51,3% ogólnej liczby turystów w województwie (turystów krajowych – 64,6%, a obcokrajowców – 20,4%). W porównaniu z sytuacją zaobserwowaną w 2018 r. liczba korzystających z noclegów wzrosła o 176,7 tys. osób (o 6,6%), przy czym wzrost w większym stopniu dotyczył turystów krajowych (o 129,7 tys., tj. o 5,4%) niż zagranicznych (o 47,0 tys., tj. o 15,8%). Więcej turystów niż w poprzednim roku gościło w 14 powiatach. Największy względny wzrost (o 23,3%) odnotowano w powiecie bocheńskim, a największy spadek (o 9,9%) – w Nowym Sączu.

Turystom, którzy zatrzymali się w obiektach zlokalizowanych poza Krakowem udzielono 8772,6 tys. noclegów (w tym turystom krajowym – 7991,3 tys., tj. 91,1%), o 433,1 tys. (o 5,2%) więcej niż w 2018 r. Wzrost liczby udzielonych noclegów zaobserwowano w 15 powiatach i mieścił się on w zakresie od 0,6% w powiecie oświęcimskim i powiecie brzeskim do 13,6% w powiecie bocheńskim.

Rozpiętość przedziału stopnia wykorzystania miejsc noclegowych w 2019 r. wyniosła 36,5 p. proc. – od 13,1% w powiecie dąbrowskim do 49,6% w powiecie nowosądeckim. W poprzednim roku różnica pomiędzy najwyższym (48,3%) a najniższym (13,7%) wskaźnikiem wyniosła – 34,6 p. proc. i dotyczyła także wymienionych powiatów.

Tablica 7. Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów
 Table 7. Tourists accommodated in tourist accommodation establishments by powiats

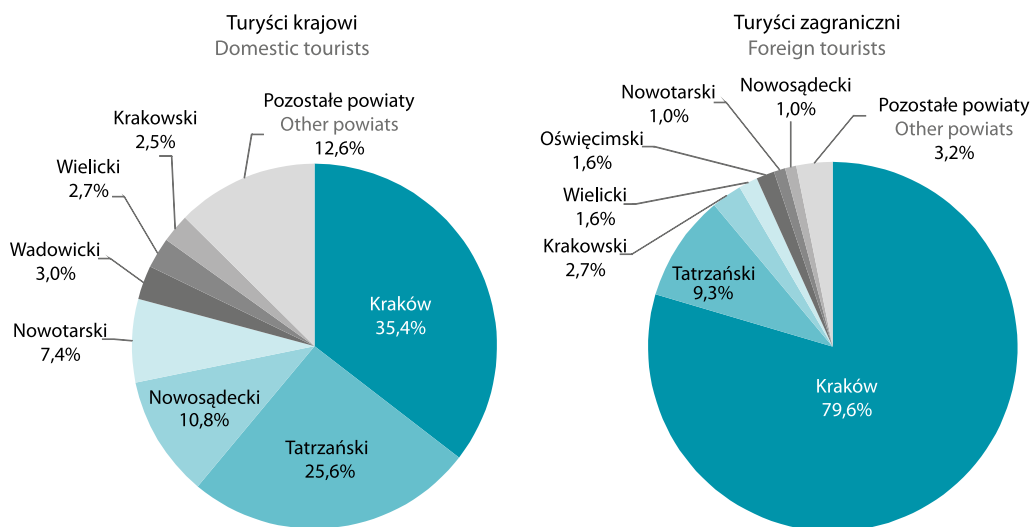
Powiaty Powiats	W tysiącach In thousands		Rok poprzedni=100 Previous year=100		Na 1000 ludności Per 1000 population	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Województwo Voivodship	5207,4	5597,5	106,2	107,5	1534	1644
powiat: powiat:						
Bocheński	62,1	76,7	96,0	123,3	585	719
Brzeski	20,7	19,4	98,4	93,7	223	209
Chrzanowski	6,2	6,1	109,3	97,9	50	49
Dąbrowski	2,5	2,7	116,0	108,1	43	46
Gorlicki	36,9	38,4	99,7	104,1	339	353
Krakowski	142,6	144,5	99,1	101,3	517	519
Limanowski	41,9	44,7	102,7	106,8	319	340
Miechowski	36,4	34,1	110,4	99,6	696	697
Myślenicki	38,6	38,7	98,1	100,1	305	304
Nowosądecki	439,8	436,5	103,8	99,3	2041	2017
Nowotarski	288,9	305,7	107,6	105,8	1509	1595
Olkuski	14,5	13,7	119,6	94,5	130	123
Oświęcimski	89,9	92,4	134,0	102,7	584	601
Proszowicki	7,3	8,5	120,3	116,6	168	197
Suski	64,3	67,7	104,8	105,3	763	804
Tarnowski	37,0	38,6	103,9	104,5	183	192
Tatrzański	1029,7	1159,6	109,7	112,6	15124	17019
Wadowicki	121,6	122,8	107,9	100,9	760	767
Wielicki	126,0	134,0	109,9	106,4	999	1047
miasto na prawach powiatu: city with powiat status:						
Kraków	2513,8	2727,2	105,2	108,5	3267	3520
Nowy Sącz	39,2	3534	109,3	90,1	467	422
Tarnów	49,4	50,1	99,5	101,3	452	461

Tablica 8. Udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów
 Table 8. Overnight stays in tourist accommodation establishments by powiats

Powiaty Powiats	W tysiącach In thousands		Rok poprzedni=100 Previous year=100		Na 1000 ludności Per 1000 population	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Województwo Voivodship	13918,8	14855,5	105,7	106,7	4099	4363
powiat: powiat:						
Bocheński	110,5	125,5	103,6	113,6	1040	1177
Brzeski	37,1	37,4	102,6	100,6	399	401
Chrzanowski	10,0	9,5	111,2	95,8	79	76
Dąbrowski	5,9	5,8	129,5	98,2	99	98
Gorlicki	219,0	227,1	101,4	103,7	2009	2084
Krakowski	227,8	234,0	96,4	102,7	825	841
Limanowski	117,7	130,3	101,4	110,8	897	989
Miechowski	67,7	70,8	110,8	104,6	1376	1446
Myslenicki	69,2	73,6	87,6	106,4	546	578
Nowosądecki	2118,1	2149,9	102,2	101,5	9828	9934
Nowotarski	1047,6	1070,0	106,0	102,1	5471	5582
Olkuski	38,8	33,3	111,5	85,8	346	298
Oświęcimski	174,8	175,8	126,0	100,6	1135	1144
Proszowicki	12,7	14,0	119,9	110,7	291	323
Suski	185,1	204,7	104,3	110,6	2199	2433
Tarnowski	94,9	92,4	97,5	97,4	471	459
Tatrzański	3201,3	3494,7	108,4	109,2	47021	51291
Wadowicki	224,7	227,5	105,7	101,3	1405	1421
Wielicki	222,5	251,1	113,7	112,9	1765	1962
miasto na prawach powiatu: city with powiat status:						
Kraków	5579,3	6082,9	105,9	109,0	7251	7851
Nowy Sącz	68,3	62,7	112,7	91,8	813	748
Tarnów	86,0	82,4	96,1	95,8	786	759

Wykres 20. Struktura korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów w 2019 r.

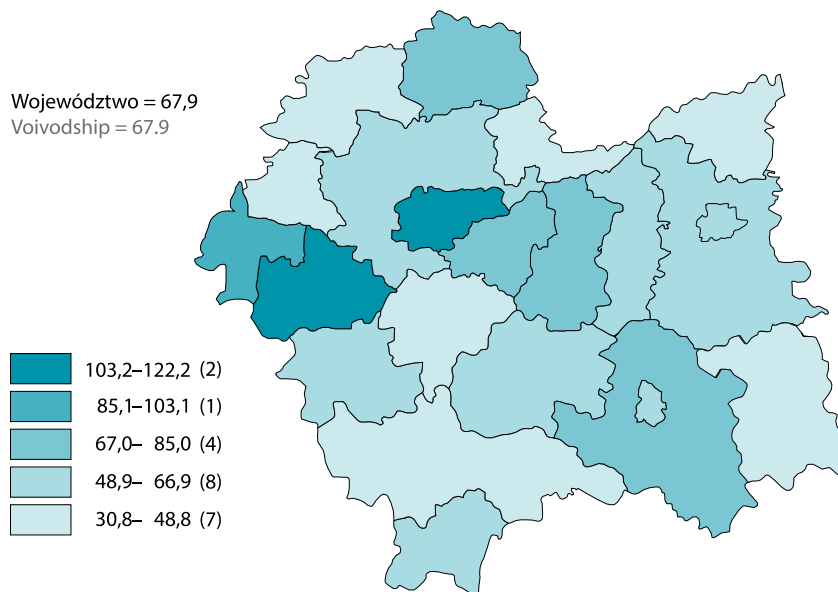
Chart 20. Structure of tourists accommodated in tourist accommodation establishments by powiats in 2019

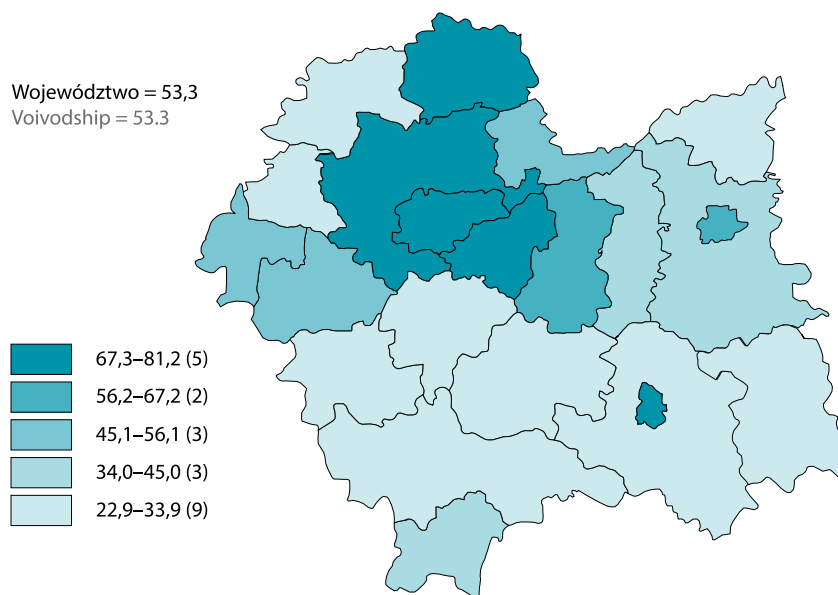
Mapa 1. Średnia liczba miejsc noclegowych na 1 turystyczny obiekt noclegowy według powiatów w 2019 r.

Stan w dniu 31 lipca

Map 1. Average number of bed places per tourist accommodation establishment by powiats in 2019
As of 31st July

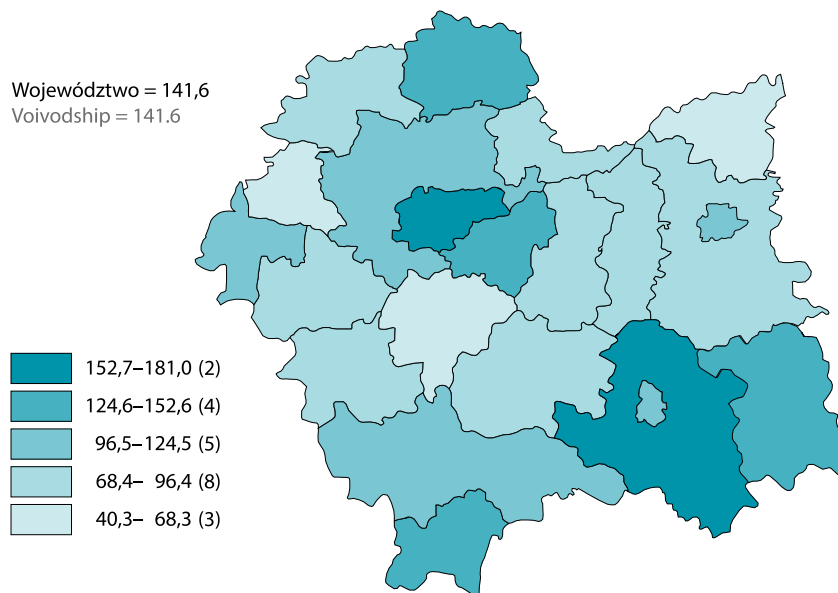

Mapa 2. Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej^a według powiatów w 2019 r.
 Map 2. Rate of accommodation establishments development^a by powiats in 2019

^a Liczba korzystających z noclegów na 1 miejsce noclegowe.
^a Number of tourists accommodated per bed place.

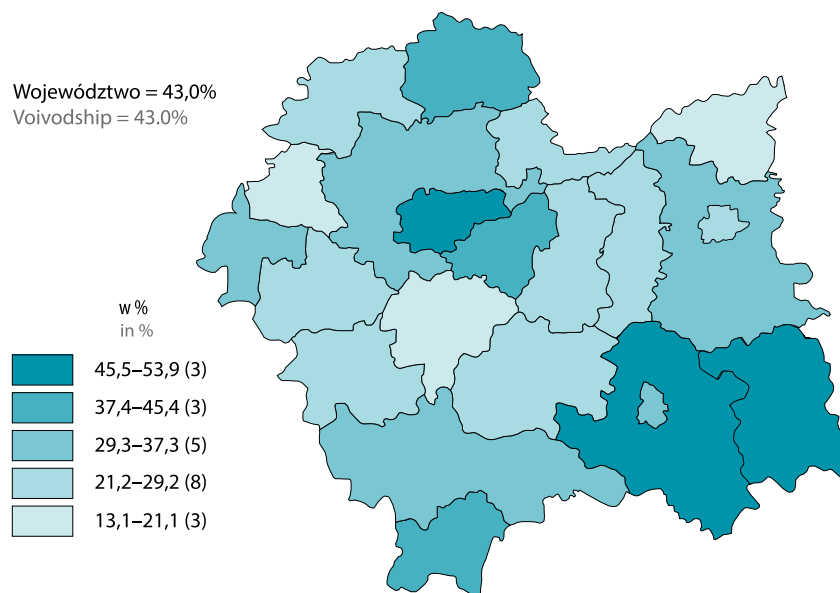
Mapa 3. Wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej^a według powiatów w 2019 r.
 Map 3. Rate of accommodation capacity disposition^a by powiats in 2019

^a Liczba udzielonych noclegów na 1 miejsce noclegowe.
^a Number of overnight stays per bed place.

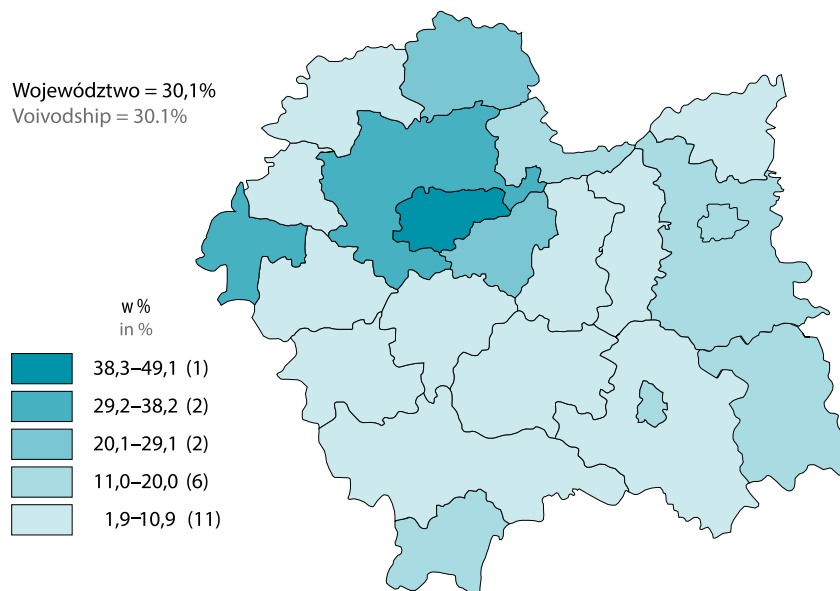
Mapa 4. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów w 2019 r.

Map 4. Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments by powiats in 2019

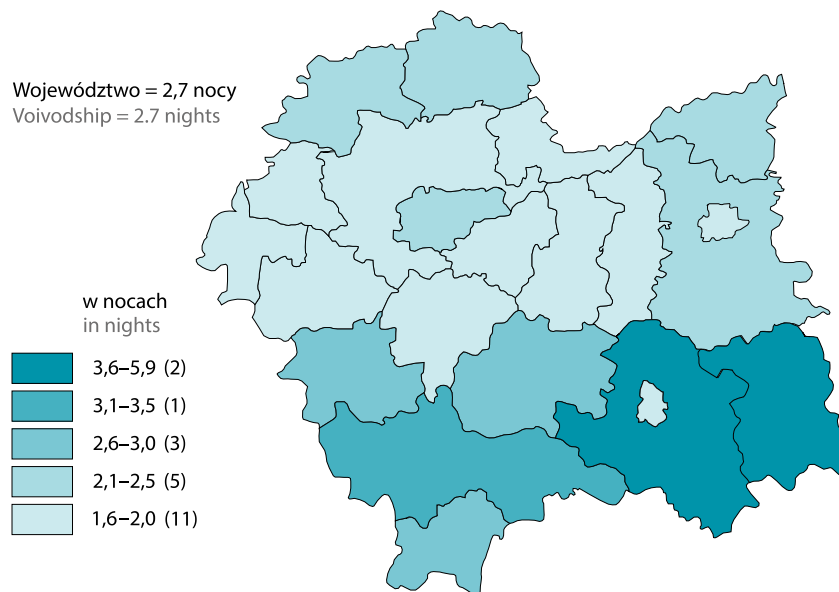
Mapa 5. Udział turystów zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów w 2019 r.

Map 5. Share of foreign tourists in total number of tourists accommodated in tourist accommodation establishments by powiats in 2019

Mapa 6. Średnia długość pobytu turysty w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów w 2019 r.

Map 6. Average length of stay of a tourist in tourist accommodation establishments by powiats in 2019

Rozdział 4

Chapter 4

Turystyka w województwie małopolskim na tle kraju i innych województw

Tourism in Małopolskie Voivodship against a background of the country and other voivodships

Województwo małopolskie pod względem turystyki zajmowało czołowe miejsce w skali kraju. Dysponowało zarówno turystycznymi walorami naturalnymi i kulturowymi, jak i rozbudowaną bazą noclegową. Pod względem liczby miejsc noclegowych w końcu lipca 2019 r. zajmowało 3 pozycję w Polsce, a pod względem liczby miejsc całorocznych miejsce 1. Ponadto baza ta była stosunkowo dobrze wykorzystywana, ponieważ województwo małopolskie było jednym z 5 województw, w których odnotowano stopień wykorzystania miejsc noclegowych wyższy niż przeciętny w kraju oraz jednym z 4 województw, gdzie stopień wykorzystania pokoi przekroczył poziom wskaźnika obliczonego dla Polski.

Tablica 9. Turystyczne obiekty noclegowe według województw w 2019 r.

Stan w dniu 31 lipca

Table 9. Tourist accommodation establishments by voivodships in 2019

As of 31st July

Województwa Voivodships	Ogółem Grand total	Obiekty hotelowe Hotels facilities		Pozostałe obiekty Other facilities	
		razem total	w tym hotele of which hotels	razem total	w tym pokoje gościnne/kwate- ry prywatne of which rooms for rent/guest rooms
	w odsetkach in percent				
Polska Poland	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dolnośląskie	9,2	10,5	10,2	8,4	7,9
Kujawsko-pomorskie	3,6	4,7	5,0	3,0	1,5
Lubelskie	4,2	4,5	4,8	4,1	3,6
Lubuskie	2,7	3,2	2,7	2,4	0,6
Łódzkie	2,9	4,7	4,4	1,9	1,4
Małopolskie	13,7	13,4	14,8	13,9	19,8
Mazowieckie	5,6	8,7	10,3	3,6	3,0
Opolskie	1,5	2,0	2,4	1,2	0,7
Podkarpackie	5,8	5,4	5,5	6,0	4,6
Podlaskie	2,5	2,3	1,9	2,7	1,7
Pomorskie	14,7	8,7	7,8	18,4	25,3
Śląskie	6,2	8,2	8,4	5,0	4,1
Świętokrzyskie	2,2	3,2	3,8	1,6	0,7
Warmińsko-mazurskie	4,8	5,2	4,4	4,6	2,8
Wielkopolskie	6,0	7,9	8,5	4,9	1,0
Zachodniopomorskie	14,3	7,5	5,1	18,3	21,1

Tablica 10. Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych według województw w 2019 r.
Stan w dniu 31 lipcaTable 10. Bed places in tourist accommodation establishments by voivodships in 2019
As of 31st July

Województwa Voivodships	Ogółem Grand total	W tym całoro- czne of which open year- long	W obiektach hotelowych In hotels facilities		W pozostałych obiektach In other facilities	
			razem total	w tym w hotelach of which in hotels	razem total	w tym pokoje gościnne/ kwatery prywatne of which in rooms for rent/guest rooms
Polska Poland	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dolnośląskie	8,6	11,5	11,2	10,9	6,5	7,1
Kujawsko-pomorskie	3,9	4,5	3,9	4,0	3,8	1,2
Lubelskie	3,4	3,3	3,3	3,3	3,5	3,0
Lubuskie	2,4	2,0	2,1	1,8	2,6	0,7
Łódzkie	2,9	3,6	4,5	4,4	1,7	1,3
Małopolskie	12,7	16,4	15,0	15,9	10,9	23,3
Mazowieckie	7,8	10,5	13,2	15,0	3,4	3,3
Opolskie	1,2	1,3	1,2	1,3	1,1	0,7
Podkarpackie	4,3	4,7	3,7	3,6	4,8	4,3
Podlaskie	1,8	1,9	2,0	1,8	1,7	1,5
Pomorskie	14,5	8,4	8,9	8,2	19,0	24,3
Śląskie	6,3	8,0	8,3	8,2	4,6	4,0
Świętokrzyskie	2,2	2,7	2,6	3,0	1,9	0,7
Warmińsko-mazurskie	5,2	4,3	5,1	5,0	5,3	1,9
Wielkopolskie	5,2	5,5	6,4	6,5	4,2	0,8
Zachodniopomorskie	17,6	11,4	8,6	7,1	24,9	21,7

W 2019 r. w województwie małopolskim na 100 km² przypadało 10,2 turystycznych obiektów noclegowych – o 6,6 więcej niż średnio w Polsce. Wskaźnik wyższy niż przeciętny dla kraju odnotowano poza tym jeszcze w 5 innych województwach (od 3,7 do 9,0).

Średnia gęstość bazy noclegowej mierzona ilością miejsc noclegowych na 1 km² w województwie małopolskim w 2019 r. wyniosła 6,9. Wskaźnik ten był o 4,3 wyższy niż w kraju. Wartości wyższe od średniej krajowej wystąpiły także w 4 z pozostałych województw (od 3,6 do 6,5).

Można zauważyć, że w znacznej mierze krajowe zasoby turystycznej bazy noclegowej koncentrowały się w 3 województwach: zachodniopomorskim, pomorskim i małopolskim. Na ich obszarze w końcu 2019 r. zlokalizowanych było 42,7% ogólnej liczby obiektów (44,8% miejsc noclegowych) w Polsce.

Pod względem liczby samych obiektów hotelowych dominowały województwa małopolskie i dolnośląskie (23,9% bazy krajowej), a w przypadku znajdujących się w nich miejsc noclegowych – małopolskie i mazowieckie (28,2). Województwo małopolskie zajmowało 1 miejsce w rankingu wojewódzkim zarówno pod względem liczby hoteli jak i pensjonatów (odpowiednio 14,8% i 19,8% wielkości krajowej) oraz znajdujących się w nich miejsc (analogicznie 15,9% oraz 20,6%).

W przypadku grupy pozostałych obiektów w województwach: zachodniopomorskim, pomorskim i małopolskim, znajdowało się łącznie 50,7% obiektów (54,8% miejsc noclegowych) zaliczonych do bazy krajowej. Wszystkie wymienione wyżej województwa wyróżniały się dużym udziałem pokoi gościnnych/kwater prywatnych – odpowiednio: 31,9%, 36,9%, 30,9% ogólnej liczby obiektów w wymienionych województwach.

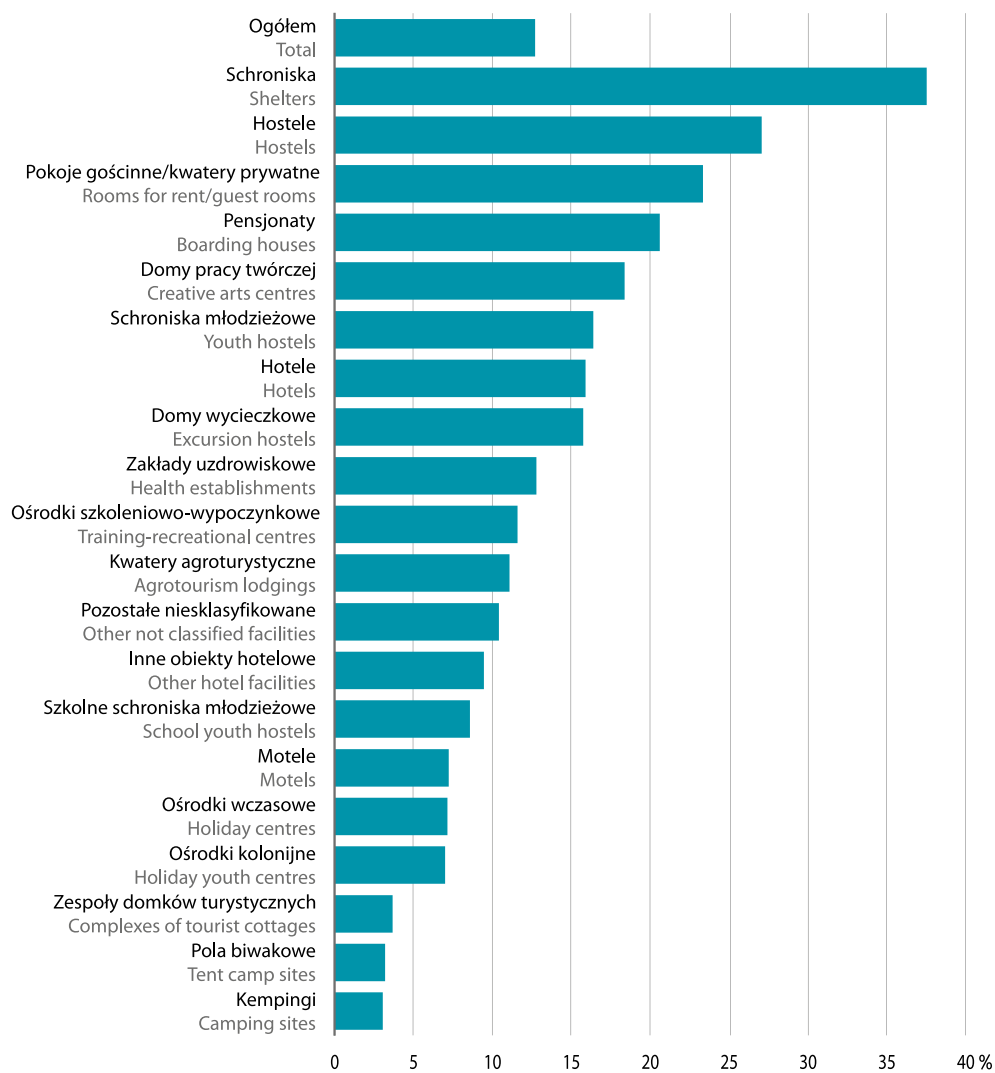
Wśród 5 województw, w których liczba miejsc noclegowych na 100 mieszkańców przekraczała średnią krajową (2,2) województwo małopolskie ze wskaźnikiem 3,1 znalazło się na 3 miejscu po zachodniopomorskim (8,6) i pomorskim (5,1).

Wykres 21. Udział miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych w województwie małopolskim w liczbie miejsc noclegowych w Polsce według rodzajów obiektów w 2019 r.

Stan w dniu 31 lipca

Chart 21. Share of bed places in tourist accommodation establishments in Małopolskie Voivodship in the number of bed places in Poland by type of establishments in 2019

As of 31st July

W 2019 r. pod względem liczby osób korzystających z noclegów województwo małopolskie zajmowało 1 pozycję w kraju. Liczba udzielonych noclegów dała 2 miejsce za województwem zachodniopomorskim. Charakterystyczny był, utrzymujący się w województwie małopolskim od lat, wysoki udział (w skali kraju) turystów zagranicznych i udzielonych im noclegów.

Tablica 11. Podstawowe dane o wykorzystaniu turystycznej bazy noclegowej według województw w 2019 r.
Table 11. Basic data on occupancy rate in tourist accommodation establishments by voivodships in 2019

Województwa Voivodships	Korzystający z noclegów Tourists accommodated		Udzielone noclegi Overnight stays	
	ogółem total	w tym turyści zagraniczni of which by for- eign tourists	ogółem total	w tym turystom zagranicznym of which by for- eign tourists
	w odsetkach in percent			
Polska Poland	100,0	100,0	100,0	100,0
Dolnośląskie	11,0	10,7	10,3	8,8
Kujawsko-pomorskie	3,8	1,6	4,9	1,6
Lubelskie	3,2	1,7	2,6	1,2
Lubuskie	2,0	2,5	1,6	1,7
Łódzkie	4,0	2,6	2,9	2,7
Małopolskie	15,7	22,5	15,9	22,0
Mazowieckie	15,5	21,0	10,4	16,8
Opolskie	1,3	0,9	1,0	0,7
Podkarpackie	3,6	1,9	3,9	1,5
Podlaskie	1,9	2,0	1,4	1,1
Pomorskie	9,1	8,2	11,1	8,9
Śląskie	8,1	5,8	7,0	5,2
Świętokrzyskie	1,8	0,6	2,1	0,6
Warmińsko-mazurskie	3,9	2,2	3,6	2,1
Wielkopolskie	6,0	4,1	4,2	3,5
Zachodniopomorskie	9,0	11,6	17,2	21,6

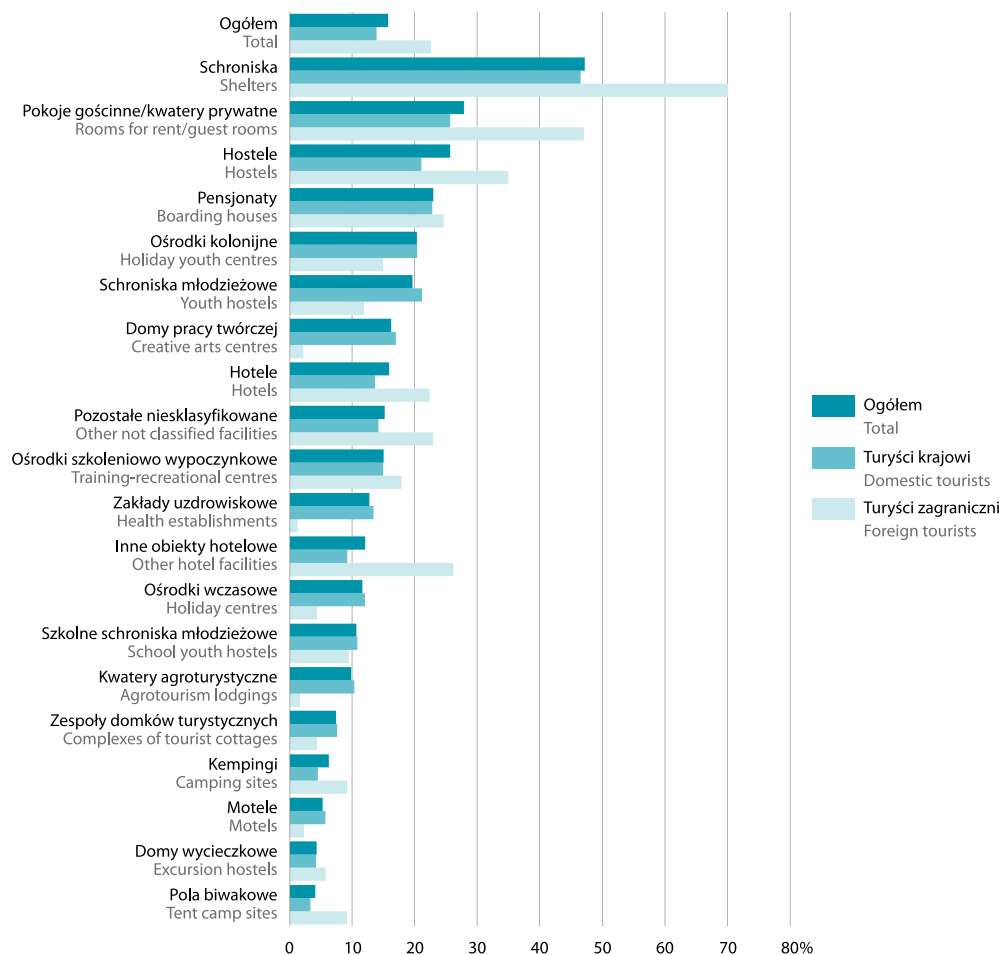
Wskaźnik gęstości ruchu turystycznego obliczany jako liczba korzystających z noclegów na 1 km² w województwie małopolskim w 2019 r. wyniósł 368,7 podczas gdy średnio w kraju na 1 km² przypadało 114,1 turystów. Wskaźnik większy niż w kraju odnotowano jeszcze w 5 innych województwach, ale wartości te mieściły się w przedziale od 140,2 do 235,4.

Liczba turystów na 100 mieszkańców wskazuje na intensywność ruchu turystycznego. W województwie małopolskim w 2019 r. odnotowano wskaźnik wynoszący 164,4 przy średniej krajowej – 92,9. Poziom ogólnokrajowy przekroczone w 6 województwach, ale jedynie w województwie zachodniopomorskim wskaźnik był wyższy niż w województwie małopolskim (o 24,7). W pozostałych 4 zawierał się w granicach od 96,6 do 138,5.

Liczba udzielonych noclegów na 100 mieszkańców w województwie małopolskim w 2019 r. wyniosła 436,3. Średnia dla kraju była o 193,1 niższa. Mierzona w ten sposób intensywność ruchu turystycznego w 2 województwach – zachodniopomorskim i pomorskim, była wyższa niż w województwie małopolskim odpowiednio o 510,8 i o 5,7.

Wykres 22. Udział korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w województwie małopolskim w liczbie korzystających z noclegów w Polsce według rodzajów obiektów w 2019 r. Stan w dniu 31 lipca

Chart 22. Share of tourists accommodated in tourist accommodation establishments in Małopolskie Voivodship in the number of tourists accommodated in Poland by type of establishments in 2019 As of 31st July

Uwaga. Rodzaje obiektów posortowano malejąco według udziału ogółem.
Note. Type of facilities were sorted descending by total share.

Poniżej w formie graficznej przedstawiono wskaźniki charakteryzujące stopień zagospodarowania turystycznego oraz intensywność ruchu turystycznego według województw w latach 2018 i 2019. W celu zaprezentowania lokaty województwa małopolskiego pod względem prezentowanej cechy na każdym wykresie wskaźniki zostały posortowane malejąco według wartości jaką osiągnęły w 2019 r.

Wskaźnik gęstości bazy noclegowej:

$$\frac{\text{liczba miejsc noclegowych}}{1 \text{ km}^2 \text{ powierzchni}}$$

Wskaźnik funkcji turystycznej Deferta:

$$\frac{\text{liczba korzystających z noclegów}}{1 \text{ km}^2 \text{ powierzchni}}$$

Wskaźnik funkcji turystycznej Baretje'a-Deferta:

$$\frac{\text{liczba miejsc noclegowych}}{100 \text{ mieszkańców}}$$

Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Schneidera:

$$\frac{\text{liczba korzystających z noclegów}}{100 \text{ mieszkańców}}$$

Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Charvata:

$$\frac{\text{liczba udzielonych noclegów}}{100 \text{ mieszkańców}}$$

Wykres 23. Wskaźnik gęstości bazy noclegowej według województw

Stan w dniu 31 lipca

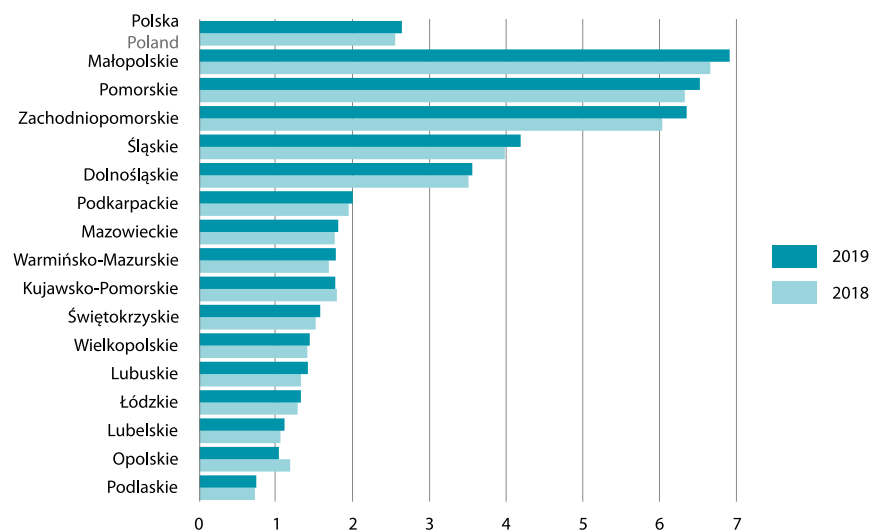
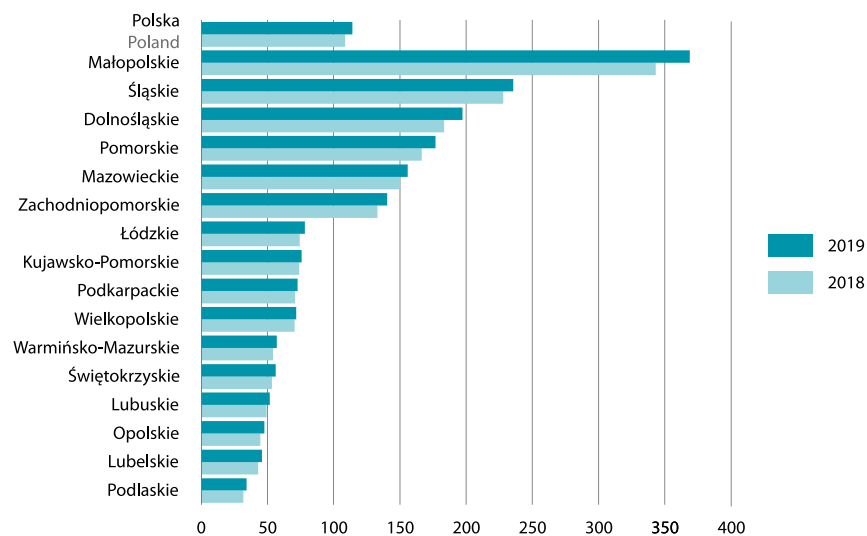
Chart 23. Density of accommodation establishments rate by voivodships
As of 31st July**Wykres 24. Wskaźnik funkcji turystycznej Deferta według województw**

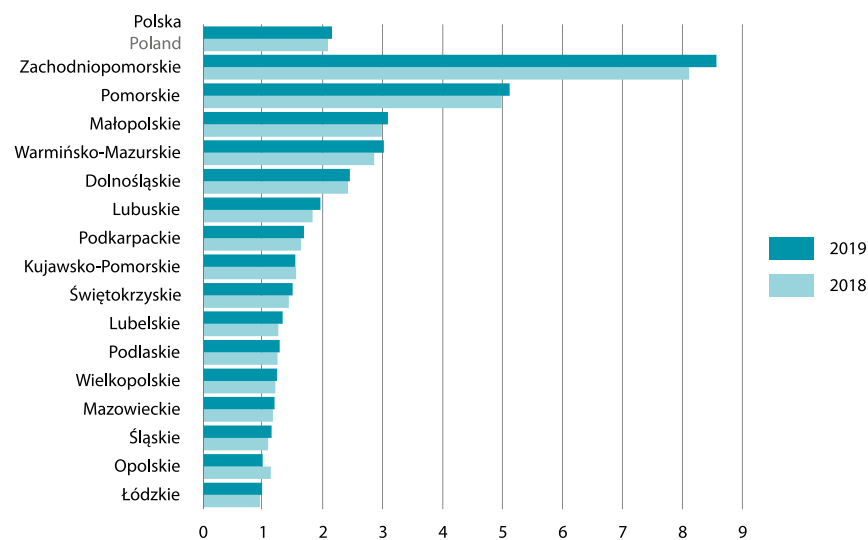
Chart 24. Tourist function rate (Defert's rate) by voivodships

Wykres 25. Wskaźnik funkcji turystycznej Baretje'a-Deferta według województw

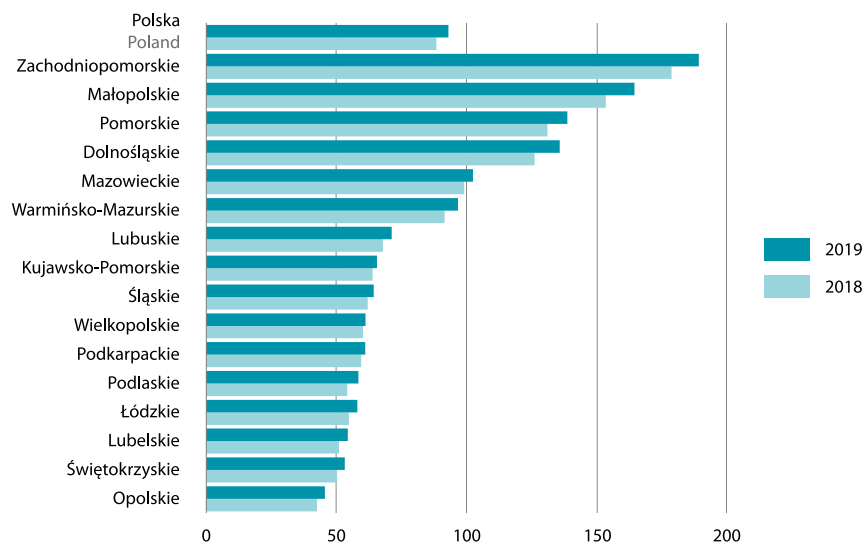
Stan w dniu 31 lipca

Chart 25. Tourist function rate (Baretje's-Defert's rate) by voivodships
As of 31st July

Wykres 26. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Schneidera według województw

Chart 26. Tourist traffic intensity (Schneider's rate) by voivodships

Wykres 27. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Charvata według województw

Chart 27. Tourist traffic intensity (Charvat's rate) by voivodships

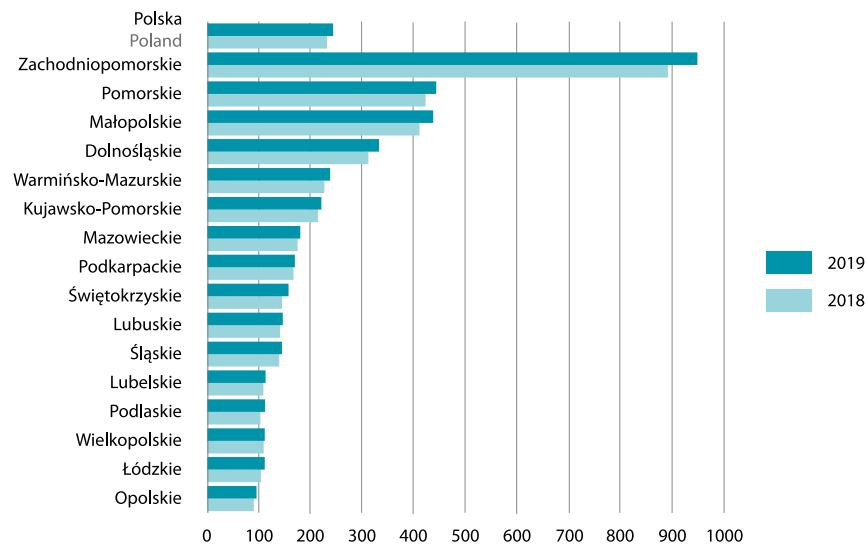
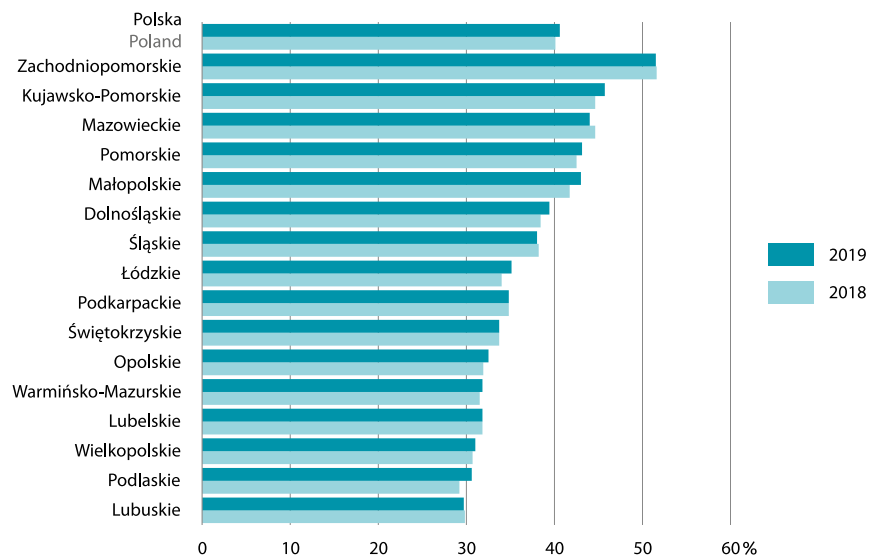
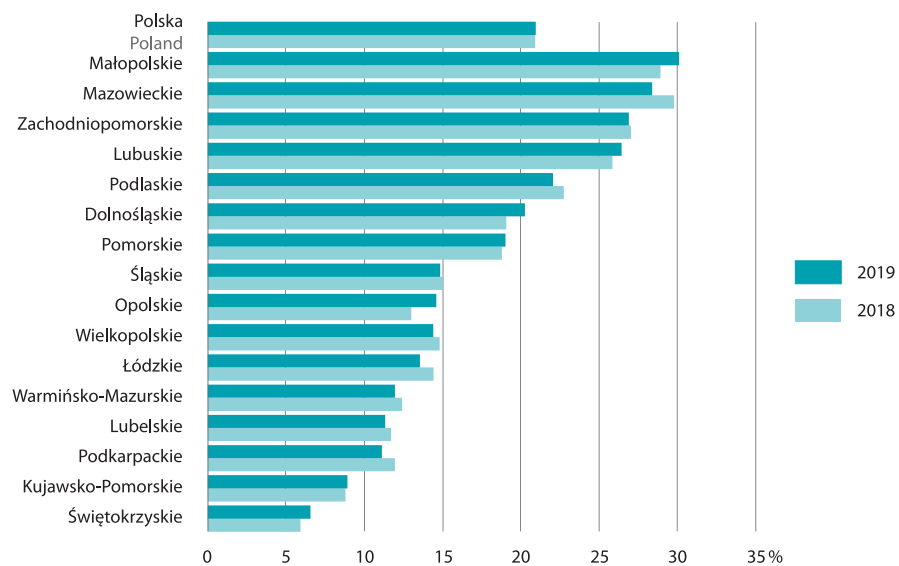
Wykres 28. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych według województw

Chart 28. Occupancy rate of bed places by voivodships

Wykres 29. Udział turystów zagranicznych w ogólnej liczbie turystów według województw

Chart 29. Share of foreign tourists in the total number of tourists by voivodships

Rozdział 5

Chapter 5

Turystyka w parkach narodowych

Tourism in national parks

5.1. Informacje wstępne

5.1. Preliminary information

Jednym z czynników, który pozytywnie wpływa na ruch turystyczny jest ochrona krajobrazu. Parki narodowe, rezerваты przyrody, a także inne formy ochrony przyrody i krajobrazu w powszechnej świadomości są atrakcją o najwyższej wartości. Nadanie jakiemuś obszarowi statusu parku narodowego powoduje chęć odwiedzenia tego miejsca i kontaktu z przyrodą w poszukiwaniu wrażeń estetycznych. Dlatego parki narodowe przyciągają dużą liczbę odwiedzających, co powoduje systematyczny wzrost ruchu turystycznego na ich terenie¹⁶.

Podstawowym zadaniem parków narodowych jest prowadzenie działań ochronnych w celu: „zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów”. Równocześnie jednym z zadań jakie ustawodawca zapisał w ustawie o ochronie przyrody jest udostępnianie obszaru parku narodowego, zgodnie z planami ochrony dla parku narodowego, dla celów: „naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych” etc.¹⁷. Realizacja tych dwóch zadań, jakimi są ochrona przyrody oraz udostępnianie parków dla ludności, powodują konieczność analizy wpływu człowieka na środowisko, co prowadzone jest poprzez monitoring ruchu turystycznego.

W parkach narodowych w Polsce (w tym i w województwie małopolskim) nie ma jednolitej metody badania wielkości ruchu turystycznego na obszarach parków. Nie jest też możliwe badanie ruchu turystycznego przez statystykę publiczną w rozumieniu definicji WHO, czyli na podstawie noclegów w turystycznych obiektach noclegowych. Takie obiekty występują sporadycznie na obszarze parków, a większość osób zwiedzających parki nocuje w obiektach zlokalizowanych poza ich terenem. Badanie ruchu turystycznego musi zatem odbywać się w inny sposób. Tylko 7 parków narodowych w Polsce objętych jest obowiązkiem wykupienia biletów wstępu na teren całego parku, a w części innych parków opłaty obowiązują na wybranych obszarach, określonych przez ministra ochrony środowiska¹⁸.

W województwie małopolskim siedzibę ma 5 parków narodowych: Babiogórski Park Narodowy (BgPN), Gorczański Park Narodowy (GPN), Ojcowski Park Narodowy (OPN), Pieniński Park Narodowy (PPN) oraz Tatrzański Park Narodowy (TPN). Na terenie województwa położony jest także fragment Magurskiego Parku Narodowego (MPN), mającego siedzibę dyrekcji w województwie podkarpackim.

¹⁶ Zygmunt Kruczek, Karina Przybyło-Kisielewska; Ruch turystyczny w parkach narodowych i konsekwencje nadmiernej frekwencji odwiedzających [w:] Parki narodowe i otoczenie społeczno-gospodarcze. Skazani na dialog. Monografia naukowa (pod red. Marek Nocoń, Tomasz Pasierbek, Jadwiga Sobczuk, Bartłomiej Walas), Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii, 2019; str. 160 i n.

¹⁷ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody Dz.U. z 2020 r., poz. 55 art. 8b.

¹⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 marca 2013 r. w sprawie parków narodowych lub niektórych ich obszarów, gdzie za wstęp pobiera się opłaty; Dz.U. z 2013 r. poz. 400, §1.

Rozmieszczenie parków narodowych w województwie małopolskim

Distribution of national parks in Małopolskie Voivodship

Tylko w TPN wszystkie wejścia turystyczne do parku monitorowane są poprzez sprzedaż biletów wstępu. W pozostałych parkach opłata pobierana jest w wybranych miejscach i dotyczy pojedynczych, z reguły najbardziej popularnych, odcinków szlaków, jak w BgPN, GPN i PPN. W OPN wstęp na teren parku jest bezpłatny, ale bilety obowiązują przy zwiedzaniu wybranych atrakcji turystycznych położonych na jego obszarze. W MPN od kilku lat wprowadzane jest nowatorskie rozwiązanie polegające na obowiązkowym wykupieniu biletu na obszar całego parku poprzez wysłanie SMS-a.

Parki narodowe chcąc dobrze zrealizować zadania wynikające z wymagań przepisów prawa prowadzą także własne badania natężenia ruchu turystycznego, według opracowanych indywidualnie metodologii. Przykładowo w GPN ruch turystyczny badany jest przez kilka wybranych dni w roku na wytypowanych, najbardziej popularnych szlakach turystycznych. Na podstawie tych wszystkich badań określone jest obciążenie ruchu turystycznego na poszczególnych szlakach i ustalane są limity wstępu na teren parku.

5.2. Babiogórski Park Narodowy

5.2. Babia Góra National Park

Babiogórski Park Narodowy został utworzony 1 stycznia 1954 r. i objął powierzchnię 1642,18 ha¹⁹. Symbolem BgPN jest występujący na terenie parku okryzyn jeleni (roślina znajdująca się na czerwonej liście roślin i grzybów Polski zagrożonych wyginięciem). W 1977 r. park otrzymał status rezerwatu biosfery i został wpisany na listę UNESCO-MAB „Człowiek i biosfera”. W końcu 2018 r. BgPN obejmował 3396,50 ha.

Zgodnie z regulaminem udostępniania turystycznego BgPN z dnia 16.03.2019 r. dla ruchu turystycznego dopuszczono m.in. 9 szlaków pieszych (lub odcinków szlaków) i 6 ścieżek edukacyjnych. W ograniczonym zakresie udostępnione są także odcinki dla turystyki rowerowej, narciarskiej oraz konnej²⁰.

¹⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 1954 roku o utworzeniu Babiogórskiego Parku Narodowego; Dz.U. z 1955 r. Nr 4, poz. 25.

²⁰ http://www.bgpn.pl/files/downloads/Regulamin_dla_turystw.pdf;
http://www.bgpn.pl/files/downloads/Regulamin_dla_turystw_za_1.pdf.

W BgPN ruch turystyczny (ruch odwiedzających) jest szacowany na podstawie połączonych rodzajów badań. Są to obserwacje prowadzone w wybranych miejscach przez pracowników parku oraz analizy prowadzone na podstawie sprzedanych biletów wstępu. Zgodnie z rozporządzeniem opłaty za wstęp pobierane są na 5 szlakach²¹. Bilety sprzedawane są od 1999 r., a obecnie tylko w 2 miejscach: w Zawoi Markowej oraz na Przełęczy Lipnickiej (Krowiarki), skąd wiodą najkrótsze dojścia do jedynego w parku schroniska turystycznego oraz na szczyt Babiej Góry. Są to miejsca najbardziej obciążone ruchem turystycznym. Badania prowadzone w latach 1999-2009 wykazały, że średnio w roku na Babią Górę z Krowiarek wchodziło ponad 43,6 tys. turystów (odwiedzających)²². Wstęp do parku pozostałymi szlakami turystycznymi jest bezpłatny. Stąd też informacje o ruchu turystycznym nie są pełne. Na podstawie prowadzonych analiz szacuje się jednak, że corocznie BgPN odwiedza ok. 100 tys. osób.

Aby zwiększyć możliwości monitorowania ruchu turystycznego w parku mają być zamontowane specjalistyczne urządzenia elektroniczne (czujniki ruchu, tzw. migratory) służące do automatycznego zliczania ruchu turystycznego w danym fragmencie parku. Urządzenia te mają znajdować się w 7 miejscach: Przełęcz Lipnicka (Krowiarki), Zawoja Ryzowana (granica Parku), Zawoja Czatoża, Żywieckie Rozstaje, Przywarówka (schron granica Parku), w kierunku Brona – Mała Babia Góra²³.

5.3. Gorczański Park Narodowy

5.3. Gorce National Park

Gorczański Park Narodowy został utworzony z dniem 1 stycznia 1981 r. i objął tereny Gorców o powierzchni 5908,44 ha²⁴. GPN chroni głównie leśne (95% powierzchni) pozostałości puszczy karpackiej, ale także polany z rzadkimi okazami fauny i flory. Symbolem GPN jest jaszczurka salamandra. W 1997 r. obszar parku został powiększony, a w końcu 2018 r. wynosił 7038,09 ha.

Do ruchu turystycznego dopuszczonych jest: 15 odcinków szlaków turystycznych, 10 ścieżek przyrodniczych oraz szlaki spacerowe, rowerowe i konne. Zgodnie z przepisami ustanowionymi przez Dyrektora GPN, na szlakach turystycznych i ścieżkach przyrodniczych na 1 km szlaku może przebywać maksymalnie 30 osób na 1 godzinę²⁵. Opłaty za wstęp obowiązują na 4 szlakach turystycznych i 2 ścieżkach przyrodniczych²⁶. Bilety sprzedawane są w 3 miejscach: w ośrodku edukacyjnym GPN w Porębie Wielkiej, w punkcie obsługi ruchu turystycznego w Porębie Wielkiej – Koninkach oraz w Lubomierzu – Rzekach na polanie Trusiówka. Wszystkie pozostałe wejścia na teren GPN, których jest kilkanaście, są bezpłatne.

Ruch turystyczny jest szacowany na podstawie prowadzonych w GPN badań. Takie badanie realizowane było np. w 2014 r.²⁷. Według opracowanej metodologii monitoring prowadzony był od maja do września, w czasie wakacji w 13 najbardziej popularnych dla turystów punktach, a w okresie poza wakacyjnym – w 4. Badanie realizowane było metodą PAPI (bezpośrednia ankieta papierowa) przez 22 dni, w godzinach od 10.00 do 16.00.

²¹ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 marca 2013 r. w sprawie parków narodowych lub niektórych ich obszarów, gdzie za wstęp pobiera się opłaty; Dz.U. z 2013 r., poz. 400, §2 pkt 1.

²² Agata Buchwał, Joanna Fidelus, Monitoring ruchu turystycznego przy użyciu czujników ruchu na przykładzie Tatrzańskie-go i Babiogórskiego Parku Narodowego [w:] Nauka a zarządzanie obszarem Tatr i ich otoczeniem, tom III, Zakopane 2010, s. 47.

²³ <http://www.bgpn.pl/realizowane-projekty/projekty-zakonzone/monitoring-ruchu-turystycznego-na-terenie-bgpn-przez-zastosowanie-czujnikow-ruchu-1>.

²⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 sierpnia 1980 r. w sprawie utworzenia Gorczańskiego Parku Narodowego, Dz.U. z 1980 r. Nr 18, poz. 66.

²⁵ https://www.gorczańskipark.pl/page,art,id,298,kategoria,Zarządzenia_dotyczące_udostępniania_Parku_.html; https://www.gorczańskipark.pl/page,art,id,109,kategoria,Wykaz_szlakow_i_sciezek_udostępnionych_dla_turystyki_.html.

²⁶ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 marca 2013 r. w sprawie parków narodowych lub niektórych ich obszarów, gdzie za wstęp pobiera się opłaty; Dz.U. z 2013 r., poz. 400, §2 pkt 3.

²⁷ Sprawozdanie z monitoringu ruchu turystycznego na terenie Gorczańskiego Parku Narodowego w sezonie letnim 2014, Wieliczka 2014; https://www.gorczańskipark.pl/page,art,id,299,kategoria,Monitoring_ruchu_turystycznego_na_terenie_GPN.html.

Zebrano łącznie ponad 9,7 tys. ankiet, na podstawie których ruch turystyczny na terenie GPN został scharakteryzowany i oszacowany. Stwierdzono, że największy wpływ na liczbę turystów miały warunki atmosferyczne (słoneczna pogoda). Turyści najczęściej odwiedzali GPN w okresie wakacyjnym, głównie w weekendy. Dominowała turystyka indywidualna – ok. 80% odwiedzających. Pozostałe 20% to turystyka zorganizowana (w większości wycieczki szkolne), odnotowywana głównie w maju. Osoby uprawiające turystykę pieszą stanowiły ok. 94% ogółu turystów, natomiast rowerową – ok. 6%. Wśród zwiedzających GPN przeważały osoby z województwa małopolskiego (ok. 60%), co świadczy o regionalnym oddziaływaniu GPN, jako atrakcji turystycznej w odróżnieniu od parków Tatrzańskiego, czy Pienińskiego. Ze względu na płeć, wśród turystów dominowali mężczyźni, ale od kilkunastu lat wzrastał udział kobiet. Ruch turystyczny na terenie GPN charakteryzował się też dużym zróżnicowaniem przestrzennym. Najwięcej osób rozpoczęło wędrówkę od strony Koninek, na co wpływ ma rozbudowana infrastruktura turystyczna (zaplecze gastronomiczne) oraz łatwy dojazd (głównie od strony Krakowa). Najliczniej turyści pojawiali się na szlakach prowadzących do schronisk, głównie na szlaku Stare Wierchy – Turbacz. Na podstawie prowadzonych analiz ruch turystyczny w GPN jest szacowany na ok. 90 tys. osób rocznie.

5.4. Ojcowski Park Narodowy

5.4. Ojców National Park

Ojcowski Park Narodowy został utworzony z dniem 1 stycznia 1956 r. jako szósty wówczas park narodowy w Polsce. Objął powierzchnię 1570,59 ha unikalnej przyrody i krajobrazu Doliny Prądnika²⁸. OPN jest najmniejszym parkiem narodowym w Polsce – w końcu 2018 r. park obejmował prawie 2145,62 ha. Symbolem parku jest nietoperz.

Do ruchu turystycznego przeznaczonych jest 5 odcinków szlaków turystycznych, kilkanaście ścieżek edukacyjnych i spacerowych, a także tras nordic walking oraz szlaki rowerowe²⁹.

W OPN intensywny ruch turystyczny trwa przez ponad pół roku, tj. od ok. połowy kwietnia do pierwszej dekady listopada. Turyści najczęściej zwiedzają: Pieskową Skałę, centrum Ojcowa (ruiny zamku królewskiego oraz Krakowską Bramę) a także Grotę Łokietka. Wstęp na teren OPN jest bezpłatny, opłaty nie są pobierane także za poruszanie się po szlakach turystycznych. Pobierane są natomiast opłaty za wejścia do: zamku w Pieskowej Skale, ruin zamku w Ojcowie, Muzeum im. Władysława Szafera oraz Jaskini Łokietka i Jaskini Ciemnej.

Badania dotyczące turystów (odwiedzających) zagranicznych są bardzo ograniczone i dotyczą tylko wejść do Jaskini Łokietka. Na tej podstawie można stwierdzić, że najczęściej osób zagranicznych zwiedzających jaskinię pochodzi z: Niemiec, Francji, Wielkiej Brytanii i USA.

Z szacunkowych danych wynika, że w okresie ostatnich 30 lat ruch turystyczny w OPN wzrósł od ponad 200 tys. osób w 1990 r. do ok. 350-400 tys. obecnie³⁰. W 2018 r. liczbę zwiedzających OPN oszacowano na ok. 430 tys. Niewielki obszar, a równocześnie duża liczba turystów powoduje, że OPN ma jeden z najwyższych w Polsce wskaźników liczby turystów na 1 km² powierzchni (3 wskaźnik w Polsce).

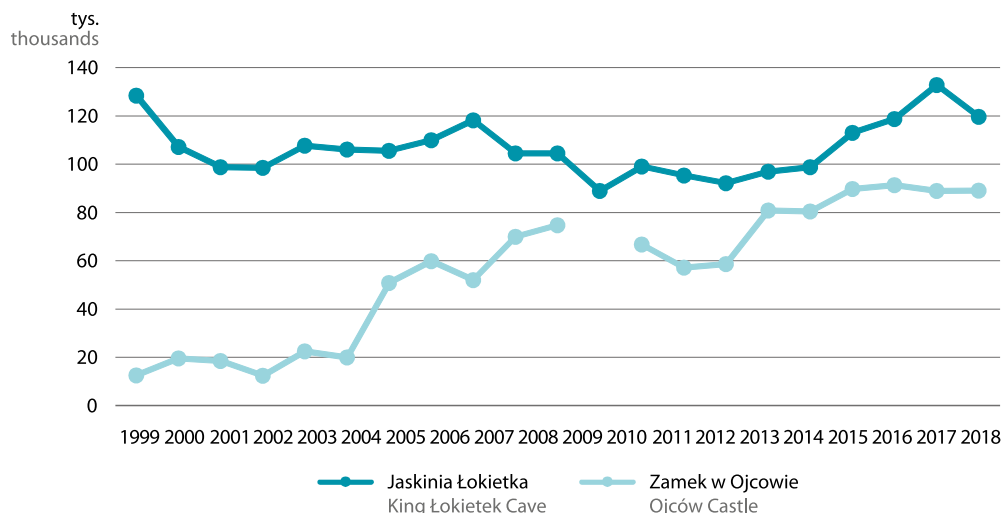
²⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 stycznia 1956 r. w sprawie utworzenia Ojcowskiego Parku Narodowego, Dz.U. z 1956 r. Nr 4, poz. 22.

²⁹ Zarządzenie nr 13/2019 Dyrektora Ojcowskiego Parku Narodowego z dnia 12 marca 2019 r. w sprawie w sprawie szczegółowych zasad udostępniania Ojcowskiego Parku Narodowego dla turystyki pieszej, rowerowej, jazdy wierzchem oraz uprawiania narciarstwa turystycznego, http://www.ojcowskiparknarodowy.pl/main/Cennik_i_godziny_otwarcia.html.

³⁰ <http://www.ojcowskiparknarodowy.pl/main/turystyka.html>.

Wykres 30. Zwiedzający Jaskinię Łokietka i Zamek w Ojcowie

Chart 30. Visitors of King Łokietek Cave and Ojców Castle

Uwaga. Dla 2010 r. brak danych o zwiedzających zamek w Ojcowie.

Note. There is no data on visitors to the Ojców Castle for 2010.

Źródło: dane OPN <http://www.ojcowskiParkNarodowy.pl/main/turystyka.html>.

Source: data of ONP <http://www.ojcowskiParkNarodowy.pl/main/turystyka.html>.

5.5. Pieniński Park Narodowy**5.5. Pieniny National Park**

Pieniński Park Narodowy jest najstarszym parkiem narodowym w Polsce. Za datę jego utworzenia przyjmuje się 1 czerwca 1932 r. – wówczas powstał „Park Narodowy w Pieninach”³¹, który objął 423 ha. Z dniem 1 stycznia 1955 r. został utworzony Pieniński Park Narodowy³² – włączono do niego tereny okolicznych rolników, przez co obszar powiększył się ponad trzykrotnie. W 1996 r. zwiększono powierzchnię do 2346,16 ha. W następnych latach, poprzez wykup sąsiadujących z parkiem działek, PPN nieznacznie powiększył się i w końcu 2018 r. powierzchnia parku wynosiła 2371,75 ha. Nadal jest to jeden z najmniejszych parków narodowych w Polsce, niewiele większy niż OPN. Park chroni unikalne w skali Polski tereny przyrodnicze i krajobrazowe, a jego symbolem są Trzy Korony.

Atrakcyjny krajobraz Pienin powoduje, że są one jedną z największych atrakcji przyrodniczych nie tylko w Polsce, ale i w Europie. Stąd też turystyka rozwinęła się tu już w XIX w. i wówczas skupiła się głównie na splewieniu Dunajcem oraz na zdobywaniu najwyższych szczytów³³.

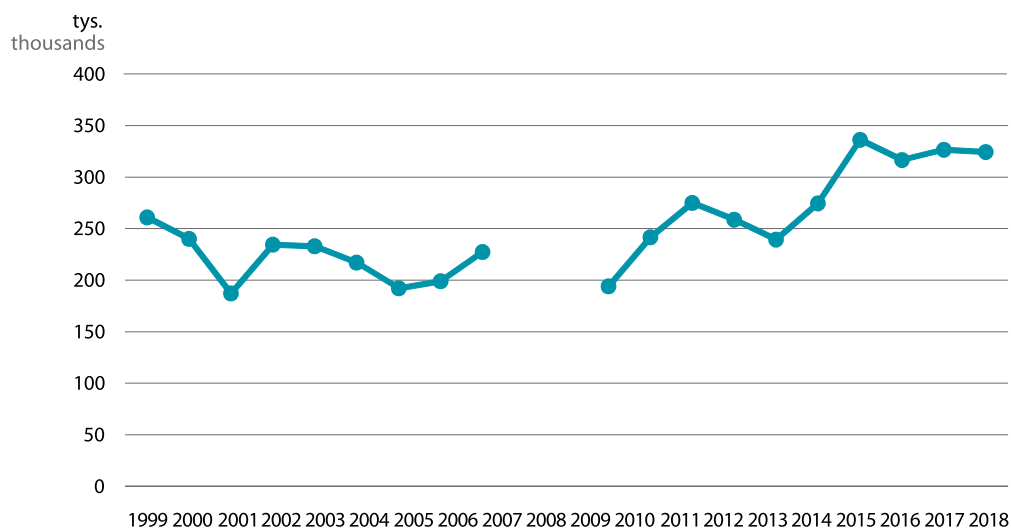
³¹ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa z dnia 23 maja 1932, o utworzeniu z rezerwatu w Pieninach jednostki organizacyjnej szczególnej pod nazwą „Park Narodowy w Pieninach”, MP z 1932 r. Nr 123, poz. 156.

³² Rozporządzenie Rady Ministrów z 30 października 1954 r. o utworzeniu Pienińskiego Parku Narodowego; Dz.U. z 1955 r. Nr 4, poz. 24.

³³ <https://www.pieninypl.pl/pl/1099/0/historia-rozwoju-turystyki-pieninskiej.html>.

Wykres 31. Uczestnicy spływu tratwami „Przełomem Dunajca”

Chart 31. Participants in rafting along Dunajec Ravine

Uwaga. Dla lat 2008 i 2009 brak danych o liczbie uczestników, dostępne są dane o liczbie tratw: 2008 r. – 22,4 tys., 2009 r. – 24,9 tys.
 Note. For the years 2008 and 2009 there is no data on the number of participants, data of the number of rafts are available: 2008 – 22,4 thousands, 2009 – 24,9 thousands.

Źródło: dane Polskiego Stowarzyszenia Flisaków Pienińskich na rzece Dunajec w Sromowcach Niżnych.
 Source: data of the Polish Association of Pieniny Rafts-men on the Dunajec river in Sromowce Niżne.

Obecnie w PPN dla ruchu turystycznego przeznaczona jest rozbudowana infrastruktura turystyczna i edukacyjna, udostępnionych jest: 8 odcinków pieszych szlaków turystycznych, 2 szlaki rowerowe, ścieżka dendrologiczna oraz szlak wodny w Przełomie Dunajca (czynny od 1 kwietnia do 31 października)³⁴.

Wejście na teren PPN jest bezpłatne, ale opłaty obowiązują w 4 miejscach: przy zwiedzaniu ruin zamku w Czorszynie, przy wejściu na dwa najbardziej atrakcyjne miejsca widokowe (szczyty) – Trzy Korony i Sokolicę, a także przy spływie Przełomem Dunajca.

Na podstawie obserwacji i analiz prowadzonych przez pracowników parku liczbę turystów w 2018 r. oszacowano na 985,0 tys. W stosunku do niewielkiego obszaru powoduje to, że PPN ma jeden z najwyższych w Polsce wskaźników liczby turystów przypadających na 1 km² powierzchni. Atrakcją samą w sobie jest spływ Dunajcem, z którego corocznie korzysta ponad 200 tys. uczestników.

³⁴ <https://www.pieniny pn.pl/pl/990/0/szlaki-turystyczne.html>.

5.6. Tatrzański Park Narodowy

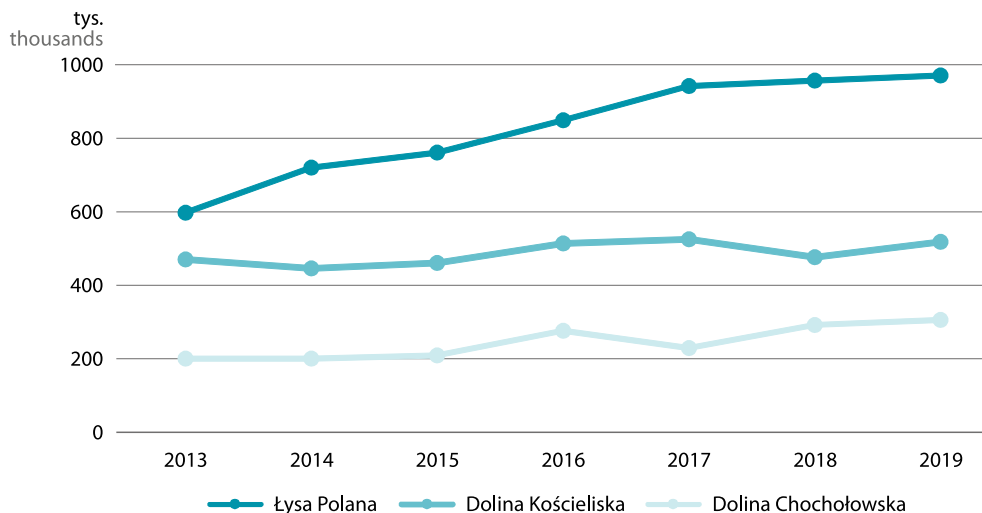
5.6. Tatra National Park

Pierwsze państwowe formy ochrony Tatr pojawiły się w latach 20-tych XX w. W połowie 1939 r. na terenach zarządzanych przez państwo utworzono szczególną jednostkę organizacyjną Lasów Państwowych pod nazwą „Park Przyrody w Tatrach”³⁵, która miała zatrzymać nadmierną gospodarkę i postępującą degradację tatrzańskiej przyrody. Ówczesny park powstał 1 lipca 1939 r., zajmował niewielką część Tatr i istniał tylko 2 miesiące, do wybuchu II wojny światowej.

Tatrzański Park Narodowy w obecnym kształcie został utworzony z dniem 1 stycznia 1955 r.³⁶ i objął 21400 ha. W jego skład weszły zarówno lasy państwowe, jak i grunty prywatne – w praktyce cały obszar Tatr Polskich. Od tamtego czasu powierzchnia TPN zmieniła się i w końcu 2018 r. park obejmował 21197,11 ha. Park chroni niepowtarzalny w skali Polski krajobraz gór wysokich oraz unikalną, występującą tu faunę i florę. Symbolem parku jest kozica.

Ze względu na krajobraz oraz bardzo dobrze rozwiniętą infrastrukturę turystyczną Tatry są jednym z najbardziej atrakcyjnych rejonów turystycznych w Polsce. Ponieważ prawie w całości objęte są ochroną przyrody, turystyka jest tu organizowana i nadzorowana przez władze parku narodowego. Na terenie TPN dla ruchu turystycznego udostępnionych jest kilkadziesiąt szlaków turystycznych zarówno dla turystyki pieszej, jak i narciarskiej o łącznej długości 275,0 km. Wyznaczonych zostało 6 ścieżek rowerowych, a także kilka rejonów wspinaczkowych. Do zwiedzania dopuszczonych jest również 6 jaskiń.

Wykres 32. Sprzedaż biletów wstępu w wybranych wejściach do Tatrzańskiego Parku Narodowego
Chart 32. Sale of admission tickets at selected entrances to Tatra National Park

Źródło: dane TPN <https://tpn.pl/zwiedzaj/turystyka/statystyka>.
Source: data of TNP <https://tpn.pl/zwiedzaj/turystyka/statystyka>.

³⁵ Zarządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 26 czerwca 1939 r. o uznaniu lasów państwowych na obszarze Nadleśnictwa Jaworzyna i Zakopane w krakowsko-śląskim okręgu Lasów Państwowych za lasy ochronne i o utworzeniu jednostki organizacyjnej szczególnej pod nazwą „Park Przyrody w Tatrach”, MP z 1939 r. Nr 154, poz. 365.

³⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 1954 r. w sprawie utworzenia Tatrzańskiego Parku Narodowego Dz.U. z 1955 r. Nr 4, poz. 23.

TPN jako jeden z nielicznych parków w Polsce jest objęty obowiązkiem wykupienia biletu wstępu na teren parku³⁷. Dzięki temu ruch turystyczny na jego terenie jest badany całościowo i dostępne są szczegółowe dane. Na tej podstawie wiadomo, że TPN jest najchętniej zwiedzany parkiem narodowym w Polsce. W 2019 r. liczba turystów (odwiedzających) wyniosła ponad 3,9 mln³⁸, przy czym ponad 973 tys. biletów wstępu sprzedano przy wejściu na Łysej Polanie. W ostatnich 7 latach liczba osób wchodzących na teren TPN w tym miejscu wzrosła o ponad 62%. Zdecydowana większość wędrowała do schroniska turystycznego nad Morskim Okiem. Szlak ten jest najbardziej popularnym szlakiem turystycznym w Polsce i charakteryzuje się największym natężeniem ruchu – przykładowo w sierpniu 2019 r. przeszło go prawie 230 tys. osób, co dawało średnio ponad 7,4 tys. osób dziennie.

5.7. Ruch turystyczny w parkach narodowych

5.7. Tourist traffic in national parks

Parki narodowe w Polsce (23 parki) leżą na terenie 12 województw i zajmują łącznie 1,0% powierzchni kraju. Dla województwa małopolskiego wskaźnik ten jest większy – parki narodowe (5 parków w całości oraz fragment MPN) łącznie zajmują 2,5% powierzchni województwa, co daje 3 miejsce w kraju po województwie podlaskim oraz podkarpackim. Trzeba jednak pamiętać, że na terenie województwa położone są 3 najmniejsze parki narodowe w Polsce (Ojcowski, Pieniński i Babiogórski). Łącznie cała powierzchnia parków stanowi 12,1% ogólnej powierzchni wszystkich parków w Polsce.

Tablica 12. Turystyka w parkach narodowych^a w 2018 r.

Table 12. Tourism in national parks^a in 2018

Park narodowy National park	Rok utworzenia Year of foundation	Powierzchnia w ha Area in ha	Szlaki turystyczne w km Tourist routes in km	Liczba turystów w tys. The number of tourists in thousands	Liczba turystów na 1 ha The number of tourists per 1 ha	Liczba turystów na 1 km szlaków w tys. The number of tourists per 1 km of tourist routes in thousands
Województwo Voivodship	.	36149,15	573,4	5582,3	154,4	9,7
Babiogórski	1954	5 3396,50	21 55,0	16 107,0	15 31	8 1,9
Gorczański	1981	14 7038,09	17 171,0	8 90,0	16 13	15 0,5
Ojcowski	1956	6 2145,70	23 37,4	21 430,0	9 199	3 11,5
Pieniński	(1932),1954	1 2371,75	22 35,0	22 985,0	7 416	1 28,1
Tatrzański	(1939),1954	3 21197,11	5 275,0	4 3970,3	1 187	4 14,4

a Z siedzibą Dyrekcji Parków na terenie województwa małopolskiego.

a With the head office of the Park's Directorate in Małopolskie Voivodship.

Uwaga. W tablicy obok cechy zaznaczono lokatę wśród wszystkich parków narodowych w kraju.

Note. In the table a position among all national parks in the country is indicated next to the feature.

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska.

Source: data of Ministry of the Environment.

³⁷ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 marca 2013 r. w sprawie parków narodowych lub niektórych ich obszarów, gdzie za wstęp pobiera się opłaty; Dz.U. z 2013 r., poz. 400, §1.

³⁸ <https://tpn.pl/zwiedzaj/turystyka/statystyka>.

W końcu 2018 r. w 5 parkach narodowych zlokalizowanych w województwie (bez Magurskiego) wyznaczonych było 573,4 km szlaków turystycznych (14,9% wszystkich szlaków w parkach narodowych). W dwóch najmniejszych parkach (OPN, PPN) długości te były jednymi z najkrótszych w Polsce (mniej szlaków wyznaczonych było tylko w PN Ujście Warty, najmłodszym parku narodowym w Polsce).

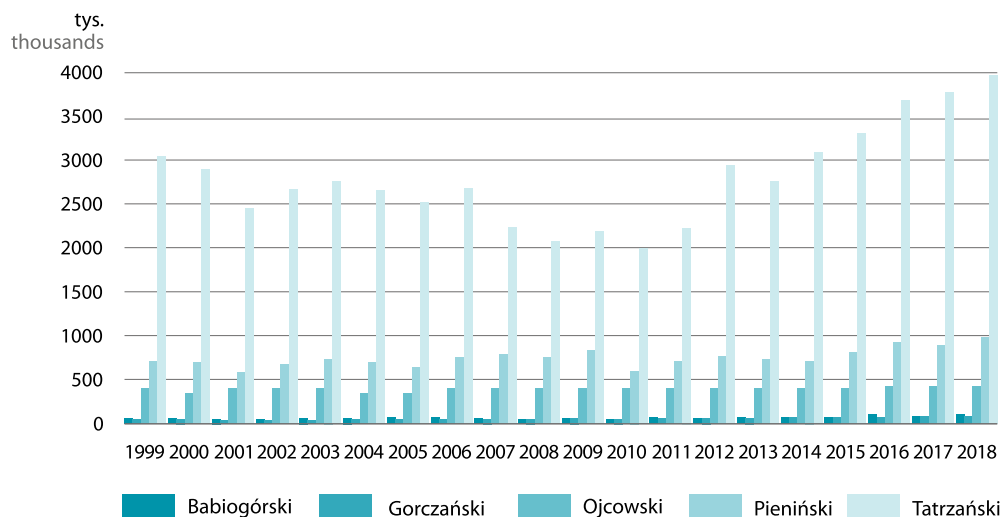
W 2018 r. polskie parki narodowe odwiedziło ponad 14 mln osób. W tej liczbie turyści zwiedzający parki w województwie małopolskim stanowili 39,8% (5,6 mln osób). Wpływ na wysokość tego udziału miała bardzo duża liczba zwiedzających Tatrzański Park Narodowy – 28,3% ogółu turystów w parkach narodowych w Polsce, co ulokowało TPN na 1 miejscu w kraju.

Natężenie ruchu turystycznego w parkach (liczba turystów na 1 ha powierzchni) średnio w Polsce wyniosło prawie 45 osób. Łącznie dla 5 parków w województwie wskaźnik ten był zdecydowanie wyższy – 154 osoby, przy czym w PPN na 1 ha powierzchni przypadało 416 osób i był to najwyższy wskaźnik w kraju.

Liczba turystów na 1 km szlaków na terenie parków narodowych w Polsce wyniosła 3,7 tys. W województwie małopolskim odnotowano prawie 3 krotnie więcej, a dla PPN tak obliczony wskaźnik wyniósł 28,1 tys., co dało 2 lokatę w kraju po Wolińskim PN. Na wysokość wskaźnika w PPN miała wpływ bardzo duża liczba odwiedzających skupiona na jednej z najkrótszych sieci szlaków turystycznych.

Wykres 33. Turyści w parkach narodowych^a

Chart 33. Tourists in national parks^a

a Z siedzibą Dyrekcji Parków na terenie województwa małopolskiego.

a With the head office of the Park's Directorate in Małopolskie Voivodship.

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska.

Source: data of Ministry of the Environment.

Uwagi metodologiczne

Źródła i zakres danych

Statystyczne źródła informacji

Informacje o stanie i wykorzystaniu bazy noclegowej turystyki pochodzą ze stałego badania statystycznego prowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny z częstotliwością miesięczną na formularzach KT-1 (Sprawozdanie o wykorzystaniu turystycznego obiektu noclegowego). Badaniem objęte są turystyczne obiekty noclegowe (łącznie zbiorowego i indywidualnego zakwaterowania) posiadające 10 lub więcej miejsc noclegowych.

Począwszy od danych za 2016 r. w statystyce dotyczącej turystycznej bazy noclegowej wprowadzono metodologię imputacji danych dla jednostek zobowiązanych do złożenia sprawozdania na formularzu KT-1, które odmówiły udziału w badaniu.

Pozastatystyczne źródła informacji

- Wykorzystano informacje uzyskane bezpośrednio od Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, organizacji zajmujących się ratownictwem górskim, a także podmiotów organizujących spływy turystyczne rzekami Dunajec i Poprad. Źródła danych zamieszczono pod odpowiednimi tablicami.
- Przy opracowywaniu rozdziału dotyczącego potencjału turystycznego województwa poza danymi ze sprawozdawczości GUS wykorzystano dane dostępne w Internecie, co każdorazowo oznaczono odpowiednimi przypisami.
- Podstawę do opracowywania rozdziału dotyczącego turystyki w parkach narodowych stanowiły: publikacje tematyczne, dane Ministerstwa Środowiska, informacje prezentowane na stronach internetowych parków narodowych oraz inne wiadomości dostępne w Internecie. W rozdziale podano bezpośrednio źródła pochodzenia informacji lub wstawiono odpowiednie przypisy.

Objaśnienia podstawowych pojęć

Turysta – osoba podróżująca do miejsca znajdującego się poza jej zwykłym otoczeniem, na czas nie dłuższy niż 12 kolejnych miesięcy (jeśli podstawowym celem podróży nie jest podjęcie działalności zarobkowej wynagradzanej ze środków pochodzących z odwiedzanego miejsca) oraz korzystająca z zakwaterowania w odwiedzanym miejscu przynajmniej przez jedną noc.

Turystyczny obiekt noclegowy – każde miejsce zakwaterowania, w którym regularnie bądź sporadycznie nocują turyści.
Wśród turystycznych obiektów noclegowych można wyróżnić obiekty hotelowe oraz pozostałe obiekty.

Do **obiektów hotelowych** zaliczono: hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe.

Do **pozostałych obiektów** zaliczono: domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe, szkolne schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, ośrodki kolonijne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domy pracy twórczej, zespoły domków turystycznych, kempingi, pola biwakowe, hostele, pokoje gościnne (kwatery prywatne), kwatery agroturystyczne, zakłady uzdrowiskowe, inne turystyczne obiekty noclegowe (w niniejszej publikacji określone jako „pozostałe niesklasyfikowane”).

W badaniu przyjęto następujące definicje poszczególnych obiektów noclegowych:

Hotel – obiekt zlokalizowany głównie w zabudowie miejskiej, dysponujący co najmniej 10 pokojami, w tym większość miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych, świadczący szeroki zakres usług związanych z pobytem klientów. Każdy hotel musi zapewnić podawanie śniadań. W zależności od wyposażenia obiektu i zakresu świadczonych usług wyróżnia się pięć kategorii hoteli: najwyższa – 5 gwiazdek, najniższa – 1 gwiazdka. Hotele z kategorią od 5 gwiazdek do 3 gwiazdek włącznie powinny wykazać pokoje z pełnym węzłem higieniczno-sanitarnym oraz restaurację. W hotelu 3-gwiazdkowym dopuszcza się brak restauracji, jeżeli w odległości do 500 m od obiektu znajduje się restauracja.

Motel – obiekt położony przy drodze, przystosowany do świadczenia usług motoryzacyjnych i dysponujący parkingiem. Motel musi posiadać co najmniej 10 pokoi, w tym większość miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych. Każdy motel musi zapewnić podawanie śniadań. W zależności od wyposażenia obiektu i poziomu świadczonych usług, rozróżnia się pięć kategorii moteli: najwyższa – 5 gwiazdek, najniższa – 1 gwiazdka. Motele z kategorią od 5 gwiazdek do 3 gwiazdek włącznie powinny wykazać pokoje z pełnym węzłem higieniczno-sanitarnym oraz restaurację. W motelu 3-gwiazdkowym dopuszcza się brak restauracji, jeżeli w odległości do 500 m od obiektu znajduje się restauracja.

Pensjonat – obiekt, który świadczy usługi hotelarskie łącznie z całodziennym wyżywieniem i dysponuje co najmniej 7 pokojami. Musi świadczyć usługi gastronomiczne w formie podawania przynajmniej dwóch posiłków dziennie. W zależności od wyposażenia obiektu i zakresu świadczonych usług rozróżnia się pięć kategorii pensjonatów: najwyższa – 5 gwiazdek, najniższa – 1 gwiazdka. Pensjonaty z kategorią 5 gwiazdek i 4 gwiazdki muszą wykazać pokoje z pełnym węzłem higieniczno-sanitarnym.

Inny obiekt hotelowy – obiekt noclegowy, podzielony na pokoje, podlegający jednemu zarządowi, świadczący pewne usługi, w tym przynajmniej codzienne sprzątnięcie pokoi, śnięcie łóżek i mycie urządzeń sanitarnych (np. obiekt spełniający zadania hotelu, motelu lub pensjonatu, któremu nie została nadana kategoria).

Dom wycieczkowy – obiekt położony na obszarze zabudowanym lub w pobliżu zabudowy, posiadający co najmniej 30 miejsc noclegowych, dostosowany do samoobsługi klientów oraz świadczący minimalny zakres usług związanych z pobytem klientów. Każdy dom wycieczkowy musi stworzyć możliwość skorzystania z usług gastronomicznych lub sporządzenia posiłku. W zależności od wyposażenia obiektu i zakresu świadczonych usług domy wycieczkowe dzieli się na trzy kategorie: najwyższa – kat. I, najniższa – kat. III. Dom wycieczkowy I lub II kategorii musi posiadać przynajmniej jedną placówkę gastronomiczną.

Schronisko – obiekt położony poza obszarem zabudowanym, przy szlakach turystycznych, świadczący minimalny zakres usług związanych z pobytem klientów. Schronisko powinno stworzyć możliwość skorzystania z usług gastronomicznych lub sporządzenia posiłku. Pojęcie „schronisko” nie obejmuje schronisk młodzieżowych.

Schronisko młodzieżowe – obiekt przeznaczony do indywidualnej i grupowej turystyki młodzieżowej, dostosowany do samoobsługi klientów. Schronisko młodzieżowe jest placówką zlokalizowaną w samodzielnym budynku lub w wydzielonej części budynku. W zależności od wyposażenia obiektu i zakresu świadczonych usług schroniska młodzieżowe dzieli się na trzy kategorie: najwyższa – kat. I, najniższa – kat. III.

Szkolne schronisko młodzieżowe – placówka oświatowo-wychowawcza umożliwiająca rozwijanie zainteresowań i uzdolnień oraz korzystanie z różnych form wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Ośrodek wczasowy – obiekt (lub zespół obiektów) noclegowy przeznaczony i przystosowany do świadczenia wyłącznie lub głównie usług związanych z wczasami.

Ośrodek kolonijny – obiekt (lub zespół obiektów) noclegowy przeznaczony i przystosowany do świadczenia wyłącznie lub głównie usług związanych z koloniami.

Ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy – obiekt (lub zespół obiektów) przeznaczony i przystosowany trwale do przeprowadzania kursów, konferencji, szkoleń, zjazdów itp. Może być także wykorzystany do świadczenia usług wczasowych.

Dom pracy twórczej – obiekt noclegowy, w którym są zapewnione właściwe warunki do wykonywania pracy twórczej i wypoczynku twórców, wykorzystywany również (głównie przez ich rodziny) jako ośrodek wczasowy.

Zespół domków turystycznych – domek turystyczny to budynek niepodpiwniczony, posiadający nie więcej niż cztery pokoje, dostosowany do świadczenia usług typu hotelarskiego. Domki turystyczne mogą tworzyć zespoły domków turystycznych oraz organizacyjnie wchodzić w skład innych obiektów noclegowych.

Kemping – teren zwykle zadrzewiony, strzeżony, oświetlony, mający stałą obsługę recepcyjną i wyposażony w urządzenia (sanitarne, gastronomiczne, rekreacyjne) umożliwiające turystom nocleg w namiotach, mieszkalnych przyczepach samochodowych, a także przyrządzanie posiłków oraz parkowanie pojazdów samochodowych. W zależności od wyposażenia obiektu i zakresu świadczonych usług, kempingi dzieli się na cztery kategorie: najwyższa – 4 gwiazdki, najniższa – 1 gwiazdka.

Pole biwakowe – wydzielone miejsce niestrzeżone, umożliwiające turystom nocleg w namiotach. Na polu biwakowym znajdują się punkty poboru wody pitnej, podstawowe urządzenia sanitarne i tereny rekreacyjne.

Hostel – obiekt noclegowy o standardzie różniącym się od obiektów hotelowych głównie liczbą miejsc w pokojach, łóżkami piętrowymi i współdzieleniem części wyposażenia oraz pomieszczeń przeznaczonych dla gości (np. wspólna kuchnia, łazienka). Charakterystyczne dla hostelu jest wynajmowanie łóżka, a nie pokoju. Pokoje w hostelach to najczęściej dormy, czyli pokoje wieloosobowe, a także pokoje indywidualne: 1-, 2- i 3-osobowe.

Zakład uzdrowiskowy – zakład świadczący usługi w zakresie opieki zdrowotnej, położony na terenie uzdrowiska i wykorzystujący przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych naturalne zasoby lecznicze uzdrowiska. Zakłady uzdrowiskowe wykazują wszystkie miejsca noclegowe przeznaczone do dyspozycji turystów, w tym kuracjuszy.

Pokoje gościnne/kwatery prywatne – rodzaj obiektu zakwaterowania turystycznego, który stanowią umeblowane pomieszczenia i lokale (z wyjątkiem kwater agroturystycznych) w mieszkaniach, domach i innych budynkach mieszkalnych należących do osób fizycznych lub prawnych (z wyjątkiem rolników), wynajmowane turystom na noclegi za opłatą.

Kwaterna agroturystyczna – rodzaj obiektu zakwaterowania turystycznego, który stanowią pokoje i domy mieszkalne oraz przystosowane budynki gospodarcze (po adaptacji) w gospodarstwach wiejskich (rolnych, hodowlanych, ogrodniczych czy rybackich), będące własnością rolników, wynajmowane turystom na noclegi za opłatą.

Pozostałe niesklasyfikowane – obiekty, które w czasie niepełnego wykorzystania zgodnie z ich przeznaczeniem lub w części, pełnią funkcję obiektu noclegowego dla turystów. Są to m.in. internaty, domy studenckie, a od 2009 r. zaliczane są tutaj obiekty do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego.

W badaniu bazy noclegowej turystyki zastosowano następujące rozwiązania:

- dane dotyczące liczby obiektów i miejsc noclegowych obejmują wszystkie obiekty czynne w dniu 31 lipca oraz obiekty nieczynne w tym dniu, ale czynne w innych dniach badanego miesiąca; przyjęto dla nich maksymalną liczbę miejsc,
- do liczby dni działalności obiektu nie wlicza się przerw międzyturnusowych, z powodu remontu, dezynfekcji itp.,
- przez obiekt czynny rozumie się obiekt, którego co najmniej część jest dostępna dla turystów (niezależnie od tego, czy jest on faktycznie wykorzystywany) w badanym okresie,
- stopień wykorzystania obiektu – wyrażony w procentach – wynika z porównania faktycznie udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych (suma miejsc noclegowych przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu), a dodatkowo dla hoteli, moteli, pensjonatów i innych obiektów hotelowych – z porównania faktycznie wynajętych pokoi do nominalnej liczby pokoi (suma pokoi przygotowanych w każdym dniu działalności obiektu),
- korzystający z noclegów to liczba osób (turystów), które rozpoczęły pobyt w obiekcie w danym miesiącu i powinny być liczone jeden raz, tj. w miesiącu przybycia do obiektu;
- liczba udzielonych noclegów (osobonocy) to suma iloczynów liczby osób (turystów) i liczby nocy ich pobytu.

Pozostałe uwagi

- W tablicy 24 zamieszczono te gminy, w których znajdowały się turystyczne obiekty noclegowe.
- Do obliczenia wskaźników charakteryzujących intensywność i natężenie ruchu turystycznego wykorzystano faktyczną liczbę ludności według stanu w dniu 30 czerwca 2018 r. i 2019 r. oraz informacje o powierzchni gmin według stanu w dniu 1 stycznia 2018 r. i 2019 r.
- Ze względu na zaokrąglenia danych w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Podział administracyjny województwa małopolskiego według powiatów

Methodological notes

Source and scope of data

Statistical sources of information

Information regarding state and occupancy of tourist boarding facilities come from regular statistical surveys conducted every month by the Central Statistical Office on KT-1 forms (Report of the occupancy of a tourist accommodation establishment). The survey covers tourist accommodation establishments possessing 10 or more bed places.

Starting from data for 2016 in statistics regarding tourist accommodation establishments the methodology of data imputation was introduced for entities obligated to submit a report on KT-1 form, which refused to participate in the survey.

Non-statistical sources of information

- The publication presents data obtained directly from the Polish Tourist and Sightseeing Society, organization involved in mountain rescue and entities organizing tourist rafting on the rivers Dunajec and Poprad. Data sources are provided under the respective tables.
- Data from CSO reports as well as information available on the Internet were used during compilation of chapter regarding tourist potential of voivodship, which was marked by respective footnotes.
- Thematic publication, data of the Ministry of Environment, information presented on websites of national parks as well as other data available on the Internet were used during compilation of chapter regarding tourism in national parks. Sources of information or appropriate footnotes were presented in the chapter.

Main definitions

A **tourist** is a person travelling to place outside his/her usual environment for a period no longer than 12 consecutive months, whose main purpose of trip is other than the exercise of an activity remunerated from within the place visited as well as accommodated in the place visited for at least one night.

Tourist accommodation establishment – any place for accommodation that regularly or occasionally accommodated tourists.

Hotel facilities and other facilities may be distinguished among tourist accommodation establishments. **Hotel facilities** include: hotels, motels, boarding houses and similar establishments.

Other facilities include: excursion hostels, shelters, youth hostels, school youth hostels, holiday centres, holiday youth centres, training recreational centres, creative arts centres, complexes of tourist cottages, camping sites, tent camp sites, hostels, rooms for rent / guest rooms, agrotourism lodgings, health establishments, other tourist accommodation establishments (in this publication defined as “other not classified establishments”).

In the survey the following definitions of particular tourist accommodation facilities have been adopted:

Hotel – a facility located most often in the urban areas, with at least 10 rooms, most of which are single or double rooms, providing a wide range of services for clients staying at the establishment. Every hotel must provide catering services including breakfasts. Depending on the facility furnishing and the range of the services being rendered, five categories are attributed: the highest – 5 stars, the lowest – 1 star. Hotels with a category from 5 stars to 3 stars inclusive should show rooms with full bathroom hygiene and sanitation and a restaurant. The 3 stars hotel may be the lack of restaurant, if the max. 500 m from the hotel is a restaurant.

Motel – a facility located in a road adapted to provide car services, and offers car parking. Motel must have at least 10 rooms, most of which are one-person or two-person rooms. Every motel must provide catering services including breakfasts. Depending on the facility furnishing and level of services being rendered, five categories of motels are attributed: the highest – 5 stars, the lowest – 1 star. Motels with a category from 5 stars to 3 stars inclusive should show rooms with full bathroom hygiene and sanitation and a restaurant. The three-star motel may be the lack of restaurant, if the max. 500 m from the hotel is a restaurant.

Boarding house – an accommodation establishment which provides hotel services, offers two meals a day and has at least 7 rooms. It has to provide catering services. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, five categories of boarding houses are distinguished: top - 5 stars, lowest - 1 star. Boarding houses to the category of 5 stars and 4 stars must show rooms with full bathroom hygiene and sanitation.

Other hotel facility – a lodging place divided into rooms and managed by one board, rendering specified services, including room service, bed-making and cleaning of sanitary facilities, at least on a daily basis (e.g., a building meeting the requirement for a hotel, motel or lodging house that has not obtained a category).

Excursion hostel – an establishment located in the built-up area or in the vicinity of buildings, with at least 30 bed places, adopted to self-service of the clients, and offering a minimal scope of services associated with the client stay. Each excursion hostel must have an opportunity to make use of food service or preparation of food. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, three categories of excursion hotels are distinguished: the highest – cat. I, the lowest – cat. III. Excursion hostel cat. I or cat. II must have at least one catering establishment.

Shelter – a facility located outside built-up areas along tourist routes, providing a minimum range of services related to users. Shelter should give an opportunity to make use of food service or preparation of food. The concept of “shelter” does not include youth shelters.

Youth hostel – an establishment for individual and group tourism, providing overnight lodging, particularly for young people, adapted to self-service of the clients. A youth hostel is an establishment located in a building or a designated part of a building. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, three categories of youth hostels are distinguished: the highest – I category, the lowest – category III.

School youth hostel – an educational establishment where interests and talents can be developed as well as different kinds of rest and free time can be organized.

Holiday centre – an accommodation establishment (or a set of establishments) designed and adapted to provide exclusively or mainly services connected with holidays.

Holiday youth center – an accommodation establishment (or a set of establishments) designed and adapted to provide exclusively or mainly services connected with holiday camps for children.

Training-recreational centre – an accommodation establishment (or a set of establishments) designed and permanently adapted to hold courses, conferences, trainings and conventions etc. It can also be adapted to provide holiday services.

Creative arts centre – an establishment providing overnight lodging, which assures adequate conditions for creative work and recreation of artists, also used as a holiday centre (mainly by their families).

Complexes of tourist cottages – tourist cottage – a building without a cellar, with no more than four rooms, adapted to provide hotel services. Tourist cottages can form complexes of tourist cottages and be organizationally included in other accommodation establishments.

Camping site – the area – typically wooded – guarded, lighted, with constant support for reception and fitted with devices (sanitation, catering, leisure) enabling tourists stay in tents, trailers, motor housing, as well as preparation of meals and parking vehicles. Depending on the equipment facility and range of services provided, camping sites are divided into four categories: the highest – 4 stars, the lowest – 1 star.

Tent camp site – a place sectioned off non-guarded, marked and provisionally fenced, which enables the tourists to stay the night in tents. There are drinking water drawing points, necessary sanitary equipment and recreational area.

Hostel – an accommodation establishment of a standard different from the hotels mainly in the number of bed places in rooms, bunk beds and sharing of equipment and spaces available for guests (e.g. common kitchen / bathroom). Characteristic for the hostel is renting a bed not a room. The rooms in hostels are usually dormitories and individual rooms with 1 -, 2 - and 3 - bed places.

Health establishment – an establishment providing health care services, located in the area of a health resort and using its natural resources when providing health care services. Health establishments display all bed places for tourists, including patients.

Rooms for rent / guest rooms – type of tourist accommodation, which are furnished rooms and flats (excluding agrotourism lodgings) in apartments, houses and other buildings belonging to the natural or legal persons (except farmers) and rented for a fee for tourists.

Agrotourism lodging – type of tourist accommodation, which are rooms and houses and outbuildings suitable (after adaptation) in rural households (agricultural, breeding, gardening or fishing), owned by farmers, rented to tourists for accommodation for a fee.

Other not classified establishments – establishments, which function as tourist accommodation establishments, in the period of not being fully used according to their own purpose. These include among others dormitories, halls of residence for students, and since 2009 weekend and holiday accommodation establishment have been included here.

The following solutions were adopted in the survey on the tourist boarding facilities:

- data concerning the number of establishments and bed places cover all establishments open on 31 July and establishments closed on 31 July, but open on other days of the surveyed month; the maximum number of places has been accepted for them,
- the number of days of establishment activity does not include breaks between periods, caused by repairs, disinfection, etc.,
- an active establishment is understood as an establishment which was accessible to tourists, at least in part (regardless of the actual occupancy), during the surveyed period,

- the occupancy rate – presented in percentage – results from the comparison of actually provided accommodations with the nominal number of bed places (total bed places prepared for tourists on each activity day of the establishment), and for hotels, motels, boarding houses and other hotel establishments additionally from the comparison of actually rented rooms and the nominal number of rooms (total rooms prepared on each activity day of the establishment),
- the number of tourists accommodated is the number of persons (tourists), who began their stay in an establishment in a given month (i.e. who checked in); this means that the persons staying in the establishment at the turn of months will only be included in the survey once, which means that they will only be listed for one month (i.e. at the time of registration),
- number of overnight stays (nights per capita) is the product of persons (tourists) and the number of days (nights) of their stay.

Other notes

- Table 24 contains gminas in which there were collective tourist accommodation facilities.
- Actual number of population as of 30th June 2018 and 2019 as well as information on the area of gminas as of 1st January 2018 and 2019 were used in calculations characterizing the intensity of tourist traffic.
- Due to the electronic method of data processing, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item “total”.

Administrative division of Małopolskie Voivodship by powiats

